

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ

В. Ю. ТАРАСЮК

**ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ДРУКОВАНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ:
ЖАНРОЛОГІЯ**

Ужгород 2024

УДК 070.43/.44(076)

Т 12

Теорія і практика друкованої журналістики: жанрологія:
навчально-методичний посібник із курсу
для студентів, які опановують журналістський фах.
Ужгород: ПП Наумченко Н. В., 2024. 112 с.

Рецензенти:

Садівничий В. О., завідувач кафедри журналістики та філології
Сумського державного університету, доктор наук із соціальних
комунікацій, професор.

Жугай В. Й., доцент кафедри міжнародної журналістики Київського
столичного університету імені Бориса Грінченка, кандидат
філологічних наук.

Відповідальний за випуск:

Соломін Є. О., завідувач кафедри журналістики, кандидат
наук із соціальних комунікацій, доцент.

Рекомендовано до друку науково-методичною комісією
філологічного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Протокол № 9 від 28 червня 2024 року

© Тарасюк В. Ю.

ВСТУПНА ЧАСТИНА

Курс «Теорія і практика друкованої журналістики» – один із основних предметів у системі дисциплін спеціалізації, який покликаний дати студентам-журналістам теоретичні знання й виробити практичні навички в журналістській творчій діяльності. Особливе місце в ній посідають жанри. Саме жанрології й приділяється увага в пропонованому студентам-журналістам методичному посібнику.

Лекційні та практичні заняття розроблені для студентів-журналістів. Курс розрахований на один семестр і має на меті дати студентам знання з основ жанрології, з'ясувати, що таке жанр, які є його види й підвиди, яку роль вони відіграють у системі «зміст–форма» публікації, та виробити практичні навички творчого підходу до застосування жанрів при написанні матеріалів у друкованих медіа та співставних із ними інтернет-виданнях.

Під час вивчення дисципліни студенти засвоюють головні поняття в системі жанрів, методику, технологію написання в них матеріалів з урахуванням теми публікації, специфіки збору інформації, аналізу конкретних життєвих явищ, подій і фактів, інформативних та аналітичних способів подачі матеріалів, закономірностей художньо-публіцистичного відтворення дійсності, існуючого жанрового потенціалу, авторської майстерності.

У першому семестрі здобувачі журналістського фаху вивчали журналістику як творчу діяльність, елементи журналістського твору, стадії роботи над ним, методи збору інформації, факт, аргументацію тощо. Другий семестр, зважаючи на сучасні негативні тенденції «знежанрення» в практичній журналістиці, повністю присвячений питанням жанрології, які подаються з урахуванням вітчизняного й зарубіжного досвіду, різних підходів до класифікації жанрів. При цьому розглядаються як класичні жанри, скажімо, замітка, стаття, репортаж, так і певною мірою дискусійні. Зокрема, ідеться про портрет, яке одні дослідники відносять до різновиду нарису, а інші – до самостійного жанру. Це ж можна сказати й про інтерв'ю. Представники різних наукових шкіл визначають його як, з одного боку, інформаційний, а з іншого, цілком самостійний (переважно аналітичний за складом) жанр. Так само кореспонденцію одні дослідники розглядають як інформаційний жанр, а інші – як

аналітичний. Подібні підходи враховано при розробці курсу. Розглянуто й загалом широку палітру форм подачі матеріалів, включаючи моніторингову, рейтингову, ігрову журналістику тощо. Їх окремі науковці теж відносять до цілком самостійних жанрів.

Вивчення дисципліни передбачає, що більше уваги буде приділено індивідуальній журналістській творчій майстерності переважно в друкованих ЗМІ, оскільки колективна творча майстерність, зокрема питання організаційно-редакторської роботи, а також діяльність в електронних мас-медіа докладніше розглядаються в інших спеціалізованих журналістських дисциплінах, які здобувачі фаху опановують у системі теорії та практики журналістської творчості.

Водночас під час розробки курсу акцент зроблено на максимальному зв'язкові з реальною журналістською практикою, за якою, на думку В. Здоровеги, «журналістська праця – це не просто вміння вправно написати замітку чи статтю, хоча ці ази ремесла треба засвоїти, а своєрідний спосіб сприйняття світу, спосіб бачення реальності, спосіб мислення і світовідчуття, спосіб існування й усвідомлення себе у неспокійному світі». Тому опанування теорії і практики журналістської творчості як предмета повинно сприяти студентам у загальній професійній підготовці, включаючи насамперед вміння виробляти об'єктивне бачення явищ і процесів соціальної дійсності й давати їм правдиву журналістську оцінку.

Кінцевою формою контролю знань у семестрі є іспити. Для полегшення засвоєння матеріалу виділено основну літературу за темами, подано перелік тем наукових робіт, блок основних питань із курсу, критерії оцінювання й словник найуживаніших термінів під час вивчення дисципліни, а також систему оцінювання.

ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙНИХ І ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Загальна характеристика жанрів

Питання для розгляду

1. Жанр як форма твору.
2. Передумови жанрового вибору.
3. Типологія жанрів: зарубіжний і вітчизняний досвід.
4. Поняття про безжанрову журналістику й трансформацію жанрів.
5. Сучасні тенденції в розвитку жанрів.

Основна література

1. Досенко А., Погребняк І. Інтернет-журналістика: комунікативні маркери: навчально-методичний посібник. К.: ЦУЛ, 2021. С 24–32.
2. Дрешпак В. М. Жанрологія журналістських творів: навчальний посібник. Дніпро: УМСФ, 2021. С. 7–23.
3. Тимошик М. Жанри журналістики як науково-практична проблема: до провокації фахової полеміки теоретиків і практиків ЗМІ. Український інформаційний протір. 2022. Ч. 10. С. 14–42. URL: <http://ukrinfospace.knukim.edu.ua/article/view/269647/265072>.
4. Чекмишев О. Основи журналістики: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2021. С. 79–83.
5. Гарачковська О. О. Жанри журналістики в системі друкованих ЗМІ: навч. посібник. Київ: Видавничо-поліграфічна база КНУ КіМ. 2019. 344с. URL: https://www.researchgate.net/publication/356950839_Zanrovi_osoblivosti_analitchnoi_zurnalistiki_u_konteksti_stanovlenna_sucasnogo_informacijnogo_prostoru.

Додаткова література

1. Бідзіля Ю., Сівак О. Трансформація інформаційних жанрів у сучасній журналістиці (за матеріалами тижневика «ПіК»). Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Філологія». Ужгород, 2003. Вип. 7. С. 89–92.
2. Вайшенберг З. Новинна журналістика: Навчальний посібник / За заг. ред. В. Ф. Іванова. К.: Академія Української преси, 2004. С. 70–78.
3. Дердюк Ю., Тарасюк В. Жанрово-тематичні особливості університетської періодики минулого (на прикладі газет «Ужгородський університет» та «Бюлетень прес-служби Ужгородського національного університету»). Інновації та особливості функціонування ЗМІ України: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції

- 25 березня 2021 р. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. С. 45–48 с.
4. Дрешпак В. Жанрові моделі місцевих газет України (на прикладі видань Дніпра та Харкова). Вісник Львівського університету. Серія: Журналістика. 2019. Вип. 45. С. 183–191.
 5. Тарасюк В. Ю. Жанрова майстерність студентів-журналістів (на прикладі часопису «Погляд»). Нова філологія: Збірник наукових праць. Запоріжжя: ЗНУ, 2007. № 4 (29). С. 200–211.
 6. Журналістський фах: газетно-журнальне виробництво: навчальний посібник. За ред. В. В. Різуна. 2-е вид., перероб і допов. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2012. С. 139–172.
 7. Потятиник Б. В. Інтернет-журналістика: навч. посіб. Львів: ПАІС, 2010. С. 160–163.
 8. Риженко Л. М. Жанрові моделі друкованих ЗМІ. Старі проблеми і нові підходи. Наукові записки інституту журналістики. 2017. Т. 2 (67). С. 58–65.
 9. Словник журналіста: Терміни, мас-медіа, постаті / За заг. ред. Ю. М. Бідзілі. Ужгород: ВАТ «Видавництво «Закарпаття», 2007. 224 с.
 10. Тарасюк В. Тематично-жанровий портрет регіонального спортивного сайту. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Філологія». Т.2. № 42. 2019. С. 214–217. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/48748>.
 11. Тарасюк В. Утвердження в жанрі. Три покоління студентів – одна газета: «Погляду» 15 років / упорядник і авт. передм. В. Ю. Тарасюк. Ужгород: ПП Наумченко Н. В., 2014. С. 10–20.
 12. Теорія і практика друкованої журналістики. Навчально-методичний посібник для проведення лабораторних занять (для студентів відділення журналістики) / Уклад. Барчан О. В. Ужгород: Говерла, 2021. 28 с.
 13. Три покоління студентів – одна газета: «Погляду» 15 років / упорядник і авт. передм. В. Ю. Тарасюк. Ужгород: ПП Наумченко Н.В., 2014. 200 с.
 14. Шийка С. Жанрові особливості інформаційної журналістики. Український інформаційний простір. 2022. Ч. 9. С. 147–160. URL: [https://doi.org/10.31866/2616-7948.1\(9\).2022.257212](https://doi.org/10.31866/2616-7948.1(9).2022.257212).
 15. Bull A. Multimedia Journalism: A Practical Guide (3rd Edition). Routledge, 2021. 510 p.
 16. Gray J., Bounegru L., Chambers L. The Data Journalism Handbook: Towards a Critical Data Practice (2nd Edition). O'Reilly Media, 2021. 500 p.
 17. Harcup T. Journalism: Principles and Practice (4th Edition). SAGE Publications, 2021. 288 с.
 18. Kovach B., Rosenstiel T. The Elements of Journalism (4th Edition). Crown Publishing Group, 2021. 352 p.

Тема 2. Інформаційні жанри. Замітка та її різновиди

Питання для розгляду

1. Поняття про мікро- й макроповідомлення.
2. Замітка й розширена замітка в системі інформування.
3. Структура, жанрові особливості та види заміток.
4. Вимоги до замітки і процес підготовки її до друку.

Основна література

1. Дрешпак В. М. Жанрологія журналістських творів: навчальний посібник. Дніпро: УМСФ, 2021. С. 42–49.
2. Мелещенко О. К. Замітка у пресовій і фотожурналістиці. Наукові записки Інституту журналістики. 2020. Вип. 75. С. 49–69. URL: http://www.scientific-notes.com/wp-content/uploads/2020/01/75_4.pdf.
3. Чекмишев О. Основи журналістики: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2021. С. 82–94.
4. Шийка С. Жанрові особливості інформаційної журналістики. Український інформаційний простір. 2022. Ч. 9. С. 147–160. URL: [https://doi.org/10.31866/2616-7948.1\(9\).2022.257212](https://doi.org/10.31866/2616-7948.1(9).2022.257212).

Додаткова література

1. Бідзіля Ю., Соломін Є., Толочко Н., Шаповалова Г., Шебештян Я. Медіа Закарпаття крізь призму етнотолерантності: монографія. Ужгород: Гражда, 2019. 372 с.
2. Гарматій О. В. Інформаційні жанри як пріоритетні у практиці інформагенств. Поліграфія і видавнича справа. 2015. С. 141–148.
3. Гід журналіста: Збірка навчальних матеріалів, складена за французькою методикою вдосконалення працівників ЗМІ / Адаптація та упорядкування А. Лазаревої. К., 2003. С. 25–35.
4. Журналістський фах: газетно-журнальне виробництво: навчальний посібник. За ред. В. В.Різуна. 2-е вид., перероб і допов. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2012. С. 142–145.
5. Котляр Т., Садівничий В. О. «Біологічна зброя» у пропагандистській антиукраїнській війні: мас-медійний чинник. Сучасний масово-комунікаційний простір: історія, реалії, перспективи: збірник наукових праць II Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих науковців, м. Суми, 25–26 травня 2023 р. / відп. за вип. В. О. Садівничий. Суми: Сумський державний університет, 2023. С. 53–58.
6. Кузнецова О. Диференціація заміток у пресі на види. Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства. 2015. Вип. 5. С. 315–334. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ZPNDZP_2015_5_29.

7. Мелешенко О. К. Замітка у пресовій і фотожурналістиці. Наукові записки Інституту журналістики. 2020. Вип. 75. С. 49–69. URL: http://www.scientific-notes.com/wp-content/uploads/2020/01/75_4.pdf.
8. Михайлин І. Л. Основи журналістики. Підручник. 5-те вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2011. С. 378–379.
9. Назаренко Г. І. Інформаційні жанри журналістики: Навчальний посібник. К.: НАУ, 2009. С. 29–59.
10. Правила світу інформації: як українським медіа наблизитися до європейських стандартів: посіб. для журналістів / Л. Опришко, А. Сафаров, О. Чуранова. К.: Рада Європи. 2019. 108 с.
11. Bull A. Multimedia Journalism: A Practical Guide (3rd Edition). Routledge, 2021. 510 p.
12. Gray J., Bounegru L., Chambers L. The Data Journalism Handbook: Towards a Critical Data Practice (2nd Edition). O'Reilly Media, 2021. 500 p.
13. Harcup T. Journalism: Principles and Practice (4th Edition). SAGE Publications, 2021. 288 c.
14. Kovach B., Rosenstiel T. The Elements of Journalism (4th Edition). Crown Publishing Group, 2021. 352 p.

Тема 3. Епістолярні жанри в журналістиці. Звіт як жанр

Питання для розгляду

1. Жанрові ознаки та види листів.
2. Особливості роботи над листами. Редагування листів.
3. Характерні риси звіту і його функції та види.
4. Технологія підготовки звіту.

Основна література

1. Дрешпак В. М. Жанрологія журналістських творів: навчальний посібник. Дніпро: УМСФ, 2021. С. 49–56.
2. Чекмишев О. Основи журналістики: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2021. С. 94–104.
3. Шийка С. Жанрові особливості інформаційної журналістики. Український інформаційний простір. 2022. Ч. 9. С. 147–160. URL: [https://doi.org/10.31866/2616-7948.1\(9\).2022.257212](https://doi.org/10.31866/2616-7948.1(9).2022.257212).

Додаткова література

1. Гід журналіста: Збірка навчальних матеріалів, складена за французькою методикою вдосконалення працівників ЗМІ / Адаптація та упорядкування А. Лазаревої. К., 2003. С. 31–35.

2. Волошак М. Й.: Особливості правопису, відмінювання та походження імен. К.: Марія Волошак, 2020. С. 7–37.
3. Журналістський фах: газетно-журнальне виробництво: навчальний посібник. За ред. В. В.Різуна. 2-е вид., перероб і допов. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2012. С. 197–199.
4. Михайлин І. Л. Основи журналістики. Підручник. 5-те вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2011. С. 379–380.
5. Назаренко Г. І. Інформаційні жанри журналістики: Навчальний посібник. К.: НАУ, 2009. С. 60–74.
6. Правила світу інформації: як українським медіа наблизитися до європейських стандартів: посіб. для журналістів / Л. Опришко, А. Сафаров, О. Чуранова. К.: Рада Європи. 2019. 108 с.

Тема 4. Журналістське інтерв'ю

Питання для розгляду

1. Роль діалогічного мовлення в сучасній журналістиці.
2. Інтерв'ю як аналітичний за складом та інформаційний жанри.
3. Види інтерв'ю.
4. Техніка роботи над інтерв'ю та вимоги до нього.

Основна література

1. Гарачковська О. Жанрові особливості інтерв'ю в сучасному інформаційному просторі. Український інформаційний простір. 2021. Ч. 8. 146–154. URL: <http://ukrinfospace.knukim.edu.ua/article/view/233879/232507>.
2. Дрешпак В. М. Жанрологія журналістських творів: навчальний посібник. Дніпро: УМСФ, 2021. С. 57–65, 100–107.
3. Тарасюк В. Засоби зацікавлення аудиторії в інтернет-інтерв'ю. Communications and communicative technologies. 2022. Вип. 22. С. 141–146. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/48747>.
4. Чекмишев О. Основи журналістики: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2021. С. 115–130, 133–134.
5. Шийка С. Жанрові особливості інформаційної журналістики. Український інформаційний простір. 2022. Ч. 9. С. 147–160. URL: [https://doi.org/10.31866/2616-7948.1\(9\).2022.257212](https://doi.org/10.31866/2616-7948.1(9).2022.257212).

Додаткова література

1. Вайшенберг З. Новинна журналістика: Навчальний посібник / За заг. ред. В. Ф. Іванова. К.: Академія української преси, 2004. С. 64–70.

2. Гарачковська О. Жанрові особливості аналітичної журналістики у контексті становлення сучасного інформаційного простору. Український інформаційний простір. 2021. Ч. 7. 86–93. URL: https://www.researchgate.net/publication/356950839_Zanrovi_osoblivosti_an_alitichnoi_zurnalistiki_u_konteksti_stanovlenna_sucasnogo_informacijnogo_pr_ostoru.
3. Гід журналіста: Збірка навчальних матеріалів, складена за французькою методикою вдосконалення працівників ЗМІ / Адаптація та упорядкування А. Лазаревої. К., 2003. С. 40–43.
4. Жугай В. Постаті: інтерв'ю з українцями світу. Ужгород: Мистецька лінія, 2001. 96 с.
5. Журналістський фах: газетно-журнальне виробництво: навчальний посібник. За ред. В. В.Різуна. 2-е вид., перероб і допов. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2012. С. 162–170.
6. Казімова Ю. До поняття формату жанру інтерв'ю у журналістиці. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Журналістські науки. 2018. № 896. С. 59–62. URL: Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpjn_2018_896_11; <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2019/apr/16169/kazimova.pdf>
7. Карпенко В. О. Газетні жанри як комунікативні форми журналістики: Текст лекції для студентів Інституту журналістики з курсу «Основи професійної комунікації» / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. К.: Інститут журналістики, 2002. С. 8–10.
8. Лубкович І. Соціальна психологія масової комунікації: Підручник. Львів: ПАІС, 2013. С. 98–117.
9. Назаренко Г. І. Інформаційні жанри журналістики: Навчальний посібник. К.: НАУ, 2009. С. 75–106.
10. Техніка інтерв'ю / Упоряд. А. Лазарева, І. Чайка. К., 2005. С. 4–23.

Тема 5. Репортажна журналістика

Питання для розгляду

- 1) Головні риси репортажного матеріалу.
- 2) Збір інформації, побудова та написання репортажу.
- 3) Види репортажу і їх застосування на практиці.
- 4) Вимоги до сучасної репортажної журналістики.

Основна література

1. Дрешпак В. М. Жанрологія журналістських творів: навчальний посібник. Дніпро: УМСФ, 2021. С. 66–73.

2. Тарасюк В. Ю. Збирай фактаж – пиши репортаж! [Практична журналістика / Жанрологія]: навчально-методичний посібник. Ужгород: ПП Наумченко Н. В., 2022. 56 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/48652>.
3. Чабаненко М. Напрями трансформації репортажу в онлайнів журналістиці. Вісник Львівського університету. Серія «Журналістика». 2019. Вип. 46. С. 310–317. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=VLNU_Jur_2019_46_41.
4. Чекмишев О. Основи журналістики: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2021. С. 104–115, 133–134.
5. Шийка С. Жанрові особливості інформаційної журналістики. Український інформаційний простір. 2022. Ч. 9. С. 147–160. URL: [https://doi.org/10.31866/2616-7948.1\(9\).2022.257212](https://doi.org/10.31866/2616-7948.1(9).2022.257212).

Додаткова література

1. Волощак М. Й. Назви жінок. К.: Марія Волощак, 2022. 116 с.
2. Буше Ж.-Д. Репортаж у друкованій пресі. К., 2003. С. 9–22.
3. Журналістський фах: газетно-журнальне виробництво: навчальний посібник. За ред. В. В.Різуна. 2-е вид., перероб і допов. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2012. С. 152–162.
4. Гід журналіста: Збірка навчальних матеріалів, складена за французькою методикою вдосконалення працівників ЗМІ / Адаптація та упорядкування А. Лазаревої. – К., 2003. – С. 35-39.
6. Горевалов С., Богуславський О. Репортером треба народитися. Журналіст України. 2003. № 6. С. 34–35.
7. Назаренко Г. І. Інформаційні жанри журналістики: Навчальний посібник. К.: НАУ, 2009. С. 75–106.
8. Пиши сильно: практичні вправи, поради, теорія / Упоряд. Litosvita. 3-тє вид. К.: Пабулум, 2019. С. 182–197.
9. Тарасюк В. Специфіка репортажу в українській інтернет-журналістиці (за матеріалами видання «ЛітАкцент»). Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Філологія. Соціальні комунікації». Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2011. Вип. 26. С. 245–251.
10. Тарасюк В. Ю. Спортивна журналістика: навчально-методичний посібник. Ужгород: ПП Наумченко Н. В., 2022. 72 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/48649>.
11. Техніка репортажу / 2-е вид. К., 2003. С. 4–14.

Тема 6. Жанрові можливості журналістського розслідування

Питання для розгляду

1. Журналістське розслідування як метод дослідження й інформаційно-аналітичний жанр: питання дискусійного підходу.
2. Характерні ознаки журналістського розслідування та його призначення.
3. Форми розслідування.
4. Підготовка до розслідування, процес та етапи його написання.
5. Практика використання розслідування в українських ЗМІ.

Основна література

1. Дрешпак В. М. Жанрологія журналістських творів: навчальний посібник. Дніпро: УМСФ, 2021. С. 130–137.
2. Старкова Г. В. Розслідувальна журналістика в Україні та її впливи. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. 2020. Т. 31 (70). № 2. С. 222–228.
3. Чекмишев О. Основи журналістики: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2021. С. 132–134.

Додаткова література

1. Василенко М. Журналістське розслідування в умовах воєнного стану. Межі аналітики. Communications and Communicative Technologies. 2023. № 23. С. 149–155. URL: <https://cct.dp.ua/index.php/journal/issue/view/19/cct23>.
2. Куліді Н. А., Гудошник О.В. Чинники результативності журналістського розслідування в сучасному інформаційному просторі. Масова комунікація у глобальному та національному вимірах. 2018. Вип. 10. С. 51–55. URL: https://www.dnu.dp.ua/docs/zbirniki/fszmk/program_5b8d0351f415f.pdf#page=52.
3. Гід журналіста: Збірка навчальних матеріалів, складена за французькою методикою вдосконалення працівників ЗМІ / Адаптація та упорядкування А. Лазаревої. К., 2003. С. 44–57.
4. Глушко О. К. Вищий пілотаж журналістики. <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1446>.
5. Журналістське розслідування / Упоряд. А. Лазарева, І. Чайка. К., 2004. С. 5–20.
6. Журналістський фах: газетно-журнальне виробництво: навчальний посібник. За ред. В. В. Різуна. 2-е вид., перероб і допов. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2012. С. 238–253.
7. Зубенко Л. А., Темченко Л. В. Журналістські розслідування: нові платформи. Масова комунікація у глобальному та національному

- вимірах. 2018. Вип. 9. С. 33–38. URL: https://www.dnu.dp.ua/docs/zbirniki/fszmk/program_5b0548972cb77.pdf#page=34.
8. Методичні рекомендації з висвітлення в медіа гендерної рівності, запобігання насильству, проявам сексизму та гендерних стереотипів. URL: <https://cje.org.ua/library/metodychni-rekomendatsiyi-z-vysvitlennia-v-media-gendernoi-rivnosti-zapobihannia-nasylstvu-proiavam-seksyzmu-ta-gendernykh-stereotypiv/>.
 9. Мурікан Ж. Журналістське розслідування. К., 2001. С. 9–18.
 10. Полушкіна В. Журналістське розслідування як форма редакційної ініціативи. Актуальні проблеми журналістики: Збірник наукових праць. Ужгород: МП «Ліра», 2001. С. 194–199.
 11. Рендол Д. Універсальний журналіст. К., 2007. С. 66–75.
 12. Розслідувальна журналістика: визначення поняття. URL: <https://gijn.org/ua/pro-nas/rozsliduvalna-zurnalistika-viznacenna-ponatta/>.
 13. Тарасюк В. Ю. Жанр журналістського розслідування в регіональній пресі. Наукові записки Інституту журналістики: науковий збірник / за ред. В. В. Різуна; КНУ імені Тараса Шевченка. К., 2015. Лип.-верес. Т. 60. С. 78–85.
 14. Gray J., Bounegru L., Chambers L. The Data Journalism Handbook: Towards a Critical Data Practice (2nd Edition). O'Reilly Media, 2021. 500 p.

Тема 7. Стаття – основний аналітичний жанр

Питання для розгляду

1. Жанрові ознаки статті.
2. Роль аналізу у формуванні статті.
3. Види статті.
4. Композиційна побудова статті.
5. Мова і стиль статті.

Основна література

1. Волошак М. Збірник мовностилістичних порад лінгвістів, літературознавців, публіцистів. К.: Марія Волошак, 2021. С. 115–119.
2. Гарачковська О. Жанрові особливості аналітичної журналістики у контексті становлення сучасного інформаційного простору. Український інформаційний простір. 2021. Ч. 8. 146–154. URL: https://www.researchgate.net/publication/356950839_Zanrovi_osoblivosti_analitichno_i_zurnalistiki_u_konteksti_stanovlennia_sucasnogo_informacijnogo_prostoru.
3. Дрешпак В. М. Жанрологія журналістських творів: навчальний посібник. Дніпро: УМСФ, 2021. С. 108–110, 123–129.

4. Кузнецова О. Журналістські аналітичні жанри преси: навч. посіб. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2023. 294 с.
5. Чекмишев О. Основи журналістики: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2021. С. 130–132.

Додаткова література

1. Варич М. В. Стаття як жанр науково-популярної журналістики: тенденції та перспективи розвитку. Наукові записки Інституту журналістики: зб. наук. пр. К., 2014. Т. 55. С. 154–158. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nzizh_2014_55_34.pdf.
2. Висвітлення теми гендерно чутливого відновлення України: досвід медіа (2024). URL: <https://cje.org.ua/library/vysvitlennia-temy-hendernochutlyvo-ho-vidnovlennia-ukrainy-dosvid-media/>.
3. Волощак М. Й. Неправильно–правильно. Довідник з українського слововживання. К.: Марія Волощак, 2021. 240 с.
4. Гараздій М. За ниткою Аріадни. Ужгород: ПП Наумченко Н. В., 2015. 52 с.
5. Гід журналіста: Збірка навчальних матеріалів, складена за французькою методикою вдосконалення працівників ЗМІ / Адаптація та упорядкування А. Лазарєвої. К., 2003. С. 58–65.
6. Дмитровський З.. Аналітична журналістика: Тексти лекцій. Львів: Малий видавничий центр факультету журналістики ЛНУ ім. І. Франка, 2021. 139 с.
7. Журналістський фах: газетно-журнальне виробництво: навчальний посібник. За ред. В. В. Різуна. 2-е вид., перероб і допов. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2012. С. 173–190.
8. Ільяхов М., Саричева Л. Пиши, скорочуй. Як створити дієвий текст / Перекладач і адаптатор О. Кобелецька. К.: Форс Україна, 2021. 440 с.
9. Слюсаренко М. Проблеми теорії літератури та літературної критики. 2017. № 25. URL: <http://psl.onu.edu.ua/article/view/128013>.
10. Тарасюк В. Аналітичні жанри в публіцистиці Петра Скуня (на основі текстів часопису «Срібна Земля»). Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Філологія. Соціальні комунікації». Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2012. Вип. 28. С. 198–205.
11. Тарасюк В. Енергетика студентської публіцистики. Гараздій М. За ниткою Аріадни... С. 3–5.
15. Gray J., Bounegru L., Chambers L. The Data Journalism Handbook: Towards a Critical Data Practice (2nd Edition). O'Reilly Media, 2021. 500 p.
16. Harcup T. Journalism: Principles and Practice (4th Edition). SAGE Publications, 2021. 288 с.
17. Kovach B., Rosenstiel T. The Elements of Journalism (4th Edition). Crown Publishing Group, 2021. 352 p.

Тема 8. Кореспонденція в системі аналітичних жанрів

Питання для розгляду

1. Ідентифікація кореспонденції за жанровими ознаками.
2. Відмінність кореспонденції від статті.
3. Поділ кореспонденцій на види.
4. Особливості роботи над кореспонденцією як жанровим твором.

Основна література

1. Гарачковська О. Жанрові особливості аналітичної журналістики у контексті становлення сучасного інформаційного простору. Український інформаційний простір. 2021. Ч. 8. 146–154. URL: https://www.researchgate.net/publication/356950839_Zanrovi_osoblivosti_analitichnoi_zurnalistiky_u_konteksti_stanovlennja_sucasnogo_informacijnogo_prostoru.
2. Дрешпак В. М. Жанрологія журналістських творів: навчальний посібник. Дніпро: УМСФ, 2021. С. 93–99.
3. Кузнецова О. Журналістські аналітичні жанри преси: навч. посіб. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2023. 294 с.

Додаткова література

1. Богуславський О. В. Газетна журналістика: Навчально-методичний посібник. Запоріжжя: ГУ ЗІДМУ, 2003. 106 с.
2. Волощак М. Й. Назви жінок. К.: Марія Волощак, 2022. 116 с.
3. Журналістський фах: газетно-журнальне виробництво: навчальний посібник. За ред. В. В. Різуна. 2-е вид., перероб і допов. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2012. С. 173–190.
4. Дмитровський З.. Аналітична журналістика: Тексти лекцій. Львів: Малий видавничий центр факультету журналістики ЛНУ ім. І. Франка, 2021. 139 с.
5. Калякіна, О. О. Функції і особливості сприйняття заголовка публіцистичного матеріалу (теоретичний аспект). Дослідження з лексикології і граматики української мови / відп. ред. Д. Х. Баранник. 2007. Вип. 6. с. 60–66.
6. Крок 3. Жанрове різноманіття. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=417>.
7. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості: Підручник. 3-тє вид. Львів: ПАІС, 2008. С. 201. URL: <https://library.nusta.edu.ua/depository/%D0%9E%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%96%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8/%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%20%D1%96%20%D0%BC%D0%B5%>

D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97%20%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D1%87%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20.%D0%97%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%B3%D0%B0%20%D0%92.2008p.df.pdf.

8. Політика гендерної рівності в медійному контенті (2024). URL: <https://cje.org.ua/library/polityka-gendernoi-rivnosti-v-mediynomu-kontenti/>.
9. Практикум із журналістської етики. URL: <https://cje.org.ua/library/praktykum-iz-zhurnalistskoyi-etyky-2012/>.
18. Gray J., Bounegru L., Chambers L. The Data Journalism Handbook: Towards a Critical Data Practice (2nd Edition). O'Reilly Media, 2021. 500 p.
19. Harcup T. Journalism: Principles and Practice (4th Edition). SAGE Publications, 2021. 288 c.
20. Kovach B., Rosenstiel T. The Elements of Journalism (4th Edition). Crown Publishing Group, 2021. 352 p.

Тема 9. Рецензія – головний жанр критики

Питання для розгляду

1. Критика і журналістика.
2. Визначення рецензії та її основні жанрові риси.
3. Головні види рецензії.
4. Методика рецензування в журналістиці.
5. Позиція рецензента в контексті історичного часу.

Основна література

1. Дрешпак В. М. Жанрологія журналістських творів: навчальний посібник. Дніпро: УМСФ, 2021. С. 112.
2. Іщенко О., Оропай А. Рецензія та відгук у системі наукових та літературно-критичних жанрів (частина 1). Філологічні трактати. 2023. Т. 15. № 2. С. 71–80. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/93646>.
3. Іщенко О., Оропай А. Рецензія та відгук у системі наукових та літературно-критичних жанрів (частина 2). Філологічні трактати. 2024. Т. 16. № 1. С. 39–49. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/96297>.
4. Миколаєнко А. Жанрові особливості сучасної української медіакритики. Синопис: текст, контекст, медіа. 2021. № 27(1). С. 32–38. URL: <https://synopsis.kubg.edu.ua/index.php/synopsis/article/view/418/387>.

5. Кузнецова О. Журналістські аналітичні жанри преси: навч. посіб. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2023. 294 с.

Додаткова література

1. Волошак М. Й. Складні випадки правопису та відмінювання прізвищ і географічних назв. К.: Марія Волошак, 2020. С. 7–10.
2. Гід журналіста: Збірка навчальних матеріалів, складена за французькою методикою вдосконалення працівників ЗМІ / Адаптація та упорядкування А. Лазаревої. К., 2003. С. 69–71.
3. Дмитровський З. Аналітична журналістика: Тексти лекцій. Львів: Малий видавничий центр факультету журналістики ЛНУ ім. І. Франка, 2021. 139 с.
4. Журналістський фах: газетно-журнальне виробництво: навчальний посібник. За ред. В. В. Різуна. 2-е вид., перероб і допов. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2012. С. 194–197.
5. Кузьменко. К. О. Тональність та міра критики в критичній статті (на прикладі сучасних українських рецензій). URL: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2294>.
6. Чекмишев О. Основи журналістики: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2021. С. 135.
7. Яценко Н. Жанрово-стильова специфіка наукової рецензії. Українська мова. 2017. № 1. С. 92–101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukrm_2017_1_10.

Тема 10. Практика огляду в журналістиці

Питання для розгляду

1. Функціональне призначення огляду.
2. Класифікація оглядів.
3. Композиційна побудова оглядового твору та вимоги до нього.
4. Майстерність оглядача.

Основна література

1. Гарачковська О. Жанрові особливості аналітичної журналістики у контексті становлення сучасного інформаційного простору. Український інформаційний простір. 2021. Ч. 8. 146–154. URL: https://www.researchgate.net/publication/356950839_Zanrovi_osoblivosti_analitichnoi_zurnalistiky_u_konteksti_stanovlennja_sucasnogo_informacijnogo_prostoru.
2. Дрешпак В. М. Жанрологія журналістських творів: навчальний посібник. Дніпро: УМСФ, 2021. С. 116–122.
3. Кузнецова О. Журналістські аналітичні жанри преси: навч. посіб. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2023. 294 с.

4. Чекмишев О. Основи журналістики: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2021. С. 136.
5. Миколаєнко А. Жанрові особливості сучасної української медіакритики. Синопис: текст, контекст, медіа. 2021. № 27(1). С. 32–38. URL: <https://synopsis.kubg.edu.ua/index.php/synopsis/article/view/418/387>.

Додаткова література

1. Варич М. Огляд як популярний жанр журналістики у спеціалізованих автомобільних журналах. Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства. 2013. Вип. 3. С. 361–368. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ZPNDZP_2013_3_32
2. Дмитровський З.. Аналітична журналістика: Тексти лекцій. Львів: Малий видавничий центр факультету журналістики ЛНУ ім. І. Франка, 2021. 139 с.
3. Журналістський фах: газетно-журнальне виробництво: навчальний посібник. За ред. В. В. Різуна. 2-е вид., перероб і допов. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2012. С. 191–194.

Тема 11. Художньо-публіцистичні жанри. Нарисова форма та її різновиди

Питання для розгляду

1. Природа нарисової творчості та її традиції в Україні.
2. Визначення й функції нарису при відтворенні дійсності.
3. Експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація й розв'язка як складові нарисової форми.
4. Види нарисів та інших творів нарисового характеру і їхня характеристика.
5. Мова, стиль, публіцистичний образ у нарисовому матеріалі.
6. Методика роботи над нарисом.

Основна література

1. Волошак М. Збірник мовностилістичних порад лінгвістів, літературознавців, публіцистів. К.: Марія Волошак, 2021. С.115–119.
2. Гарачковська О. Есе в художній публіцистиці: нові стильові конструкції. Український інформаційний простір. 2022. № 2. С. 110–118. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrinfsp_2022_2_10.
3. Дрешпак В. М. Жанрологія журналістських творів: навчальний посібник. Дніпро: УМСФ, 2021. С. 145–161.

4. Супрун В. М., Супрун Л. В. Портретний нарис у системі жанрів журналістики. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/22754/1/27_Suprun_Suprun.pdf.

Додаткова література

1. Волощак М. Й. Неправильно–правильно. Довідник з українського слововживання. К.: Марія Волощак, 2021. 240 с.
2. Волощак М. Й. Складні випадки правопису та відмінювання прізвищ і географічних назв. К.: Марія Волощак, 2020. С. 7–10.
3. Воронова М. І. Сучасна портретистика. Проблема жанру. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1308>.
4. Галич В. М. Художній нарис у жанровій системі публіцистичної спадщини Олеся Гончара. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1251>.
5. Гід журналіста: Збірка навчальних матеріалів, складена за французькою методикою вдосконалення працівників ЗМІ / Адаптація та упорядкування А. Лазаревої. К., 2003. С. 73–79.
6. Гусева О. О. Жанр нарису на рубежі століть у ситуації трансформації соціокультурної парадигми. Серія: Соціальні комунікації. 2014. Держава та регіони. № 3 (19). С. 63–67.
7. Гусева О. Теоретичні аспекти дослідження жанру нарису. Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Соціальні комунікації», 2016. Вип. 16 С. 58–64. URL: <https://cct.dp.ua/index.php/journal/article/view/79/78>.
8. Журналістський фах: газетно-журнальне виробництво: навчальний посібник. За ред. В. В. Різуна. 2-е вид., перероб і допов. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2012. С. 202–223.
9. Здоровега В. Про журналістику і журналістів: Статті, есе, виступи, діалоги. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. 133 с.
10. Лесюк Т. М. З ароматом життя: [Студентська публіцистика]. Ужгород: ПП Наумченко Н. В., 2021. 52 с.
11. Михайлин І. Л. Основи журналістики. Підручник. 5-те вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2011. С. 382–383.
12. Надточий О. Л. Жанр портретного нарису: особливості викладання у ВНЗ. Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації. 2018. № 1 (33). С. 84–88. URL: <https://eprints.cdu.edu.ua/6614/1/21.pdf>.
13. Пиши сильно: практичні вправи, поради, теорія / упоряд. Litosvita. 3-тє вид. К.: Пабулум, 2019. С. 182–197.
14. Ляхов М., Саричева Л. Пиши, скорочуй. Як створити дієвий текст / Перекладач і адаптатор О. Кобелецька. К.: Форс Україна, 2021. 440 с.
15. Свалієвська формула успіху: нариси / Упоряд., вступ. стаття П. Федиковича. Ужгород: Карпати, 2008. С. 109–119.

16. Сторр В. Наука сторітелінгу. Чому історії впливають на нас і як ними впливати на інших. 3-є вид. К. Наш формат, 2024. С. 155–178.
17. Тарасюк В. «Аромат життя» від Тетяни Лесюк. Лесюк Т. М. З ароматом життя: [Студентська публіцистика]... С. 3–5.
18. Тарасюк В. Енергетика студентської публіцистики. Гараздій М. За ниткою Аріадни. Ужгород: ПП Наумченко Н. В., 2015. С. 3–5.
19. Тарасюк В. Портретний нарис у сучасних регіональних виданнях. Українська періодика: історія і сучасність: доп. та повідомл. одинадцятої Всеукр. наук.-теорет. конф., Львів, 29–30 листоп. 2013 р. / НАН України, ЛННБУ ім. В. Стефаника, НДІ пресознавства; за ред. М. М. Романюка. Львів, 2013. С. 390–399.
20. Тарасюк В. Ю. Публіцистика: Навчально-методичні матеріали для студентів відділення журналістики денної та заочної форм навчання. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2015. 48 с.
21. Тарасюк В. Ю. Спортивна журналістика: навчально-методичний посібник. Ужгород: ПП Наумченко Н. В., 2022. 72 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jsui/handle/lib/48649>.
22. Якуба О. Жанр нарису в творчому доробку Юрія Ярмиша. Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах. 2013. № 27. С. 458–465.

Тема 12. Сатирично-гумористичні твори в структурі художньо-публіцистичних жанрів. Фейлетон

Питання для розгляду

1. Гумор і сатира в журналістиці.
2. Фейлетон як головний сатиричний жанр.
3. Види фейлетона.
4. Факт, домисел, вимисел у фейлетоні.
5. Майстерність та етика фейлетоніста при доборі фактів, мови і стилю.

Основна література

1. Наконечна З. Особливості жанру фейлетону у львівській газеті «Новий час» (1923–1939 pp.). Пресознавство. 2022. Вип. 1. С. 161–170. URL: <https://www.lsl.lviv.ua/wp-content/uploads/pps/pps2023/jm/pdf/12.pdf>.
2. Семенюк О. А. Вплив соціокультурних факторів на розвиток українського фейлетону. Наукові записки ЦДПУ. Серія: Філологічні науки. Кропивницький: КОД, 2019. Вип. 175. С. 430–436. URL: <https://dspace.cusu.edu.ua/items/2ae2ccb9-3f2b-4be2-b9cf-f0629345b195/full>.

3. Семенюк О. Фейлетон у молодіжному середовищі: динаміка популярності жанру. Інтегровані комунікації. 2022. № 2 (14). С. 16–20. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/50084/1/O_Semeniuk_IK_2_14_2022_FZH.pdf.
4. Чекмишев О. Основи журналістики: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2021. С. 138–139.

Додаткова література

1. Волощак М. Збірник мовностилістичних порад лінгвістів, літературознавців, публіцистів. К.: Марія Волощак, 2021. С.115–119.
2. Дрешпак В. М. Жанрологія журналістських творів: навчальний посібник. Дніпро: УМСФ, 2021. С. 162–171.
3. Волощак М. Й. Неправильно–правильно. Довідник з українського слововживання. К.: Марія Волощак, 2021. 240 с.
4. Гараздій М. Гумор і сатира як квінтесенція комічного в закарпатських часописах 1920–1930-их років: [Наукові дослідження преси]. Ужгород: ПП Наумченко Н. В., 2018. 100 с.
5. Кодекс етики. URL: <https://cje.org.ua/ethics-codex/>.
6. Журналістський фах: газетно-журнальне виробництво: навчальний посібник. За ред. В. В. Різуна. 2-е вид., перероб і допов. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2012. С. 226–237.
7. Карпенко В. О. Газетні жанри як комунікативні форми журналістики: Текст лекції для студентів Інституту журналістики з курсу «Основи професійної комунікації» / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. К.: Інститут журналістики, 2002. С. 18–23.
8. Мельник О. Сучасний літературний фейлетон: об'єкти художньої уваги та виражальні засоби (на матеріалі «Літературної України»). *Studia methodologica* 2015. №. 40. С. 438–442 URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/6429/1/Melnyk.pdf>
9. Тарасюк В. «Заіронізує» «Свобода», «усміхнеться» «Пчілка»... Гараздій М. Гумор і сатира як квінтесенція... С. 3–10.
10. Тарасюк В. Ю. Майстерність Олександра Підгорного-фейлетоніста. Наукові записки Інституту журналістики: науковий збірник / за ред. В. В. Різуна; КНУ імені Тараса Шевченка. К., 2014. Лип.–верес. Т. 56. С. 269–276.
11. Ярмиш Ю. Актуальність класичного фейлетону: образи та форми. URL: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=76>.

Тема 13. Памфлет та інші гумористично-сатиричні жанри

Питання для розгляду

1. Закони памфлетного жанру і його відмінність від фейлетону.
2. Специфіка памфлетної тематики.
3. Пародія й епіграма в системі сатиричних жанрів.
4. Публіцистичні можливості байки та гумористично-сатиричних афоризмів у пресі.
5. Карикатура й шарж у пресі.
6. Жанрові особливості гуморески та анекдоту.

Основна література

1. Гарачковська О. Епіграма на шпальтах «Літературної України». 2019. Український інформаційний простір. Ч. 3. С. 134–145. URL: https://www.researchgate.net/publication/334072158_Epigrama_na_spaltah_Literaturnoi_Ukraini/fulltext/5d159301299bf1547c8436a7/Epigrama-na-spaltah-Literaturnoi-Ukraini.pdf.
2. Гарачковська О. Жанр анекдота на шпальтах газети «Україна молода». Український інформаційний простір. 2021. Ч. 4. 89–98. URL: <http://ukrinfospace.knukim.edu.ua/article/view/187422/224608>.
3. Памфлет. URL: <https://esu.com.ua/article-881786>.
4. Чекмишев О. Основи журналістики: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2021. С. 138–139.

Додаткова література

1. Волощак М. Й. Неправильно—правильно. Довідник з українського слововживання. К.: Марія Волощак, 2021. 240 с.
2. Гараздій М. Гумор і сатира як квінтесенція комічного в закарпатських часописах 1920–1930-их років: [Наукові дослідження преси]. Ужгород: ПП Наумченко Н. В., 2018. 100 с.
3. Карпенко В. О. Газетні жанри як комунікативні форми журналістики: Текст лекції для студентів Інституту журналістики з курсу «Основи професійної комунікації» / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. К.: Інститут журналістики, 2002. С. 23–28.
4. Тарасюк В. «Заіронізує» «Свобода», «усміхнеться» «Пчілка»... / Володимир Тарасюк. Гараздій М. Гумор і сатира як квінтесенція... С. 3–10.
5. Ярмиш Ю. Ф. Жанри сатиричної публіцистики: навч. посіб. студ. навч. закладів / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Інститут журналістики. К.: [б. в.], 2003. 156 с.
6. Ярмиш Ю. Ф. Памфлет / Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. Інститут журналістики, Центр вільної преси. К.: [б. в.], 1999. 55 с.

Тема 14. Інші форми публікацій у пресі

Питання для розгляду

1. Поняття «жанр» і «форма публікацій».
2. Фото- і моніторингова журналістика як формотворчість.
3. Літературно-художні форми в журналістиці та їхня роль в естетичному вихованні аудиторії.
4. Потенційні можливості творів народного мистецтва в журналістській творчості.
5. Новітні журналістські жанрові тенденції та форми вияву публікацій у вітчизняних медіа.

Основна література

1. Гарачковська О. Жанр анекдота на шпальтах газети «Україна молода». Український інформаційний простір. 2021. Ч. 4. 89–98. URL: <http://ukrinfospace.knukim.edu.ua/article/view/187422/224608>.
2. Дрешпак В. М. Жанрологія журналістських творів: навчальний посібник. Дніпро: УМСФ, 2021. С. 82–93.
3. Методологія моніторингу онлайн-ЗМІ та соцмереж (2020). URL: <https://cje.org.ua/library/metodologiya-monitoringu-onlayn-zmi-ta-socme-rezh/>.
4. Риженко Л. М. Жанрові моделі друкованих ЗМІ. Старі проблеми і нові підходи. Наукові записки інституту журналістики. 2017. Т. 2 (67). С. 58–65.
5. Чекмишев О. Основи журналістики: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2021. С. 158–164.

Додаткова література

1. Карпенко В. О. Газетні жанри як комунікативні форми журналістики: Текст лекції для студентів Інституту журналістики з курсу «Основи професійної комунікації» / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К.: Інститут журналістики, 2002. С. 29–33.
2. Пиши сильно: практичні вправи, поради, теорія / упоряд. Litosvita. 3-тє вид. К.: Пабулум, 2019. С. 182–197.
3. Сторр В. Наука сторітелінгу. Чому історії впливають на нас і як ними впливати на інших. 3-є вид. К. Наш формат, 2024. С. 155–178.

СПИСОК ПРОПОНОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО КУРСУ

1. Бідзіля Ю., Соломін Є., Толочко Н., Шаповалова Г., Шебештян Я. Медіа Закарпаття крізь призму етнотолерантності: монографія. Ужгород: Гражда, 2019. 372 с.
2. Вайшенберг З. Новинна журналістика: Навчальний посібник / За заг. ред. В. Ф. Іванова. К.: Академія української преси, 2004. 262 с.
3. Висвітлення теми гендерно чутливого відновлення України: досвід медіа (2024). URL: <https://cje.org.ua/library/vysvitlennia-temy-hendernochutlyvoho-vidnovlennia-ukrainy-dosvid-media/>.
4. Гід журналіста: Збірка навчальних матеріалів, складена за французькою методикою вдосконалення працівників ЗМІ / Адаптація та упорядкування А. Лазаревої. К., 2003. 124 с.
5. Волошак М. Збірник мовностилістичних порад лінгвістів, літературознавців, публіцистів. К.: Марія Волошак, 2021. 240 с.
6. Волошак М. Й. Назви жінок. К.: Марія Волошак, 2022. 116 с.
7. Волошак М. Й. Неправильно—правильно. Довідник з українського слововживання. К.: Марія Волошак, 2021. 240 с.
8. Волошак М. Й.: Особливості правопису, відмінювання та походження імен. К.: Марія Волошак, 2020. 196 с.
9. Волошак М. Й. Складні випадки правопису та відмінювання прізвищ і географічних назв. К.: Марія Волошак, 2020. 200 с.
10. Гараздій М. Гумор і сатира як квінтесенція комічного в закарпатських часописах 1920–1930-их років: [Наукові дослідження преси]. Ужгород: ПП Наумченко Н. В., 2018. 100 с.
11. Гараздій М. За ниткою Аріадни. Ужгород: ПП Наумченко Н. В., 2015. 52 с.
12. Гарачковська О. Есе в художній публіцистиці: нові стильові конструкції. Український інформаційний простір. 2022. № 2. С. 110–118. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrinfsp_2022_2_10.
13. Гарачковська О. Жанр анекдота на шпальтах газети «Україна молода». Український інформаційний простір. 2021. Ч. 4. 89–98. URL: <http://ukrinfospace.knukim.edu.ua/article/view/187422/224608>.
14. Гарачковська О. О. Жанри журналістики в системі друкованих ЗМІ: навч. посібник. Київ: Видавничо-поліграфічна база КНУ КіМ. 2019. 344 с.
15. Гарачковська О. Жанрові особливості аналітичної журналістики у контексті становлення сучасного інформаційного простору. Український інформаційний простір. 2021. Ч. 7. 86–93. URL: https://www.researchgate.net/publication/356950839_Zanrovi_osoblivosti_analiticnoi_zurnalistiki_u_konteksti_stanovlennia_sucasnogo_informacijnogo_prostoru.

16. Гарачковська О. Жанрові особливості інтерв'ю в сучасному інформаційному просторі. Український інформаційний простір. 2021. Ч. 8. 146–154. URL: <http://ukrinfospace.knukim.edu.ua/article/view/233879/232507>.
17. Гарматій О. В. Інформаційні жанри як пріоритетні у практиці інформагенств. Поліграфія і видавнича справа. 2015. С. 141–148.
18. Дердюк Ю., Тарасюк В. Жанрово-тематичні особливості університетської періодики минулого (на прикладі газет «Ужгородський університет» та «Бюлетень прес-служби Ужгородського національного університету»). Інновації та особливості функціонування ЗМІ України: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції 25 березня 2021 р. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. С. 45–48 с.
19. Дмитровський З. Аналітична журналістика: Тексти лекцій. Львів: Малий видавничий центр факультету журналістики ЛНУ ім. І. Франка, 2021. 139 с.
20. Досенко А., Погребняк І. Інтернет-журналістика: комунікативні маркери: навчально-методичний посібник. К.: ЦУЛ, 2021. 184 с.
21. Дрешпак В. М. Жанрологія журналістських творів: навчальний посібник. Дніпро: УМСФ, 2021. 186 с.
22. Жугай В. Постаті: інтерв'ю з українцями світу. Ужгород: Мистецька лінія, 2001. 96 с.
23. Журналістський фах: газетно-журнальне виробництво: навчальний посібник / Т. О. Приступенко, Р. В. Радчик, М. К. Василенко та ін. за ред. В. В. Різуна. – 2-ге вид., перероб. і допов. К.: видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2012. 352 с.
24. Здоровега В. Про журналістику і журналістів: Статті, есе, виступи, діалоги. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. 133 с.
25. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: Підручник. Львів: ПАІС, 2008. 276 с. URL: <https://library.nusta.edu.ua/depositary/%D0%9E%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%96%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8/%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%20%D1%96%20%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97%20%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D1%87%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20.%D0%97%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%B3%D0%B0%20%D0%92.2008p.df.pdf>.
26. Ільяхов М., Саричева Л. Пиши, скорочуй. Як створити дієвий текст / Перекладач і адаптатор О. Кобелецька. К.: Форс Україна, 2021. 440с.
27. Карпенко В. О. Газетні жанри як комунікативні форми журналістики: Текст лекції для студентів Інституту журналістики з курсу

«Основи професійної комунікації» / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. К.: Інститут журналістики, 2002. 38 с.

28. Кодекс етики. URL: <https://cje.org.ua/ethics-codex/>.

29. Котляр Т., Садівничий В. О. «Біологічна зброя» у пропагандистській антиукраїнській війні: мас-медійний чинник. Сучасний масовокомунікаційний простір: історія, реалії, перспективи: збірник наукових праць II Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих науковців, м. Суми, 25–26 травня 2023 р. / відп. за вип. В. О. Садівничий. Суми: Сумський державний університет, 2023. С. 53–58.

30. Кузнецова О. Диференціація заміток у пресі на види. Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства. 2015. Вип. 5. С. 315–334. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ZPNDZP_2015_5_29.

31. Лесюк Т. М. З ароматом життя: [Студентська публіцистика]. Ужгород: ПП Наумченко Н. В., 2021. 52 с.

32. Лубкович І. Соціальна психологія масової комунікації: підручник. Львів: ПАІС, 2013. 252 с.

33. Мелешенко О. К. Замітка у пресовій і фотожурналістиці. Наукові записки Інституту журналістики. 2020. Вип. 75. С. 49–69. URL: http://www.scientific-notes.com/wp-content/uploads/2020/01/75_4.pdf.

34. Методичні рекомендації з висвітлення в медіа гендерної рівності, запобігання насильству, проявам сексизму та гендерних стереотипів. URL: <https://cje.org.ua/library/metodychni-rekomendatsiyi-z-vysvitlennia-v-media-gendernoi-rivnosti-zapobihannia-nasylstvu-proiavam-seksyzmu-ta-gendernykh-stereotypiv/>.

35. Методологія моніторингу онлайн-ЗМІ та соцмереж (2020). URL: <https://cje.org.ua/library/metodologiya-monitoryngu-onlayn-zmi-ta-socmerezkh/>.

36. Михайлин І. Л. Основи журналістики. Підручник. 5-те вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2011. 496 с.

37. Назаренко Г. І. Інформаційні жанри журналістики: Навчальний посібник. К.: НАУ, 2009. 124 с.

38. Пиши сильно: практичні вправи, поради, теорія / упоряд. Litosvita. 3-тє вид. К.: Пабулум, 2019. 240 с.

39. Політика гендерної рівності в медійному контенті (2024). URL: <https://cje.org.ua/library/polityka-gendernoi-rivnosti-v-mediynomu-kontenti/>.

40. Потятиник Б. В. Інтернет-журналістика: навч. посіб. Львів: ПАІС, 2010. 244 с.

41. Правила світу інформації: як українським медіа наблизитися до європейських стандартів: посіб. для журналістів / Л. Опришко, А. Сафаров, О. Чуранова. К.: Рада Європи. 2019. 108 с.

42. Практикум із журналістської етики. <https://cje.org.ua/library/praktykum-iz-zhurnalistskoyi-etyky-2012/>.

43. Рендол Д. Універсальний журналіст. К., 2007. 152 с.

44. Риженко Л. М. Жанрові моделі друкованих ЗМІ. Старі проблеми і нові підходи. Наукові записки інституту журналістики. 2017. Т. 2 (67). С. 58–65.
45. Словник журналіста: Терміни, мас-медіа, постаті / За заг. ред. Ю. М. Бідзілі. Ужгород: БАТ «Видавництво «Закарпаття», 2007. 224 с.
46. Сторр В. Наука сторітелінгу. Чому історії впливають на нас і як ними впливати на інших. 3-є вид. К. Наш формат, 2024. 224 с.
47. Тарасюк В. Аналітичні жанри в публіцистиці Петра Скуня (на основі текстів часопису «Срібна Земля»). Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Філологія. Соціальні комунікації». Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2012. Вип. 28. С. 198–205.
48. Тарасюк В. «Аромат життя» від Тетяни Лесюк. Лесюк Т. М. З ароматом життя: [Студентська публіцистика]... С. 3–5.
49. Тарасюк В. Енергетика студентської публіцистики. Гараздій М. За ниткою Аріадни... С. 3–5.
50. Тарасюк В. Засоби зацікавлення аудиторії в інтернет-інтерв'ю. Communications and communicative technologies. 2022. Вип. 22. С. 141–146. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/48747>.
51. Тарасюк В. Портретний нарис у сучасних регіональних виданнях. Українська періодика: історія і сучасність: доп. та повідомл. одинадцятій Всеукр. наук.-теорет. конф., Львів, 29–30 листоп. 2013 р. / НАН України, ЛННБУ ім. В. Стефаника, НДІ пресознавства; за ред. М. М. Романюка. Львів, 2013. С. 390–399.
52. Тарасюк В. Специфіка репортажу в українській інтернет-журналістиці (за матеріалами видання «ЛітАкцент»). Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Філологія. Соціальні комунікації». Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2011. Вип. 26. С. 245–251.
53. Тарасюк В. Тематично-жанровий портрет регіонального спортивного сайту. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Філологія». Т.2. № 42. 2019. С. 214–217. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/48748>.
54. Тарасюк В. Утвердження в жанрі. Три покоління студентів – одна газета: «Погляду» 15 років / упорядник і авт. передм. В. Ю. Тарасюк. Ужгород: ПП Наумченко Н. В., 2014. С. 10–20.
55. Тарасюк В. Ю. Жанр журналістського розслідування в регіональній пресі. Наукові записки Інституту журналістики: науковий збірник / за ред. В. В. Різуна; КНУ імені Тараса Шевченка. К., 2015. Лип.–верес. Т. 60. С.78–85.
56. Тарасюк В. Ю. Жанрова майстерність студентів-журналістів (на прикладі часопису «Погляд»). Нова філологія: Збірник наукових праць. Запоріжжя: ЗНУ, 2007. № 4 (29). С. 200–211.
57. Тарасюк В. «Заіронізує» «Свобода», «усміхнеться» «Пчілка»... Гараздій М. Гумор і сатира як квінтесенція... С. 3–10.

58. Тарасюк В. Ю. Збирай фактаж – пиши репортаж! [Практична журналістика / Жанрологія]: навчально-методичний посібник. 2022, Ужгород: ПП Наумченко Н. В., 56 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/48652>.
59. Тарасюк В. Ю. Майстерність Олександра Підгорного-фейлетоніста. Наукові записки Інституту журналістики: науковий збірник / за ред. В. В. Різуна; КНУ імені Тараса Шевченка. К., 2014. Лип.–верес. Т. 56. С. 269–276.
60. Тарасюк В. Ю. Публіцистика: Навчально-методичні матеріали для студентів відділення журналістики денної та заочної форм навчання. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2015. 48 с.
61. Тарасюк В. Ю. Спортивна журналістика: навчально-методичний посібник. Ужгород: ПП Наумченко Н. В., 2022. 72 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/48649>.
62. Теорія і практика друкованої журналістики. Навчально-методичний посібник для проведення лабораторних занять (для студентів відділення журналістики) / Уклад. Барчан О. В. Ужгород: Говерла, 2021. 28 с.
63. Тимошик М. Жанри журналістики як науково-практична проблема: до провокації фахової полеміки теоретиків і практиків ЗМІ. Український інформаційний протір. 2022. Ч. 10. С. 14–42. URL: <http://ukrinfospace.knukim.edu.ua/article/view/269647/265072>.
64. Три покоління студентів – одна газета: «Погляду» 15 років / упорядник і авт. передм. В. Ю. Тарасюк. Ужгород: ПП Наумченко Н.В., 2014. 200 с.
65. Чекмишев О. Основи журналістики: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2021. 168 с.
66. Шийка С. Жанрові особливості інформаційної журналістики. Український інформаційний простір. 2022. Ч. 9. С. 147–160. URL: [https://doi.org/10.31866/2616-7948.1\(9\).2022.257212](https://doi.org/10.31866/2616-7948.1(9).2022.257212).
67. Bull A. Multimedia Journalism: A Practical Guide (3rd Edition). Routledge, 2021. 510 p.
68. Gray J., Bounegru L., Chambers L. The Data Journalism Handbook: Towards a Critical Data Practice (2nd Edition). O'Reilly Media, 2021. 500 p.
69. Harcup T. Journalism: Principles and Practice (4th Edition). SAGE Publications, 2021. 288 с.
70. Kovach B., Rosenstiel T. The Elements of Journalism (4th Edition). Crown Publishing Group, 2021. 352 p.

КОРОТКИЙ СЛОВНИК НАЙЧАСТІШЕ ВЖИВАНИХ ТЕРМІНІВ

Автор (від лат. «autor» – творець) – особа, котра написала журналістський (чи будь-який інший) твір.

Аналітичні жанри (від гр. «analysis» – розкладання, розчленування) – одна з основних груп цілісної системи журналістських жанрів, що, на відміну від інформаційних жанрів, вирізняється ґрунтовною інтерпретацією життєвого матеріалу, висвітленням актуальних проблем сучасності з переважанням думок, оцінок, суджень, міркувань. Із основних жанрів включає в себе статтю, рецензію, кореспонденцію, огляд.

Анекдот (від фр. «anecdote» та гр. «anekdotos» – неопублікований) – 1) невелика за обсягом розповідь жартівливого характеру з дотепною кінцівкою; 2) оповідання, у центрі якого повчальний або дотепний епізод із життя фольклорного героя або історичної постаті.

Аргументація (від лат. «argumentatio» – доведення) – використовувана в журналістській публікації сукупність доказів, тверджень, які обґрунтовують певні теоретичні положення й дають можливість робити об'єктивні висновки. Аргументація поділяється на фактологічну, наукову, юридичну, морально-етичну, емоційно-образну, до якої входять безпосередні емоційні оцінки, публіцистичні образи, образи художньої літератури та фольклору тощо.

Архітектоніка (від гр. «architektonike» – архітектура) – 1) те ж саме, що й композиція; 2) структура предмета, явища, цілісна система його основних складників; 3) загальний естетичний план побудови твору, принциповий взаємозв'язок його основних частин (наприклад, архітектоніку публіцистичного твору складають такі його важливі компоненти, як назва, зачин, основна частина, закінчення).

Аудиторія (від лат. «auditorium» – місце для слухання) – збірна назва читачів, глядачів і слухачів, на яких спрямовуються матеріали засобів масової інформації.

Афоризм (від гр. «aphorismos» – визначення) – стисло та ємкісно висловлена думка, що має закінчений вигляд. За характером буває гумористичний, сатиричний, стилістично нейтральний.

Афористичність – притаманна публіцистичному твору стислість, виразність, змістовність і образність викладу матеріалу.

Байка – аналітично-сатиричний жанр публіцистики; короткий, здебільшого віршований твір із алегорично-повчальним змістом та розвінчувальним забарвленням.

Белетристика (від фр. «belles lettres» – красне письменство) – художня література в прозі (оповідання, повісті, романи), розрахована на масового читача.

Бесіда – 1) переважно усний вид формотворчості в журналістиці з притаманними йому невимушеністю розмови для всіх учасників, багатоаспектністю й глибиною порушеної теми, логіко-емоційною тональністю та природною переконливістю; 2) у широкому розумінні – розмова з кимось, виступ за певною темою; **б.** найбільше співставна з таким жанром, як інтерв'ю.

Бібліографічний огляд – повідомлення про вихід нової літератури із загальною характеристикою видань.

Бульварна преса – друковані видання, розраховані на невибагливих, часто безпринципних читачів.

Версія (від фр. «version» та лат. «versio» – повертати, крутити) – 1) форма подачі журналістського матеріалу, у якому на основі логічно підібраних, умотивованих фактів і певного домислу автор представляє один із можливих, проте до кінця невідомих шляхів розвитку майбутньої події, явища, процесу або тих із них, що вже відбулися; 2) одне із незалежних тлумачень, суджень, пояснень з-поміж інших, представлених для розгляду.

Вимисел художній – виправдана творча уява автора, що не суперечить дійсності й таким чином спрямована через нові образи-персонажі, нові ситуації, картини буття утверджувати логіку життєвої правди, суть існуючих явищ; **в. х.** є засобом творення художніх образів.

Виразність – одна з основних оціночних характеристик журналістського твору, яка відображає точність реалізації його ідеї, ефективність використання публіцистичних прийомів і засобів, ступінь впливовості на аудиторію.

Відгук – 1) надрукована, виголошена читачами, глядачами або слухачами в ЗМІ оцінка журналістських матеріалів; 2) те саме, що й відзив.

Відзив (відгук) – попередня рецензія, стисла оцінка суспільного процесу, явища, наукового, літературно-мистецького твору.

Відкритий лист – одна з поширених форм листа як епістолярного жанру, що використовує елементи публіцистики, враховує фактор безпосереднього індивідуального або колективного звертання.

Вріз (врізка) – 1) розміщення матеріалу (добірки матеріалів) у тексті більшої за розміром публікації; 2) виділений у графічний або інший спосіб початок друкованого в пресі тексту; те саме, що й лід.

Вступ – початкова частина наукової, публіцистичної праці, де автор коротко розкриває суть теми, здійснює огляд літератури, ставить завдання, які необхідно виконати в дослідженні.

Вступна стаття – вміщена у виданнях вагома за обсягом і аналізом публікація (стаття) перед основним текстом, яка ставить за мету підготувати читачку аудиторію до сприйняття матеріалу.

Втяжка (утяжка) – фрагмент тексту, заверстаний форматом, вужчим від основного матеріалу.

Газетна «качка» – опублікований у газеті матеріал, що ґрунтується на неправдивих відомостях.

Громадська думка – форма вияву суспільної свідомості, погляди соціальних груп на життєвий устрій у вигляді оціночних суджень діяльності різних інституцій, висловлених побажань і вимог.

Гумор (від лат. «humor» – волога) – відображення комічного, смішного; доброзичливий сміх, приязна насмішка.

Гумореска – пройнятий гумором твір невеликого розміру у віршованій або прозовій формі; належить до групи сатирично-гумористичних жанрів.

Гумористично-сатиричні жанри – підрозділ художньо-публіцистичних жанрів, матеріали з яких будуються на основі гумористично-сатиричного сприйняття дійсності.

Дебати – обмін думками на визначену тему чи з певної важливої проблеми.

Декларативність (від лат. «declare» – повідомляти, заявляти) – характерне для недовершених, слабких публіцистичних творів вираження думок, почуттів, ідей, що супроводжується непереконливим викладом, низькою естетичною вартістю, поверхневим підходом до розкриття теми.

Дискусія (від лат. «discussio» – розгляд) – складова еристики, публічне (у тому числі в мас-медіа) обговорення актуальних питань сучасності, важливих проблем. Від полеміки відрізняється спокійнішим тоном та більшою академічністю.

Диспут – публічна суперечка на суспільно важливу, переважно наукову тему.

Діалог (від гр. «dialogos» – розмова двох осіб) – у журналістиці – це розмова двох або кількох осіб на визначену тему, що надає виразності виступам у ЗМІ.

Дієвість преси – результативність впливу періодичних видань на аудиторію, показник успішності їх повсякденної діяльності.

Доказовість – логічно продумані, послідовно вибудовані на основі аргументації міркування, які використовуються для підтвердження істинності суджень або спростування неправдивих тверджень.

Документ (від лат. – «documentum» – доказ, свідчення) – документально зафіксований факт, подія. Відноситься до непервинної (уже кимось занотованої) інформації. Документи поділяються за способом і типом їх фіксації (відповідно рукописні, друковані, фотодокументи, особисті, громадські тощо), одержання (статистичні, спеціальні), за статусом (офіційні та неофіційні), за ступенем інформаційного джерела (первинні, вторинні).

Документальність – притаманна журналістським матеріалам особливість, пов'язана із застосуванням у них певних документів, дійсних фактів.

Домисел – побудований на фактичній основі й законах логіки вид фантазії, що використовується в публіцистичних творах для більш наочного висвітлення теми за відсутності потрібних прикладів.

Експеримент (від лат. «experimentum» – дослід) – 1) тип журналістських матеріалів, метою публікації яких є з'ясувати автором суть певних явищ, ситуацій, зв'язків, показавши їх із внутрішнього боку. Для виконання цього завдання створюється штучна ситуація, за допомогою якої підтверджуються або спростовуються окремі думки, твердження, уявлення; 2) один із методів вивчення соціальної дійсності, який ґрунтується на вивченні явищ, процесів, за допомогою доцільно вибраних чи штучно створених умов.

Емоційність (від фр. «emotion» – хвилювання) – притаманна публіцистичності риса, пов'язана з виявом у журналістському виступі глибоких переживань, здатних викликати в аудиторії відповідний душевний стан.

Епіграма (від гр. «epigramma» – напис) – лаконічний за розміром твір сатири, спрямований проти негативних явищ реального життя чи певних осіб.

Епіграф (від гр. «epigraphe» – напис) – розташований на початку сторінки друкованого ЗМІ, а також на початку журналістського чи літературного твору або його розділів фрагмент тексту, прислів'я, приказка, афоризм тощо з метою кращого сприйняття теми розмови, створення відповідного емоційного колориту.

Епістолярна форма (від лат. «epistola» – послання, лист) – притаманна публіцистичним, художнім та окремим іншим творам манера написання, що постає перед читачами у вигляді листа або послання.

Епітафія – надпис (частіше римований), зроблений на надгробку; невеликий (переважно віршований) твір, присвячений померлій особі.

Еристика (від гр. «eristikos» – пов'язаний із суперечкою) – мистецтво суперечки, полеміки; наука, яка вивчає методи й прийоми ведення дискусій, полеміки.

Есе (від фр. «essai» – спроба) – використовуваний у ЗМІ твір із групи художньо-публіцистичних жанрів, що характеризується довільністю форми, невимушеністю викладу матеріалу, особливим чуттєвим настроєм, наочністю авторських вражень; як правило, написаний у розмовній манері, на філософські, культурницькі, наукові, історичні теми; вважається малою нарисовою формою. Виділяють здебільшого публіцистичне, літературно-критичне, мистецтвознавче, науково-популярне, філософське **е**.

Ескіз (від фр. «esquisse» – первинна форма) – 1) попередній начерк якогось твору, що немає закінченого вигляду; 2) своєрідний зачин до великого публіцистичного твору у вигляді меншого матеріалу, що може бути опублікований і самостійно; в окремих класифікаціях – мала форма нарису.

Етика журналіста, журналістська етика (від гр. «ethos» – характер, звичай) – моральний закон, сукупність правил поведінки журналістів у професійному середовищі й суспільстві загалом. Дотримуватись **е. ж.** – означає відстоювати гуманістичні ідеали цивілізації, людські й національні цінності, бути об'єктивним, послідовним, виваженим, діяти на основі професійної майстерності. У журналістиці розрізняють редакційну, професійну, онлайнкову **е**. тощо.

Етюд (від фр. «etude» – вправа, вивчення) – 1) нарис літературного, філософського або наукового спрямування; 2) довершений твір (як правило, зарисовка, нарис, п'єса), що є складовою ще не створеного, але вже вибудованого, більшого за розміром твору; 3) уміщені в ЗМІ ілюстрації (малюнки, знімки), на яких відтворено природу з підкресленням її певних деталей, рис, ознак; 4) показ нарисового плану про природу.

Жанр (від фр. «genre» – вид, стиль і лат. «genus» – рід) – 1) збірне поняття, яке характеризує історично сформовані роди та види творів мистецтва з погляду їх походження, призначення, способів і умов творення, змісту й форми; 2) у журналістиці – історично сформований стійкий тип публіцистичного твору з відповідними структурою та способом засвоєння фактичного матеріалу.

Житейська історія – тип матеріалів масово-розважальної преси, у яких у формі літературної розповіді йдеться про цікаві для широкого загалу життєві ситуації людей. **ж. і.** поділяються на документально-повчальні, дукоментально-розважальні, художньо-розповідні.

«Жовта» преса – періодичні видання бульварного спрямування, які виявляють підвищену увагу до сенсацій, скандалів, криміналу, еротики, порнографії тощо, чим сприяють утвердженню низьких смаків у читачів; така преса, як правило, характеризується низькою культурою журналістської етики, галасливістю, безсоромністю, відповідним стилем викладу матеріалу й добором заголовків та ілюстрацій.

Журналізм (від фр. «journalisme») – 1) те, що притаманне журналістиці, журналістській діяльності, пов'язане з нею; 2) у західній журналістиці – аналог поняттю «публіцистика».

Журналіст (від фр. «journaliste» – газетний працівник) – штатний працівник засобу масової інформації, організатор творчого процесу в професіональному колективі ЗМІ.

Журналістика (від фр. «journaliste» – газетний працівник) – 1) сфера суспільно-політичної діяльності, пов'язана з літературно-публіцистичною працею в засобах масової інформації, професією журналіста; 2) наука, яка займається вивченням лутературно-публіцистичного ремесла, системи організації і здійснення діяльності засобів масової інформації; 3) сукупність періодичних видань (газет, журналів, вісників, збірників, бюлетенів).

Журналістська майстерність – професійна вправність творчого працівника ЗМІ правдиво, оперативно, ґрунтовно, за допомогою різноманітних мовностилістичних і жанрових форм досконало висвітлювати події та явища, порушувати актуальні проблеми суспільства з метою досягнення певних позитивних результатів у духовній і матеріальній сферах.

Журналістська освіта – система професійної підготовки працівників засобів масової інформації у відповідних навчальних закладах.

Журналістське розслідування – публікація в пресі, підготовлений до ефіру матеріал (на думку ряду дослідників, із незалежними та чіткими жанровими ознаками), метою яких є розкрити щось, приховане від суспільства, або викрити когось у неправомірних, аморальних діях; **ж. р.** може розповідати про невідому досі обставину, ситуацію, подію, знання про які становлять суспільний інтерес. Розрізняють **ж. р.** подієві, кінематографічні, пригодницькі, журнальні, дослідницькі, портретні, документного типу. За окремими класифікаціями це самостійний жанр, за іншими – аналітичний, за ще іншими – різновид статті (розлідувальна стаття).

Заголовок – назва журналістського матеріалу (публікації), у якому сконденсовано виражена основна його ідея. **з.** є одним із головних компонентів журналістського твору. **з.** здебільшого поділяються на інформаційні, спонукально-наказові, проблемні, констатуючо-описові, рекламно-інтригуючі.

Задум – 1) початковий етап творчого процесу в публіцистичній діяльності; 2) під **з.** часто розуміють також основну ідею публіцистичного, художнього, музичного чи будь-якого іншого подібного твору.

Замітка – один із головних інформаційних жанрів, у якому точно, стисло й оперативно повідомляються найсуттєвіші життєві факти. **З.** передбачають відповідь на запитання «Що?», «Де?» і «Коли?» й поділяються на ряд підвидів: хронікальна **з.**, **з.**-повідомлення, **з.**-відгук, **з.**-пропозиція, **з.**-подяка, **з.**-коментар, критична **з.**, репліка, полеміка, кінозамітка тощо.

«Запитання – відповідь» – форма журналістського матеріалу, яка з'явилася в результаті поєднання запитань читачів і відповідей на них компетентних осіб, у тому числі й журналістів.

Зарисовка – 1) художньо-публіцистичний жанр середнього розміру, у якому на фактичній, документальній основі, яскраво й лаконічно (у вигляді начерку) розповідається про певну подію або

особу в описовому стилі чи з дотриманням вузьких часових меж (подія відбувається протягом декількох годин, дня); 3. відноситься до малої нарисової форми; 2) репортажного характеру ілюстрація, підготовлена для періодичного видання (найчастіше на актуальні теми; з'являється під рубриками: «Картинки з натури», «Очіма художника»).

Засоби масової інформації (ЗМІ) – розвинута система установ і організацій, пов'язаних із періодичними та інтернет-виданнями, телебаченням, радіомовленням, телеграфними агентствами тощо, покликаних публічно здійснювати функцію інформування, порушувати актуальні проблеми сучасності, утверджувати національні й загальнолюдські цінності.

Засоби масової комунікації (ЗМК) (від лат. «communicare» – перебувати у зв'язку) – сукупність засобів зв'язку (преса, інтернет, телебачення, радіо, кінематограф), покликаних інформувати суспільство й формувати громадську думку, використовуючи для цього систему відповідних знаків і прийомів; носії масової інформації, засоби її передачі; те саме, що й мас-медіа.

Зачин – структурний елемент публіцистичного твору, який передує основному викладові матеріалу. Те саме, що й лід, врізка, втяжка.

Звіт – поширений інформаційний жанр у вигляді розповіді-повідомлення про важливі масові заходи (конференції, форуми, засідання, з'їзди). 3. передбачає належну повноту викладу матеріалу, використання яскравих деталей, показу життєвих ситуацій, своєрідності побудови, оціночні судження, авторські узагальнення. 3. поділяються на хронікальні (оперативне й лаконічне повідомлення про вчорашню або сьогоднішню подію), прямі інформаційні (з точною, детальною, у часовій послідовності, без коментарів розповіддю про події), аналітичні (з фрагментами виступів промовців, аналітичними, аргументованими викладками), що поділяються на тематичні (з виділенням головної теми) та проблемні (з постановкою злободенних питань). Розрізняють також теле-, радіозвіти.

Ігрова журналістика – розповсюджені в пресі й інтернеті матеріали, а також спеціальні програми на телебаченні та радіо, метою яких є поєднаний із дозвіллям розвиток усебічного мислення аудиторії. До і. ж., яка будується на певному сюжеті й дотриманні встановлених правил, належать прості ігри (кросворди, чайнворди,

загадки, ребуси тощо) та інтерактивні ігри, які передбачають обов'язковий зв'язок із редакцією.

Ідея (від грец. «*idea*» – вигляд) – 1) думка, уява; 2) філософське поняття, яке означає сталий і довершений прообраз чогось; 3) у журналістиці – основна думка публіцистичного твору, що визначає його зміст і на підставі якої формуються узагальнення та висновки.

Ілюстративність (від лат. «*illustration*» – зображення) – використання літературно-образних засобів для пояснення певних положень, узагальнень.

Інтерв'ю (від англ. «*interview*» – зустріч, бесіда) – 1) один із найпоширеніших методів збору інформації, що передбачає наявність об'єкта (інтерв'юйованого) та суб'єкта (інтерв'юера) дослідження за домінуючої активності другого; 2) інформаційний або самостійний жанр, який у вигляді запитань і відповідей є зв'язною розмовою журналіста із суспільно значимими, компетентними у визначених питаннях особами або просто з цікавими особистостями. **І.** передбачає оперативний відгук на певні вагомні події, порушення актуальних тем, оцінку явищ, подій, фактів із суспільного й особистого життя, залежно від ситуації діловитий або задушевний тон. **І.** має широку класифікацію, залежно від засобу масової інформації, характеру, особливостей спілкування, тематичної спрямованості тощо. Зокрема виділяють: інформаційне, портретне, проблемне, протокольне **і.**, **і.**-монолог, **і.**-звіт, **і.**-діалог, **і.**-полілог, **і.**-анкету, **і.**-сповідь, прес-конференцію, критичне, гумористичне, сатиричне **і.**, теле-, радіоінтерв'ю тощо.

Інформаційні жанри – одна з провідних груп жанрів журналістики, основною функцією якої є інформування, повідомлення первинних фактів без глибокого аналізу чи оціночних суджень. До класичних **і. ж.** належать: замітка, звіт, репортаж, інтерв'ю.

Інформаційність (від лат. «*informatio*» – роз'яснення, тлумачення) – те, що пов'язане з інформацією, притаманне їй (зокрема в журналістському творі).

Інформація (від лат. «*informatio*» – роз'яснення, тлумачення) – повідомлення про факти, події, явища, відомості про щось або когось. **І.** характеризується злободенністю, точністю, правдивістю, лаконічністю, систематизованим доббором фактів.

Карикатура (від іт. «*caricatura*» – перебільшення) – 1) відтворення картин дійсності в перебільшеному або применшеному вигляді з метою їх висміювання; 2) авторський твір, у якому

зображуваний об'єкт свідомо подається в спотвореному, смішному ракурсі.

Коментар (від лат. «commentarius» – тлумачення) – 1) різновид статті, за іншими визначеннями – самостійний аналітичний жанр у вигляді порівняно об'ємного журналістського виступу, який характеризується актуальністю, логічною побудовою, високим рівнем оціночних суджень, розлогими поясненнями важливих подій, явищ, використанням вагомої фактологічної бази, переконливими узагальненнями; 2) підвид замітки як інформаційного жанру, у якій стисло й оперативно подано роз'яснення компетентної особи з приводу якої-небудь події, факту або явища. Розрізняють радіо-, телекоментар; 3) пояснення особливостей фрагменту праці, наведені самостійним підрозділом із метою кращого розуміння написаного; один зі складників будови друкованого видання, що підсилює його вагомість; 4) додаткові приписи, що служать тлумаченнями до будь-якого текстового матеріалу.

Композиція (від лат. «compositio» – створювати, komponувати) – конструювання, з'єднання частин журналістського твору в єдине ціле згідно із задумом автора. **К.** враховує особливості журналістського матеріалу, авторські здібності, поставлені творчі завдання.

Кореспонденція (від лат. «correspondeo» – повідомляти) – 1) аналітичний (за окремими класифікаціями – інформаційний) жанр публіцистики порівняно середнього розміру, із допомогою якого висвітлюється чітко визначений зріз соціальної дійсності з метою поширити позитивний досвід, порушити певну проблему, виявити серйозні недопрацювання. Характерні риси **к.** – використання однотематичних фактів у послідовному їх викладі, обмеження дій, процесів у часі й просторі, конкретна спрямованість, специфічний добір публіцистичних, зокрема мовностилістичних засобів. **К.** поділяються на такі основні види: інформаційні (коли повідомлення переважає над аналізом, автор прагне схилити аудиторію до певних роздумів) і аналітичні (помітний глибокий підхід до розкриття питання, подаються висновки), що поділяються у свою чергу на проблемні, критичні, **к.-роздуми**; 2) поштові надсилення до редакції ЗМІ у вигляді письмових матеріалів.

Критика (від лат. «kritike» – мистецтво судити) – поширений у журналістській творчості метод виявлення недоліків із метою їх подолання.

Лаконічність – одна з фундаментальних характеристик до журналістських творів, пов'язана зі стислим, послідовним і чітким викладом авторського матеріалу; відповідно до обраної теми, жанру, способу викладу думок **Л.** допомагає значно підвищити якість публікації.

Лист – 1) жанр публіцистики у вигляді звертання певної особи (осіб) через засіб масової інформації або до редакції ЗМІ з метою порушити важливі питання сьогодення, публічно висловити власну думку, підтримати, заперечити щось. **Л.** поділяються на: індивідуальний, колективний, **Л.**-послання, безадресний, **Л.**-роздум, **Л.**-пропозицію, **Л.**-заяву, відкритий **Л.**, **Л.**-звернення, **Л.**-заяву, **Л.**-привітання, **Л.**-відгук, **Л.**-подяку, **Л.**-побажання, **Л.**-запитання тощо; 2) будь-яка письмова кореспонденція, що надійшла до редакції ЗМІ.

Лід (від англ. «lead» – іти попереду, очолювати) – виділений в інтонаційний чи графічний спосіб перший абзац журналістського матеріалу. Те саме, що й зачин, врізка, втяжка. **Л.** поділяються на інформаційні, довідково-історичні, тезисні (цитатні), фабульно-інтригуючі, резюмуючі, «стакато», ігрові тощо.

Мас-медіа (від англ. «mass media» – засоби масової інформації) – те саме, що й засоби масової комунікації, засоби масової інформації.

Масова комунікація – вид суспільно-культурної діяльності у вигляді організованого спілкування, яке досягається професійними засобами задля створення й розповсюдження публічної інформації.

Масовість – один із найважливіших критеріїв у журналістиці, що характеризується доступністю до ЗМІ широких мас, активним їх впливом на діяльність мас-медіа.

Метод вивчення документів – один із провідних методів збору журналістської непервинної інформації (див. іще документ), який полягає у накопиченні кореспондентом інформації за допомогою опрацювання документів.

Метод інтерв'ю – див. інтерв'ю.

Методологія журналістики (від гр. «methodos» – дослідження та «logos» – слово) – сукупність наукових принципів, прийомів, які використовуються при дослідженні журналістських процесів, явищ, журналістики загалом як суспільної і творчої діяльності. **М. ж.** передбачає вивчення історії розвитку журналістики, публіцистики, практичного досвіду журналістів, публіцистів.

Метод спостереження – один із основних способів системного й безпосереднього вивчення дійсності за допомогою візуального спостереження, що переслідує конкретно поставлену мету. Розрізняють відкрите (людина як об'єкт спостереження знає, що за нею спостерігають), приховане (журналіст не повідомляє про свою присутність), включне (коли в експерименті безпосередню участь бере журналіст), невключне (така участь відсутня), польове (із виїздом на місце), лабораторне (у стаціонарних умовах), систематичне (постійного характеру), несистематичне (випадкове) спостереження.

Моніторинг (від англ. «monitoring» – наглядання) – 1) систематичний контроль за певним процесом, який має на меті співставити очікувані результати з початково спрогнозованими; 2) спостереження за довкіллям, оцінка та прогноз його стану у зв'язку з господарською діяльністю людини.

Моніторингова журналістика (від англ. «monitoring» – наглядання, нім. «monitor» – наглядач) – розташовані у ЗМІ публіцистичні матеріали, метою яких є спостереження, контроль за певною діяльністю, розвитком довкілля, яке зазнає впливу з боку людини. **М. ж.** дає можливість показати зріз явища, процесу, розвитку.

Нарис – один із класичних художньо-публіцистичних жанрів, що вирізняється своєрідною розлогою побудовою, фактичною базою, особливим рівнем типізації, добром яскравих мовностилістичних засобів, об'єктом змалювання (як правило, героєм нарису), глибоким творчим осмисленням, образністю, художнім вимислом, органічним поєднанням белетристики й документалістики, здебільшого великим розміром. Поділяється на: малі форми – зарисовку (інакше – переднарис, малий **Н.**), штрих, ескіз, есе та власне **Н.**: портретний (головним об'єктом розгляду є показ внутрішнього світу певної особистості з її індивідуальними й типовими для сучасника рисами поведінки, характеру), подорожній (автор передає враження від подорожі, розкриваються події, явища, постаті на фоні опису поїздки, що служить канвою структури твору), проблемний (у центрі уваги – актуальна проблема дійсності), подійний (коли однаково важливо в **Н.** розкривається і головний герой, і його епоха або актуальна тема), публіцистичний (у вигляді соціального дослідження, з акцентом на суспільну, громадську діяльність персонажа), соціологічний (типологічне змалювання особи, котра є

представником певної суспільної групи). Залежно від засобу масової комунікації виділяють також теле-, радіо-, кіно-, фотонарис.

Народність преси – принцип у діяльності ЗМІ, що відображає подачу життєвих картин згідно із запитами й настроями народу.

Образ – форма відображення дійсності, що базується на використанні певних знаків, символів (наприклад, слів, кольорів, графічних елементів) у їх конкретно-художньому обрамленні.

Образність – один із методів відтворення суспільних реалій, картин життя, суть якого зводиться до використання конкретних художніх образів. **О.** передбачає використання в творі літературних тропів, ліричних відступів, колоритних описів тощо.

Огляд – 1) важливий аналітичний жанр публіцистики, із допомогою якого автор аналізує факти, події, явища суспільної дійсності з дотриманням певних обмежень у часі й просторі. **О.** передбачає знання суспільних процесів у різних галузях, звертання до злободенної теми, використання вагової бази фактів, розкриття зв'язків між певними подіями і явищами, виокремлення характерних тенденцій, наведення логічних висновків. Відповідно до цього **о.** має широку класифікацію: за типом ЗМІ – газетний, журнальний, радіо-, теле-, інтернет-**о.**; за характером подій і явищ – міжнародний (передбачає аналіз процесів і подій із міжнародного життя), внутрішній (у такому **о.** розглядаються події із внутрішнього життя країни); за природою тематики – політичний, економічний, літературний, спортивний; з урахуванням рамок часу – місячний, тижневий. Особливі підвиди **о.**: **о.** листів та **о.** преси. **О.** листів оцінює надіслані до редакції листи й виокремлює на основі їх аналізу певну проблему, відповідний ракурс розмови, що відображається в підборі рубрик: «Роздуми над листами читачів», «Болить серце в читача», «Читач говорить про культуру» та інші. **О.** преси у формі рецензії осмислює, оцінює актуальні, найважливіші журналістські матеріали, власне ЗМІ. **О.** преси, як і інші **о.**, поділяється на ряд підвидів. Найпоширеніші з них: загальний (оцінювання діяльності періодичного видання), тематичний (критичний огляд авторських матеріалів за певною темою), інформаційний (повідомлення про найвагоміші публікації чергового номера обраних періодичних видань), аналітичний (з ознаками кореспонденції, статті, коментаря), художньо-публіцистичний (нарисового або фейлетонного характеру). У різних ЗМК існують відповідно кіно-, радіо-, телеогляди; 2) вид масового заходу, що мас-медіа використовують у громадських цілях

для перевірки виконання певних завдань або розповсюдження позитивного досвіду з обов'язковим підбиттям підсумків уповноваженою на те групою журналістів редакційного колективу.

Оперативність – один із найважливіших критеріїв у журналістиці, що відображає спроможність ЗМІ та їхніх професійних творчих працівників швидко (як цього вимагають часові рамки), майстерно, точно, об'єктивно, з урахуванням конкретних суспільних потреб висвітлювати повсякденні питання дійсності.

Описовість – критерій журналістики, пов'язаний із недоречним копіюванням дійсності, поверхневим, недостатнім відображенням реального життя без заглиблення в його суть.

Опитування – 1) метод вивчення громадської думки, фактів дійсності, накопичення певної інформації, який широко використовується в практичній журналістиці; 2) форма публіцистичного матеріалу, із допомогою якого повідомляються думки, враження, настрої аудиторії у вигляді короткого повідомлення або розгорнутої розповіді з поясненнями. Відповідно й поділяються **о.** на інформаційні та аналітичні.

Памфлет (від гр. «рап» – усе та «phlego» – спалювати) – сатиричний жанр на актуальну тему, якому властиві особлива гострота, посилений сатиричний струмінь, надзвичайно засуджувальний, навіть знищувальний тон по відношенню до розглядуваного негативного, небезпечного явища, події, особи. **П.** передбачає використання пристрасної, емоційної лексики, широкої палітри мовних та ілюстративних сатиричних засобів. Для нього часто характерне бичування збірного об'єкта, що уособлює собою певну систему явищ чи цілу групу осіб. За своєю природою **п.** відноситься до полігамної жанрової форми, що породжує такі його види, як **п.-**щоденник, **п.-**послання, **п.-**огляд; 2) великий твір будь-якого жанру, написаний в особливо гнівному тоні.

Пародія (від гр. «пага» – проти та «ode» – пісня) – сатиричний або гумористичний жанр із відповідно глумливим або незлорадним спрямуванням, що викриває вади окремого наслідуваного (як правило, літературного) твору, у гумористичній або сатиричній формі розкриває його зміст. **П.** повинна кмітливо передавати особливості манери письма обраного для розгляду твору, вказуючи на найважливіші творчі огріхи автора.

Партійність преси – критерій журналістики, пов'язаний із дотриманням журналістом або певним ЗМІ в практичній діяльності визначеної партійної спрямованості, ідеологічної платформи.

Полеміка (гр. «polemikos» – войовничий, ворожий) – публічна суперечка через засоби масової інформації, спрямована на вирішення важливих суспільно-політичних, культурно-мистецьких та інших проблем.

Порада – 1) тип журналістського матеріалу рекомендаційного характеру. **П.** адресується як офіційним, так і приватним особам і структурам; 2) колективне обговорення журналістських питань; 3) допомога у виборі певного рішення, надана у вигляді пропозиції, вказівки.

Портрет (від фр. «portrait» – зображення) – 1) змалювання постаті героя, персонажа з метою відтворення, розкриття його рис характеру, особливостей поведінки. **П.** найчастіше використовується в художньо-публіцистичних жанрах (нарисі, памфлеті; за окремими класифікаціями є самостійним жанром), його ефективний показ значною мірою залежить від подачі різнопланових деталей, пов'язаних із жестами, одягом, обличчям, характером розмови тощо. Поділяється на окремі підвиди, зокрема на соціальний **п.** (показано людину з конкретного соціуму з найсуттєвішими для нього рисами), літературний **п.** (подається творчий зріз особи, що займається журналістською, письменницькою діяльністю); 2) жанровий різновид ілюстрації, що відтворює зовнішність особи чи групи осіб. Такий **п.** теж має підвиди: індивідуальний (світлина однієї людини), груповий (зображення двох і більше осіб), узагальнюючий (персонажем стає типовий представник певної категорії населення), виробничий (у центрі уваги людина праці); (за окремими класифікаціями самостійний жанр).

Правдивість преси – один із основоположних принципів у журналістиці, пов'язаний із достовірним відтворенням реалій, використанням істинних фактів.

Прес-реліз – 1) оглядова інформація для преси; 2) тип підготовленого для оперативного оприлюднення тексту (за окремими класифікаціями самостійний жанр) із метою інформування, роз'яснення, популяризації, реклами когось або чогось. Здебільшого розрізняють інформаційні (виконують в основному інформаційну функцію) та аналітичні (з домінуванням аналізу фактів, подій, явищ) **п.-р.** Останні у свою чергу поділяються на причинно-наслідкові (з

наголосом на причинно-наслідкових зв'язках процесів, дій) та оціночні (з оцінкою певного процесу, дій осіб тощо).

Принципи преси (від лат. «principium» – начало) – основоположні підвалини, платформа, на основі якої функціонує преса в теоретико-світоглядному вимірі.

Прогноз (від гр. «prognosis» – передбачення) – 1) журналістська публікація, у вигляді суджень про майбутнє. **П.** слід розрізняти з гіпотезою, яка може торкатися минулого, та з версією, що є лише одним із реально можливих шляхів розвитку події. **П.** використовує аналогію, сценарії та інші методи прогнозування; 2) передбачення за допомогою реальних даних специфіки, напряму, характеру в розвитку процесів і явищ.

Публіцистика (від лат «publicus» – суспільний, народний) – журналістські та співставні з ними твори, у яких із допомогою логічного переконання та емоційного впливу досліджуються й узагальнюються актуальні проблеми сучасності з метою впливу на соціальну практику.

Публіцистичність – сукупність рис, особливостей, притаманних творам, властивих публіцистиці. **П.** досягається за рахунок системного добору фактів, актуальності, оперативності, емоційно-образного стилю, аргументації, глибокого аналізу процесів і явищ.

Резюме (від фр. «rezume» – виклад, висновок зі сказаного) – 1) тип журналістського матеріалу, у якому за допомогою порівняння, аналогії, типологізації даних, статистичного узагальнення та інших методів осмислення емпіричної інформації у вигляді наукового дослідження узагальнюються, осмислюються результати певного процесу, діяльності, розвитку; 2) стислий виклад суті наукового або публіцистичного тексту; 3) невеликий висновок зі сказаного, прочитаного, написаного.

Рейтинг (від англ. «rating» – оцінка, класифікація) – тип журналістської публікації, у якій автор із допомогою порівняльного аналізу, опитування, статистики та в інші способи на основі певної ознаки зображає події, постаті, явища за ступенем їх популярності, значимості, вагомості.

Репортаж (від фр. «reportage» – написання баченого) – журналістський твір із групи інформаційних жанрів, поданий у формі емоційно піднесеної розповіді учасника певної події, безпосереднього свідка якогось явища. Крім обов'язкової присутності автора на місці опису, **Р.** передбачає динаміку розвитку події в часі,

точність її відтворення з показом найхарактерніших деталей, використанням енергійної лексики, жвавих сцен, поєднання оповідного стилю з діалогічним мовленням. **Р.** поділяються на: тематичний (стосується окремої теми), проблемний (акцент ставиться на певну проблему, розкриття її багатоаспектності), **р.-**зарисовку (відтворення події з наголосом на її окрему фазу, використанням промовистих штрихів, яскраво вираженого контрасту, опису колоритних постатей, пейзажного фону), **р.-**інтерв'ю (з опорою на діалогічні конструкції або розмову з персонажами без оформлення запитань і відповідей), **р.-**звіт (коли виникає потреба передати враження від масових заходів у їх спектральному розрізі), **р.-**огляд (окремі сцени розповіді є незалежними її фрагментами), **р.-**роздум (динамічна розповідь переплітається з історичними відступами, літературним обрамленням), фоторепортаж (подія відтворюється не тільки за допомогою тексту, а також із використанням не менше трьох динамічних знімків, на яких зображено найважливіші стадії події). **Р.** бувають і подієві (у центрі уваги важлива подія), неподієві (про повсякденні справи), прямі (розповідь ведеться одночасно з подією), інформаційні (повідомлення фактів, подій, явищ домінує над авторським ставленням до них), критичні (основним є засудження негативних явищ у житті), колективні (кілька авторів незалежно один від одного подають окремі фрагменти події, процесу, явища). Відповідно до засобу масової комунікації в класифікації **р.** виділяються також теле-, радіо-, кінорепортаж.

Рецензія (від лат. «recensio» – оцінка, розгляд) – жанровий твір публіцистики, за допомогою якого автор професійно розглядає твір літератури, науки, мистецтва, тобто дає оцінку вже відтвореним (іншим автором) фактам, подіям, явищам. Відповідно **р.** виконують важливу популяризаторську, естетично-виховну функції, а за тематичним спрямуванням поділяються на літературну, кінорецензію, музичну, театральну. Своєрідною формою **р.** є огляд літератури. Виділяють у класифікації і аналітичні, інформаційні **р.**, які бувають відповідно **р.-**анотаціями, **р.-**відкритими листами, **р.-**оглядовими статтями, **р.-**фейлетонами, **р.-**репліками; існують також колективні, зовнішні, внутрішні **р.**

Розіграш – журналістський матеріал, метою якого є розважити, розіграти аудиторію. **Р.** передбачає входження в довіру до тих, кого

розігрують, із обов'язковим розкриттям суті виконаних дій наприкінці авторської публікації чи сюжету.

Сарказм (від гр. «sarkasmos» – рвати м'ясо) – наявність у творі викривального, їдкого тону, дощкульної критики з метою розвінчування усього негативного.

Сатира (від лат. «satira» – суміш) – 1) твір літератури, викривальний за змістом, покликаний розвінчувати події, явища, осіб, які перешкоджають прогресивному розвитку, є негативними за своєю суттю; 2) один із інструментів показу картин дійсності, що заслуговують критики, висміювання, підлягають осуду. **С.** передбачає використання спеціальних мовностилістичних та ілюстративних засобів (гіперболи, фразеологічної лексики, контрасних порівнянь, карикатур), гостровикривального й наступального тону.

Свобода слова – право громадян і їх організацій вільно демонструвати свої погляди, відтворювати й витлумачувати об'єктивну дійсність згідно зі своїми переконаннями, світоглядом, не порушуючи законів держави.

Свобода творчості – право автора відповідно до своїх світоглядних і творчих переконань, естетичних смаків змальовувати соціальну дійсність.

Сенсація (від лат. «sensatio» – відчуття) – незвичайні подія, явище, новина, здатні викликати підвищений емоційний стан людини, значний загальний інтерес.

Соціологічний метод збору інформації – один із найсистемніших і наймасштабніших методів збору інформації, що базується на ґрунтовному впорядкуванні емпіричного матеріалу й максимально універсальних та об'єктивних висновках.

Стаття – 1) у широкому розумінні – будь-який газетно-журнальний, інтернетний, науковий чи літературний твір на актуальну тему, що відзначається глибиною дослідження теми; 2) у вузькому значенні – один із основних жанрів аналітичної групи, який характеризується системним добором різноманітних фактів, змістовним аналізом матеріалу, високим рівнем аргументації, чіткою постановкою суспільно значимих питань. **С.** відзначається також вагомістю узагальнень, виразною ідейністю, публіцистичною довершеністю, послідовністю викладу матеріалу, переконливістю доказових суджень, добором літературних засобів, концептуальністю підходу в розгортанні розповіді. З погляду класифікації **с.** найчастіше

буває: передовою, або передовицею (друкується на першій полосі чи в найпрестижнішому місці видання; є своєрідним програмним документом, відкритою публікацією на злободенну тему з чіткою, офіційною декларацією поглядів автора (часто керівника видання, найавторитетнішого журналіста), редакційною (у такому випадку с. здебільшого не підписана конкретною особою і, як правило, відображає погляди періодичного видання), загальнополітичною (пов'язана з визначними суспільно-політичними подіями), оперативною (грунтовний відгук на якусь подію), пропагандистською (популяризує, пропагує щось), постановною, або проблемною (на розгляд виносяться злободенні питання з обов'язковим показом шляхів вирішення конкретних проблем), теоретичною (науково розробляються певні положення ідеологічного або світоглядного характеру), публіцистичним коментарем як особливим різновидом с. (коли коментуються суспільно значимі події, явища), критичною (розвінчування, засудження ганебних суспільних явищ, процесів, дій певних людей), замітками публіциста (у рамках жанру короткий виклад розлогої теми). Крім того, за приналежністю до стилю виділяють також публіцистичну, наукову, науково-популярну с. тощо.

Стиль (від гр. «*stylos*» – паличка для письма) – притаманна творам публіцистики, літератури, мистецтва система засобів (зображальних, мовностилістичних), які підкреслюють оригінальність, характерність, своєрідність авторської праці. З погляду мови виділяються такі с.: усного спілкування (розмовний), публіцистичний, науковий, художній, офіційно-діловий, ораторський та інші.

Сюжет – (від фр. «*sujet*» – предмет) – система послідовно й реально відтворених чи створених автором у творі подій, учинків, стосунків персонажів. Те саме, що й фабула.

Творчість – діяльність людини, у результаті якої народжуються духовні й матеріальні цінності.

Теза – 1) ключове положення публіцистичної або наукової праці; 2) судження, яке потребує доведення.

Тема (від гр. «*thema*» – основа, положення, те, що головне) – у публіцистичному, літературному, мистецькому творі основний предмет розмови, який охоплює певний спектр життєвих явищ і проблем.

Тематика – систематизований набір актуальних для сучасності тем, які розробляє автор або творчий колектив.

Тенденційність (від лат «tendere» – спрямовувати) – визначена в творчій діяльності ідейна лінія, спрямована утверджувати в суспільстві, серед громадськості світогляд, певну систему переконань, концепцій автора або творчого колективу.

Теорія преси (від лат «theoria» – дослідження, спостереження) – сукупність основоположних принципів, ідей у сфері друкованих засобів масової інформації, які характеризують роль, значення й розвиток публіцистичної діяльності в суспільстві; наукове осмислення творчої практики в журналістській галузі.

Тип (від гр. «typos» – відбиток) – систематизоване, узагальнююче поняття, яке в журналістиці характеризує героя, образ, наділених найбільш властивими рисами відповідно для визначеної категорії людей з окремого соціального середовища, цілої групи предметів; це певний різновид чого-небудь (наприклад, новий т. друкованих видань, особливий т. публіцистичних творів, узагальнений Т. журналістського колективу обласної газети тощо).

Типізація (від гр. «typos» – відбиток) – синтезоване відтворення соціальної дійсності, найважливіших закономірностей певної діяльності за допомогою конкретних фактів, явищ, рис; художньо осмислена побудова певного образу на основі його найхарактерніших деталей, ознак.

Типологія (від гр. «typos» – відбиток та «logos» – наука) – наукова класифікація найважливіших загальних рис, ознак певних предметів, явищ. Наприклад, т. друкованих видань передбачає їх поділ за віковими, професійними, мовними, форматними, часовими ознаками тощо.

Усмішка – журналістський, літературний твір, що характеризується природним гумором, доброзичливим сміхом у відтворенні картин реального життя; інколи У. вважають різновидом гумористичного фейлетону.

Фабула (від лат. «fabula» – розповідь) – розгортання подій у творі в їх хронологічній послідовності; сюжетна основа твору, продиктована відповідною розстановкою в ньому героїв та подій. Те саме, що й сюжет.

Факт (від лат. «factum» – зроблене) – 1) реальне явище або подія, те, що сталося насправді; 2) основна одиниця журналістської інформації. Ф. поділяються на одиничні (відображають одне

конкретне явище або подію), системні (становлять собою певну групу подій, явищ на основі логічного, закономірного відбору), статистичні (виникають на підставі кількісних показників), емпіричні (базуються на соціальному досвіді), наукові (співставні з певними історичними явищами або подіями), художні (ґрунтуються на врахуванні певних рис ознак, почерпнутих із різних подій, процесів) та інші.

Фактографія (від лат. «factum» – зроблене, «grapho» – пишу) – засилля фактів у публіцистичному творі, не до кінця належний добір, осмислення та низький рівень аналізу яких негативно позначається на журналістському виступі.

Фейлетон (від фр. «feuilleton» – аркуш, лист) – журналістський твір із групи гумористично-сатиричних жанрів, що характеризується сатиричним осмисленням соціальної дійсності. **Ф.** передбачає оперативне порушення актуальних для сучасності тем, вирізняється гострим, безкомпромісним тоном розмови, дотепно-енергійним викладом матеріалу, образністю, високим рівнем типізації, добром відповідних гумористично-сатиричних літературних прийомів і засобів (іронії, контрасту, сарказму, комізму, гротеску). Вирізняють: белетристичний **ф.** (із переважанням художніх елементів), публіцистичний **ф.** (із домінуванням публіцистичних елементів), документальний **ф.** (автор уникає художнього вимислу, максимально покладається на систему реальних фактів, що характеризують негативне явище або спонукають до осуду поведінку героя), малий **ф.** (форма фейлетону, невеликого в рамках жанру за обсягом), проблемний **ф.** (у центрі уваги не персонаж або герой, а важлива суспільна проблема), гумористичний **ф.** (переважно використовуються гумористичні засоби, на фактичній основі активно застосовується домисел; гумористичний **ф.** співставний з усмішкою). З урахуванням типу ЗМІ розрізняють також фото-, теле-, радіофейлетон.

Формат (від фр. «format» – вигляд, зовнішність) – 1) розмір друкованого видання, аркуша тощо. Існують різні **ф.**: А2, А3, А4 (становлять відповідно 1/4, 1/8, 1/16 друкованого аркуша) та інші; 2) чіткі вимоги до створення телерадіопродукту згідно з жанровими, тематичними особливостями, цільовою аудиторією, редакційною політикою тощо.

Фотожурналістика (від гр. «phōtos» – світло) – журналістські матеріали, які створюються за допомогою фотографічних форм і засобів. **Ф.** має розгалужену палітру жанрів і прийомів. Основні з

них: фотозамітка, фотофакт, фоторепортаж, фотокореспонденція, фотофейлетон, фотонарис, фотообвинувачення, тощо.

Функції ЗМІ (від лат. «functio» – діяльність) – обов’язки, завдання, висунуті перед пресою по відношенню до суспільства; діяльність друкованих засобів масової інформації, що характеризується загальними принципами, цілеспрямованістю та закономірністю.

Хроніка (від гр. «chronikos» – співставний із часом) – 1) відтворення картин соціальної дійсності, показ фактів, процесів, явищ у визначеному часовому порядку; 2) публіцистичний або літературний твір, у якому подано історію певних суспільно значимих подій. Розрізняють фото-, кіно-, теле-, радіо-, газетну хроніку тощо; 3) в окремих класифікаціях – різновид інформаційного повідомлення, обсягом від 2 до 15 рядків, що відповідає на запитання «Що?», «Де?», «Коли?» і вміщується переважно на першій – другій полосах друкованих видань; інакше – хронікальна інформація; 4) у широкому розумінні – літопис, запис подій за роками.

Художня деталь (від фр. «detail» – подробиця) – форма художнього образу, що уособлює собою окрему виразну рису або яскраву ознаку й використовується для підсилення вагомості публіцистичного виступу, покращення його змістовності.

Художня правда – показ реалій у журналістському творі, що поєднує в собі правдиве відображення фактів, процесів, явищ і творче осмислення матеріалу за законами естетики та діалектики.

Художньо-публіцистичні жанри – одна з основних груп жанрів, якими послуговуються ЗМІ й матеріали, у яких створюються на основі органічного поєднання принципів художньої літератури та публіцистики з домінуванням образного мислення, яскравих мовностилістичних форм, творчого узагальнення, високого рівня типізації тощо. До **х.-п. ж.** належать нарис, есе, зарисовка, фейлетон, памфлет та інші.

Цікавість – одна з головних функцій журналістського матеріалу, суть якої полягає в здатності викликати до нього увагу аудиторії. **Ц.** досягається за рахунок злободенності публіцистичного виступу, бездоганності форми та змісту твору, задоволення запитів аудиторії та інших чинників.

Шарж (від фр. «charge» – тягар) – 1) відтворення дійсності зі свідомим спотворенням, перебільшенням окремих, найважливіших її рис; 2) літературно-мистецький твір, який засобами карикатури

акцентує увагу аудиторії на особливо характерних деталях подій, явищ чи вчинках або зовнішності персонажів.

Штамп (від іт. «stampa» – печатка, відбиток, друк) – 1) форма, за допомогою якої виготовляють однакові предмети; шаблон, трафарет; 2) печатка установи, організації; 3) у переносному значенні – занадто звичний, надмірно, багаторазово повторюваний вислів, що подається в творі без належного творчого опрацювання, чим применшує естетичну вартість твору.

Штрих (від нім. «strich» – лінія) – публіцистичний твір невеликого розміру, у якому автор відтворює загальні, але найсуттєвіші особливості зображуваного об'єкта; за окремими класифікаціями **ш.** – самостійний різновид малої живописної форми.

ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

Для визначення рівня засвоєння матеріалу застосовується 100-бальна система. При цьому 50 балів припадає на модульні контрольні та стільки ж – на практичну роботу студентів.

Модульні контрольні пропонуються у вигляді варіантів із різними типами завдань. Наприклад:

Варіант I

1. Дайте визначення огляду як журналістському жанру.
2. Назвіть характерні риси репортажу.
3. Серед названих видів есе не існує: 1) публіцистичного; 2) філософського; 3) літературно-критичного; 4) канонічного; 5) науково-популярного.
4. Використання прес-релізу в журналістиці.
5. Для звіту найхарактернішим є: 1) інформування; 2) елементи узагальнення; 3) елементи художньо-публіцистичного осмислення події; 4) інформування й елементи узагальнення; 5) елементи інформування й художньо-публіцистичне осмислення події.

Бали за практичну охоплюють участь у лабораторних заняттях, складовими яких є виступи, обговорення, дискусії, робота в редакційному колективі, презентація дослідницьких проєктів, портфоліо тощо. Крім того, здобувачі фаху пишуть матеріали в різних жанрах.

Творчі роботи й завдання мають різний характер і спрямовуються на закріплення здобутих теоретичних знань студентами. Наприклад:

1. «Підготувати портфоліо з матеріалів аналітичних жанрів, які зустрічаються в місцевій пресі».
2. Написати замітку, у якій би емоційне начало домінувало над раціональним.

Оцінюючи роботу студентів під час навчального процесу, викладач враховує:

– у разі здобуття мінімально необхідної кількості балів (60) студент за бажанням може бути звільнений від складання іспиту;

– під час виконання модульних контрольних у разі списування, а також виявлення фактів плагіату при поданні творчих робіт і завдань зі студента знімаються всі набрані бали;

– у разі несвоєчасного подання виконаних письмових робіт, портфоліо тощо викладач має право зі студента зняти до чверті балів (залежно від часу затримки);

– із кожного з видів практичних робіт потрібно набрати щонайменше 50 відсотків усіх балів.

Підсумкове семестрове оцінювання зводиться до таких оцінок за кредитно-модульною системою:

Відмінно (90–100 балів, А). Здобувач фаху всебічно, глибоко, системно, опанував навчально-програмовий матеріал із високим рівнем творчого підходу; самостійно виконував передбачені програмою завдання, використовував знання та вміння в практичних ситуаціях; застосовував бездоганну мову, логічно послідовно, із чітким аналізом суті теми чи проблеми, правильним трактуванням понять, явищ, тенденцій; наводив характерні приклади з практики та робив відповідні теоретичні висновки, демонструючи власне бачення; виявив схильність до наукової роботи.

Добре (82–89 балів, В). Студент, який самостійно та сповна засвоїв навчально-програмовий матеріал, подавав його чітко, змістовно, із високим рівнем аргументації, виявив системні знання в достатньому обсязі, здатність до самостійного пошуку інформації та її аналізу, відначився не лише постановкою питань, а й вирішенням проблем професійної спрямованості; практичні завдання виконував на високому рівні, однак дещо неповно, з незначними логічними вадами викладу, окремими неточностями, поодинокими незначними помилками мовного плану.

Добре (74–81 бал, С). Претендент на оцінку загалом ґрунтовно виявляв знання, демонстрував їх на практиці, виконав завдання відповідно до вимог, але припустився серйозніших помилок, неточностей.

Задовільно (64–73 бали, D). Здобувач фаху засвоїв навчально-програмовий матеріал в достатньому для подальшого навчання обсязі, із розумінням їх подальшого застосування в практичній професійній діяльності; виконав основний обсяг практичних завдань; але при цьому припустився значної кількості очевидних помилок, неточностей логічного, мовного, наукового характеру тощо.

Задовільно (60–63 бали, E). Студент опанував навчально-програмовий матеріал на мінімальному рівні; посередньо розкрив теоретичні питання, а практичні завдання виконав, припустившись серії суттєвих помилок. Притому стикався зі значними труднощами при досягненні мети.

Незадовільно (35–59 балів, FX). Претендент на оцінку навчально-програмовий матеріал засвоїв із численними прогалинами, припустився принципових помилок, виконуючи завдання; або ж презентуючи їх менше половини, фактично не за темою, неправильно, із великою кількістю суттєвих помилок, на низькому мовностилістичному рівні, без демонстрування прикладів і висновків, урахування наукових засад і практичної значимості, на елементарному рівні.

Незадовільно (0–34 бали, F). Такої оцінки заслуговує здобувач, котрий не оволодів навчально-програмовим матеріалом, відтворюючи його тільки вкрай спорадично, фактично на рівні окремих фактів; припустився грубих помилок, виконуючи завдання; не продемонстрував бодай мінімального рівня знань та практичних навичок, що дозволило б продовжити навчання, вести професійну діяльність.

Підсумкова оцінка студента враховує результати навчання впродовж семестру.

ПИТАННЯ ДЛЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО РОЗГЛЯДУ

Іспити передбачені в усній формі. Студенти відповідають на теоретичні питання білетів і виконують додані до них практичні завдання.

Приклади практичного завдання в екзаменаційному білеті:

«Визначити жанр запропонованого журналістського тексту».

«Написати початок (на 5–6 речень) до імпровізованого репортажу».

«Створити жанрову модель галузевого (за власним вибором) газетного, журнального або інтернт-видання».

Питання ж для екзаменаційного розгляду мають такий характер.

1. Жанр як форма твору.
2. Інформаційні жанри в журналістиці.
3. Характеристика аналітичних жанрів.
4. Художньо-публіцистичні жанри в журналістиці.
5. Гумористично-сатиричні жанри в структурі художньо-публіцистичних жанрів.
6. Загальна характеристика жанрів: вітчизняний і зарубіжний досвід.
7. Поняття про безжанрову журналістику.
8. Явище трансформації жанрів у сучасній пресі.
9. Замітка як жанр і вимоги до неї.
10. Різновиди заміток.
11. Технологія підготовки замітки.
12. Шляхи подолання шаблонів при підготовці замітки.
13. Листи як основа журналістських матеріалів.
14. Головні ознаки епістолярного жанру.
15. Специфіка роботи над листами.
16. Звіт як жанрова форма.
17. Класифікація звіту.
18. Види звіту.
19. Методика підготовки звіту.
20. Інтерв'ю – жанр діалогічного мовлення.
21. Сучасна типологія інтерв'ю.
22. Інтерв'ю і журналістська бесіда: спроба порівняння.
23. Техніка підготовки інтерв'ю.
24. Характерні риси репортажної журналістики.
25. Технологія написання репортажу.
26. Види репортажу.

27. Розслідування як специфічний журналістський жанр.
28. Форми журналістського розслідування.
29. Етапи журналістського розслідування.
30. Практика журналістського розслідування в Україні: основні теми й тенденції.
31. Інформаційний та аналітичний коментарі в пресі.
32. Стаття як основний аналітичний жанр.
33. Загальна характеристика видів статті.
34. Специфіка використання різних видів статті в сучасній журналістській практиці.
35. Головні принципи побудови статті.
36. Особливості оформлення статті у друкованому виданні.
37. Газетна й журнальна статті: спільне та відмінне.
38. Характеристика кореспонденції як жанру.
39. Методика написання кореспонденції.
40. Види кореспонденцій.
41. Головні відмінності статті й кореспонденції.
42. Критика як специфічний вид відображення дійсності в журналістиці.
43. Жанрові ознаки рецензії.
44. Різновиди рецензії.
45. Методика рецензування.
46. Вимоги до журналіста-рецензента в контексті часу.
47. Жанрові риси огляду.
48. Оглядова журналістика і її різновиди.
49. Огляд преси й огляд листів – особливі підвиди огляду.
50. Специфіка роботи над оглядом.
51. Природа нарисової творчості.
52. Нарисові традиції в Україні.
53. Ідентифікація нарису як жанру.
54. Процес роботи над нарисом.
55. Мова і стиль нарису.
56. Деталь і образ у художньо-публіцистичній творчості.
57. Види нарису.
58. Малі форми нарисової творчості.
59. Шаблони в нарисовій творчості та способи їх нейтралізації.
60. Сучасні тенденції в розвитку нарисотворчості.
61. Гумор і сатира як специфічні форми осмислення соціальної дійсності.

62. Фейлетон – провідний жанр сатири.
63. Мова фейлетону.
64. Види фейлетонної журналістики.
65. Майстерність роботи над фейлетоном.
66. Застосування домислу й вимислу у фейлетоні і проблема їх гармонізації з фактами.
67. Морально-етичні вимоги до фейлетоніста.
68. Жанрові ознаки памфлету.
69. Класифікація памфлетних творів.
70. Спільне й відмінне у фейлетоні й памфлеті.
71. Загальна характеристика малих гумористично-сатиричних форм у журналістиці.
72. Жанрові можливості пародії і байки в публіцистиці.
73. Епіграма й афоризм у пресі.
74. Сучасні тенденції щодо використання анекдотів у журналістській творчості.
75. Карикатура й шарж на шпальтах друкованих ЗМІ.
76. Фотожурналістика – особливий вид журналістики.
77. Поняття про моніторингову журналістику.
78. Рейтингові публікації і їх функціональне призначення.
79. Опитування у творчій практиці журналіста.
80. Літературно-художні форми і їх використання в пресі.
81. Твори народного мистецтва в журналістиці.
82. Розіграші як окремі формотворчі журналістські матеріали.
83. Різновиди ігор і сучасна журналістика.
84. Практика використання епіграфів та епітафій у мас-медіа.
85. Прес-реліз як формотворча тенденція в журналістиці.
86. Життєвська історія в сучасній розважальній пресі.
87. Класифікація життєвських історій.
88. Пошуки нових форм журналістських матеріалів: порада і «запитання – відповідь».
89. Прогностична журналістика і її головні риси.
90. Творчі можливості матеріалу-версії.
91. Методи осмислення емпіричної інформації при написанні резюме.
92. Експеримент як форма журналістського матеріалу.
93. Головні чинники, що впливають на жанротворення в сучасних умовах.
94. Особливості взаємодії теми й жанру матеріалу.

ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ РОБІТ

1. Український і зарубіжний досвід використання жанрів: складові оптимальної моделі.
2. Мікро- й макроповідомлення в сучасній газетно-журнальній практиці: пошук балансу.
3. Резонансні журналістські розслідування в Україні.
4. Звіт як форма журналістського твору.
5. Типологія інтерв'ю в сучасному українському періодичному виданні.
6. Фоторепортаж у районній пресі: втрачені можливості й творчі здобутки.
7. Журналістське розслідування на шпальтах преси.
8. Жанрові ознаки проблемної статті.
9. Сучасна журнальна стаття і її характерні риси.
10. Кореспонденція і стаття: спільне й відмінне в жанровій ідентифікації.
11. Рецензія в літературному виданні.
12. Огляд преси як особливий різновид огляду.
13. Видатні українські нарисовці ХХ століття.
14. Головні жанри в сучасній молодіжній пресі.
15. Есе як «вільна» форма викладу журналістського матеріалу.
16. Дієвість та ефективність гумору й сатири в сучасній публіцистиці.
17. Жанрові можливості фейлетону.
18. Із класики памфлетної творчості (ім'я автора за вибором).
19. Явище трансформації жанрів у сучасній українській пресі.
20. Види ігрової журналістики на шпальтах масової преси.
21. Застосування прогнозу журналістиці.
22. Житейські історії в жіночих виданнях.

ХРЕСТОМАТІЙНИЙ ПРАКТИКУМ

*До якого різновиду заміток належить нижчеподаний матеріал?
Наскільки вдало він сконструйований?*

SpaceX відправила у космос нову партію «супутників-шпигунів» для розвідки США

Американська компанія SpaceX запустила у космос нову партію супутників для Національного офісу рекогносрування (NRO), який є частиною розвідувального товариства США.

Як передає Укрінформ, про це повідомляє Space.com.

Ракета-носія Falcon 9 у рамках секретної місії під назвою NROL-153 стартувала з космодрому у штаті Каліфорнія у п'ятницю, 10 січня, о 05.53 за київським часом.

Перший ступінь ракети приземлився на безпілотне судно «Of Course I Still Love You» від SpaceX в Тихому океані приблизно через вісім хвилин після запуску.

Зазначається, що NROL-153 була вже сьомою запущеною на орбіту місією для Національного офісу рекогносрування США.

Попередні шість місій також були запущені у космос на ракетах Falcon 9 з космодрому Ванденберг у Каліфорнії в період з травня по грудень минулого року.

Як повідомляв Укрінформ, американська компанія SpaceX планує здійснити вже сьомий запуск ракетної системи Starship пізно ввечері 13 січня.

«Укрінформ».

Проаналізуйте інтерв'ю, опубліковане в районній газеті. Наскільки його автор зумів зробити читабельним?

До моря на велосипеді!

Є люди, які мене просто дивують. Із Анатолієм Сорокою, який торгує комбікормами, я часто перетинаюсь на Лохвицькому ринку. У нас завжди є спільна тема – місто Іванків, що поблизу Чорнобиля. Анатолій там народився, довго проживав, а мені там випало працювати три з половиною роки у місцевій газеті «Трибуна праці». А ще часто бачу його їдучим на спортивному велосипеді (втім, цим сьогодні нікого не здивуєш). Отож, як виявилось під час розмови з цим високим худорлявим чоловіком, не все так просто з цим його способом пересуватися. І велосипед – не просто двоколісний транспорт, а свого роду невід'ємна часточка життя Анатолія Сороки. Можна сказати, його філософія.

– Велосипед я люблю все життя, – почав ділитися своїм мікросвітом Анатолій Миколайович. – Усе розпочалося ще змалку, коли у дев'ятирічному віці один грамотний, толковий лікар порадив моїй мамі Ользі Петрівні: «Купіть йому велосипед, хай зміцнює своє здоров'я». Отак, коли я навчався у другому класі, отримав новеньку «Україну». Ногу під раму – і гайда. Я з велосипеда не злавив. І як же я його любив! Завжди чистий, усі деталі, які труться, вимашчені, все підтягнуто. Оцю звичку я зберіг до сьогоднішнього дня. Певно, цим і вирізняється людина, яка захоплена своєю справою по-справжньому. Десь у п'ятому чи шостому класі я вже міг здолати відстані до 70 кілометрів за день. Мені припали до душі отакі мандрівки, коли далеко їдеш, щось для себе відкриваєш, можна сказати, радієш світові. Напевно, тоді я збагнув, що це – моє.

– Витривалість з'явилася теж...

– Не тільки. Я фізично зміцнів. Своїм однокласникам демонстрував отаку вправу: за 10 хвилин робив одне-єдине присідання. 5 хвилин повільно присідаєш, наступні 5 хвилин – встаєш. Спробуйте так зробити, якщо гадаєте, що це легко.

– Гадаю, це дуже важко. Це ж яке статичне навантаження на м'язи ніг!

– Так. Хоча в інших видах спорту мої показники були так собі: коли бігав кроси чи підтягувався на перекладині, результати мав посередні. А ось їзда на велосипеді мене захоплювала повністю.

Після неї у мене завжди гарний настрій, я сповнений сил і є постійне бажання знову їхати. Правда, у справжніх змаганнях я не брав участі. Мене манили мандри, потім спортивний туризм.

– Тут теж потрібна фізична готовність.

– Так. Я тренуюся днів п'ять на тиждень.

– Що включає тренування?

– Залежить, звісно, від обставин, бо буває, що на роботі втомлююсь чи бракує часу, але тренування стараюсь не пропускати. Проїжджаю за один раз по 80–90 кілометрів, буває й до 100.

– Цікаво, як на Ваше захоплення реагує дружина?

– Таня реагує цілком нормально. Хіба краще лежати на дивані та потягувати пиво чи сидіти в інтернеті? Це мій світогляд – мандри. І в цьому немає чогось, що заважає у сімейних стосунках. Я вже без цього не можу. Якщо пропустив день-два тренування, відчуваю, що організму чогось бракує. А сів на велосипед, проїхався, зарядився киснем, прогнав по тілу кров – і ти вже у формі. Треба ж пам'ятати, що 60 відсотків кровоносних судин знаходиться в ногах. А при їзді на велосипеді саме на них припадає навантаження.

– Анатолію Миколайовичу, слухаючи Вашу розповідь про велосипедні прогулянки довжиною до 100 кілометрів, ловлю себе на думці, що Вам зараз років під 60 (!) А як далеко можете помандрувати?

– До війни я щороку їздив велосипедом до моря. Чи то в Залізний Порт, чи то Приморськ, чи ще кудись. А це тисяча кілометрів у одну сторону й стільки ж назад додому.

– Ого!

– Я щоразу обирав різні маршрути, бо цікаво і світ побачити, і маршрут випробувати. Через Черкаси виходило 800 кілометрів у один бік, приміром.

– Мені це важко збагнути – проїхати таку відстань, щоб тільки скупатися в морі!?

– А я це робив із величезними ентузіазмом і задоволенням. Мета поставлена – виїхав із власного двору, добрався до моря, побув там кілька днів і повернувся знову до двору.

– За скільки днів доїздили до Чорного моря?

– Як правило, за 5 днів. Я себе налаштовував, що маю за світлий день подолати не менше 200 кілометрів. І старався з цього графіка не вибиватися. Звичайно, траплялося всякого – то зустрічний вітер, то дощ. Та якщо відставав від задуманого, надолужував наступного дня.

– Так і напрошується запитання про екіпіровку для такої поїздки. Це ж не просто сів на велосипед удома і поїхав собі?

– Звичайно, ні. У мене все продумано до дрібниць. Мій велосипед для подорожей обвішаний сумками з усіх боків. Загалом везу до 20 кілограмів вантажу. Сюди входить намет, спальний мішок, засоби гігієни, медикаменти, все необхідне, якщо раптом потрібно буде полагодити велосипед і, звісно, продукти.

– Віддаєте перевагу сухим сніданкам?

– Ні. Обов'язково у багажнику мед, бо це – глюкоза, сало, суха ковбаса, в'ялена риба, якесь печиво і вода. По дорозі, якщо є потреба, щось підкупую. В останні роки я став брати з собою невеликий газовий балончик, щоб на пальнику швидко щось приготувати. А років 15 тому розпалював невелике багаття, на якому кип'ятив воду для чаю, кави чи мівіни.

– Це ж як тяжко тягти, хоч і на велосипеді, такий вантаж?

– Я ж говорив, що в мене все продумано. Навіть багажні сумки пошиті у вигляді трикутників, щоб була відповідна аеродинаміка. Бо зустрічний вітер гальмує відсотків на 20 твій рух. Коли я дивлюся на сучасних велосипедистів, на плечах яких височать здоровенні квадратні рюкзаки, за голову берусь. Як можна з таким «парусом» їхати проти вітру?

– Ви так скептично ставитесь до молодих велосипедистів...

– Мене відштовхує інколи навіть їх зовнішній вигляд, подекуди занедбаний. Я, припустимо, хоч і їду до моря, по шляху знаходжу річку, де зупиняюсь на певний час. Помився, поголився, прополоскав шкарпетки, кросівки, велосипед протер. Все має бути чистим. Я ж в'їжджаю в місто не як бомж, а як професійний велотурист. Для мене це аксіома.

– Ночуєте в готелях?

– Ні, ні, що Ви! То вже не вело туризм для мене, швидше якась пародія на нього. Я вже говорив, що мене вабить сама мета, процес – ти виїхав зі свого двору, досяг пункту призначення і повернувся назад додому. А ночую я в наметі. Тут головне – вибрати безпечне місце для ночівлі, щоб ти міг відпочити і ніхто твій сон не потривожив. Трапляються люди, на це здатні. Є, звісно, хороші люди. Пригадую, як, повертаючись одного разу з моря, я потрапив під проливний дощ, який довго не вщухав. Промок до нитки. Зупинився, щоб поставити намет і якось зігрітися, бо зуб на зуб не попадав.

І тут під'їздить легковик, виходять молоді хлопці. Бачать мій стан, запитують:

– Може, Вам їжі привезти чи води?

– Ні, – кажу, – в мене все є.

– То давайте відвеземо Вас туди, де можна переночувати.

– Дякую, хлопці, я справлюся сам.

Вони поїхали, а я подумав, що дарма закидають нашої молоді.

– Анатолію Миколайовичу, а чому Ви їздите наодинці, можливо, гуртом було б веселіше?

– Це моя філософія життя. І що так краще, підтвердив один випадок. За тодішнім Кіровоградом по дорозі мене наздогнав один велосипедист. Позналилися, розговорилися. Чоловіку було за 60, але виглядав він моложаво. Каже мені:

– Як я Вам заздрю! Оце б разом із Вами їхав і їхав! Хоча правильно робите, що їздите один.

Питаю, чому. Відповідає:

– Я спробував отак мандрувати в гурті. То це не відпочинок, а морока. Постійно сперечалися – той заморився, той спати хоче, в того велосипед постійно ламався, бо він його зовсім не підготував до подорожі... А так Ви – сам собі господар... Із тим чоловіком, інженером на пенсії, тепер періодично передзвонюємося.

– У Вас є якась мрія, куди б Ви хотіли дістатися велосипедом? До речі, скільки їх у Вас?

– П'ять німецьких різних марок, різного призначення, конфігурації. Я про них можу довго розповідати. А мрія у мене була і залишається. Я навіть почав реально вести до неї підготовку. Хочу доїхати до Парижа і, звісно, повернутися додому. Спочатку завадив ковід, а потім війна. Можливо, ця мрія здійсниться вже після нашої перемоги.

Олександр Москаленко. Газета «Зоря».

Охарактеризуйте цей публіцистичний матеріал із погляду жанрової приналежності.

Тут колись німецький танк впав! Як виглядає найдовший дерев'яний міст України у Каплинцях

«У селі Каплинці знаходиться дерев'яний міст через річку Удай довжиною 356 метрів, збудований наприкінці 19 століття».

Цей скупий рядок у Вікіпедії, який перетікає з одного сайту на інший, ледь чи не єдина згадка про найдовший дерев'яний міст в Україні.

Не так багато інформації можна знайти у відкритих даних і про самі Каплинці.

Всі історії, які пов'язані з цим мальовничим краєм Полтавщини, переважно стосуються сусіднього Пирятина та Березової Рудки.

Звісно, історія кохання Тараса Шевченка манить туристів, однак мала кількість згадок про унікальний міст потребує негайного виправлення.

«Українська правда» поїхала в Каплинці, щоб заповнити цей пробіл і показати читачам дивовижну споруду, яка точно заслуговує на те, щоб стати ще одним туристичним магнітом на мапі України.

Сполучення з цивілізацією

Каплинці – невелике село на лівому березі річки Удай. В цьому місці вона звивиста, утворює лимани, стариці та заболочені озера.

Через природні водні перешкоди Каплинці стоять немов уособлено від сусідніх сіл. З чим і була пов'язана необхідність створення пішого сполучення з сусіднім Пирятином.

– Не знаю, що там пишуть у вашій Вікіпедії, але старші люди мені в дитинстві розповідали, що повноцінного мосту тут не було до 1930-х років, – розповідає УП місцева мешканка Антоніна Кузьмівна Дементій.

За її словами, прямої дороги на Пирятин в селі не було, і місцеві тривалий час діставалися іншого берега Удаю або на човнах, або по штучних дерев'яних кладках, які перекидалися у вузьких місцях річки та заплавах.

Розвиток сусіднього містечка рухав торгівлю, яка для місцевих землеробів стала одним із способів заробітку.

Для того, щоб потрапити в Пирятин по суші, селянам доводилось їхати 15 кілометрів по старій розбитій об'їзній дорозі, тож зведення мосту було лише справою часу. Напрямку ця відстань складає 6 кілометрів.

Навіть зараз доїхати до моста зі сторони Каплинців УП допоміг великий позашляховик. Дорога до села вбита вже давно, і лише де-не-де ви можете натрапити на поблиски хоча б якогось ямкового ремонту.

Стан самого мосту – окрема тема для обговорення. Старі дошки прогнили настільки, що ступати по ньому журналісти УП наважились не одразу.

З перших кроків у голову закрадались побоювання, що або провалишся, або здує вітром десь посередині.

Однак місцевих стан мосту, здається, геть не бентежить.

– Та він не аварійний! Туристи, канешна, бояться, але ми по ньому ходимо без проблем. Ото зараз йдемо купатись на пляж на тій стороні, – весело розповідають місцеві підлітки.

Хлопці розповідають, що про саме створення можуть знати хіба «старші люди» в селі, хоча й самі із задоволенням діляться легендами, якими оповитий старовинний міст.

– Тут колись під час війни (Другої світової – УП) танк німецький впав. Заїхав на міст і провалився! – впевнено оповідають місцеві байки підлітки.

Жодних підтверджень словам, звісно, не мають. Але твердість, з якою вони їх виголошують, наштовхує на думку, що таких легенд довкола історичної будівлі тут далеко за десятки.

Іван Петрович Лебідь

Щоб довідатися побільше про міст, ми поїхали в центр Каплинців. На диво, нам пощастило знайти людину, яка на власні очі бачила, як починалася історія дерев'яної споруди.

– Та ви сходіть до Івана Петровича! Він сам бачив, як міст будували, – радить Антоніна Кузьмівна і сама веде нас у двір навпроти. Там на лавці відпочиває головний старожил Каплинців.

На перший погляд і не скажеш, що Івану Петровичу Лебедю вже 95 років. За його словами, секрет довголіття простий: «Трудиться і не пить!».

Інколи поважний старійшина села плутається у своїй розповіді, але це радше через хвилювання, а не через бажання оповідати байки.

– Зимою 1932-го почали бити льодоколи і стріють, – впевнено розповідає Іван Петрович.

Тоді йому було лише 5 років, але він добре запам'ятав той час. На жаль, через трагічні події.

– У 33-му у нас голодовка була. Але тоді люди робили на мосту, тому не так сильно була відчутна голодовка для людей з Каплинців та навколишніх сіл. Трохи людям давали їсти. Тому тут мало померло.

За його словами, міст будували місцеві чоловіки.

– З села нашого і навколишніх більше 100 душ строїли, – згадує Іван Петрович.

Міст побудували за рік, і він став головною артерією сполучення з Пирятином.

– Він спочатку дуже широкий був. Вози по ньому їздили. Перила раніше були, ще бочки, льодоколи з правої сторони, – розказує Іван Петрович.

У 1943 році, коли німці відступали з України під час Другої світової війни, міст підірвали. Його замінив паром.

Торкнулася війна і безпосередньо Івана Петровича.

– Я служив у піхоті. А коли війна з Японією почалась, нас туди притягли. З Владівостока нас тоді перекинули в Находку. Головним старшиною був.

Вже тоді він відчув різницю між підготовкою радянської та західної армій.

– Нас висадили в Южної Кореї. Там американці в чистенькому одиті, а ми ото в обмотках, онучах, шуги. Виглядали ото як старці.

Після капітуляції Японії Івана Петровича відправили у Владивосток, де він потрапив до підрозділу підводного плавання.

– І я там до 56-го року на подлодці плавав. Торпедистом, – згадує чоловік.

За відновлення мосту, за словами, Івана Петровича, у селі взялися не одразу.

– Люди потім організувались. Я сам бігав у кузню, носив граньоні гвозді, скоби якісь, – розповідає старожил.

На прохання поділитися реальними історіями та легендами про міст, відповідає не дуже хоче.

– Та половина з того, що люди розповідають, то плітки! – махає рукою Іван Петрович.

Антоніна Кузьмівна

Більш охоча до розповідей вже згадана Антоніна Кузьмівна Дементій.

– Дзвін золотий возили волами, на льоду провалились. Це ще, може, до війни, – згадує жінка.

За її словами, на щастя, за всю історію моста трапилась лише одна смерть. Місцевий мешканець їхав через міст на вантажівці-«полуторці» і перевернувся.

– Загалом цілий вік ми через той міст ходили. Носили раніше дерев'яне вугілля, молоко, льодом зимою, гусеничний трактор прочищав дорогу до мосту. Якось дві жінки провалилися, буряк возили в машині з дерев'яним кузовом. Але їх витягли, – розповідає Антоніна Кузьмівна.

Раніше в річці Удай була купа живності.

– Шуки, карасі, коропи, лящі там такі було, ого! А раків скіло було, боже! Я робила на пітомнику, ото тут, мостом ходила. А жара страшнюча! Йду назад, треба ноги помить – ну, в Удай. А раки прям лізуть, так я їх голими руками, – смачно розповідає жінка.

Однією з найулюбленіших історій серед місцевих є розповідь про військових, які у 1980-х роках переїжджали на УРАЛі через міст.

– Вони п'яні були. До дівок їхали посеред ночі з Пирятина. А на ранок прокинулись, під'їхали до мосту і самі здивувались, як вони там змогли переїхати. Назад вже не рішилися, спізналися в часть. Ох і влетіло ж їм, певно, – сміється Антоніна Кузьмівна.

За нинішню російсько-українську війну жінці дуже болить.

– Куди той Путін тільки не ліз? Та ніхто ніколи не думав, що таке може бути, – каже Антоніна Кузьмівна.

У самому селі про війну свідчить і приріст населення – до шести сотень «довоєнних» мешканців додалося 50 переселенців з Луганської, Донецької, Дніпропетровської та Харківської областей.

Однак молодь, як і в багатьох селах, прагне пошвидше вибратись у місто.

Місцеві дуже хочуть, щоб міст нарешті відновили, збирають підписи, петиції. Вони впевнені, що відновлення найдовшої дерев'яної переправи в Україні не тільки допоможе в сполученні з Пирятином, а й заманить у село туристів.

– Нам би поскоріше мир, дай Бог здоров'я, і перемоги! В нас місцевість ловка: ліс, річка, пляж зроблений, треба, щоб люди це бачили, – підсумовує Антоніна Кузьмівна.

Свген Бударський, Ельдар Сарахман.

Проаналізуйте цей аналітичний матеріал. До якого жанру він належить? Чому?

Аргентинська мрія

В чому різниця між божевільним та генієм? Успіх. Цими словами починається інтерв'ю аргентинського президента Хав'єра Мілей в подкасті Лекса Фрідмана. Сам Фрідман не однозначна фігура, але що поробиш, якщо він запрошує цікавих людей, а його формат багатогодинних розмов дуже добре підходить для прослуховування в дорозі. На початку подкасту він сказав, що хоче спілкуватись з багатьма лідерами держав, в тому числі і Зеленським, і, путіним (миротворцем себе вважає).

Хав'єр Мілей може виглядати божевільним в деяких своїх висловлюваннях чи вчинках, але в політиці, куди аргентинський президент потрапив лише в 2021, він – геній. Продажні медіа і ліваки вже охрестили його «популістом», «правим радикалом», але його популярність в Аргентині і світі зростає.

До речі, Мілей активно підтримує Україну. Зеленський був на його інавгурації. Мілей чітко ототожнює Аргентину з Заходом: за найбільшого союзника вбачає США, ненавидить комунізм.

Цікаво, що в політику Мілея привело захоплення економічною теорією. Більше 10 років тому він натрапив на статтю Мюррея Ротбарда «Монополія і конкуренція», і потім відкрив для себе Австрійську школу економіки. Хав'єр прийшов додому та порахував скільки коштів йому потрібно на корм для собак, їжу та базові витрати. Всі інші гроші витратив на книжки. Такі автори як Людвіг фон Мізес, Фрідріх Хайєк, Ганс-Герман Гоппе, Хесус Уерта де Сото, Хуан Рамон Рало, Філіп Багус, Вольтер Блок – стануть базою економічної теорії, яку і сам Мілей розвиває далі в своїх книжках і статтях з економіки та політичної філософії.

Чи стане Аргентина новим економічним дивом? Чи буде майбутнє покоління вивчати вже «аргентинську модель»? Поки що виглядає, що Аргентина на цьому шляху. За рік президентства Мілея була зупинена гіперінфляція. Провели найбільшу структурну реформу. З 18 міністерств залишили 8. Було суттєво скорочено бюрократичний апарат.

«Щодня ми усуваємо від 1 до 5 регуляцій. Водночас потрібно провести ще 3200 структурних реформ, і коли вони будуть завершені – Аргентина буде найбільш вільна країна в світі», – так Мілей висловлює своє бачення реформ.

До речі, цікавим є те, що аргентинський досвід реформ активно переймає друг Мілея Ілон Маск для DOGE (з абревіатури – Департамент урядової ефективності, а не однойменна криптовалюта). Вони багато спілкуються і, можливо, це ще один шанс донести проукраїнську позицію до оточення Трампа і до самого Дональда. російська пропаганда активно діє в усьому світі, особливо й у «країнах третього світу» куди зараховують більшість латиноамериканських країн. Вона нашоventhється на серйозний спротив в іспаномовному світі, маючи такого союзника.

Аргентинські реформи приваблюють капітал та інвесторів. Наприклад, лише в блокчейн індустрії за останні місяці відбулось декілька конференцій, важливих подій. Дехто обирає Аргентину як основне або ж додаткове місце для релокації та свого бізнесу. Саме так варто боротись за індустрії майбутнього з великою доданою вартістю, а не створювати нові податки та складнощі. На перший погляд у Мілея і Зеленського може бути багато спільного: обоє мали високу популярність в медіа (Мілей вів свою передачу та подкаст), обоє перемогли з обіцянками реформ, змін системи й боротьби з корупцією. В цьому інтерв'ю Мілей каже, що корупція залишається найбільшою проблемою Аргентини. Колись був «грузинський тренд» – коли в Україну було запрошено багато грузинських реформаторів, які насправді нічим особливим не відзначалися. Можливо, майбутнє – це аргентинський тренд? З огляду на любов до всього іноземного – варто їхати вивчати досвід реформ в Аргентину. Або, принаймні, прочитати забутих економістів.

Андрій Волошин. «Лівий берег».

До якого підвиду належить пропоноване журналістське розслідування? Визначте його основні риси як аналітичного жанру.

Тису не перепливали: як працювала схема незаконного виїзду чоловіків за кордон

20 чоловіків ймовірно заплатили по 20 тисяч доларів за перетин державного кордону. Цю схему організували закарпатський поліцейський та прикордонники. Послугами, зокрема, за версією слідства, скористались один дизайнер, екссуддя, колишній радник Януковича та чоловік сестри футболіста Шевченка. Усіх їх поєднує номер закарпатського поліцейського в телефонній книзі та два пункти пропуску з України до Угорщини.

Журналісти «Слідства.Інфо» отримали ексклюзивні кадри з камер відеоспостереження ймовірного порушення правил перетину кордону на пункті пропуску «Косино» від джерел.

«АБСОЛЮТНО НЕПРИЧЕТНИЙ»

У Печерському районному суді 11 жовтня триває засідання щодо обрання запобіжного. На лаві підсудних, з переважно нахиленою донизу головою, сидить підозрюваний – Ян Мікша. Чоловік працює заступником начальника з превентивної діяльності Берегівського районного відділу поліції. Його підозрюють у незаконному переправленні осіб через державний кордон України. Прокурори стверджують, що за допомоги поліцейського до Угорщини виїхали 20 військовозобов'язаних чоловіків.

«Мікша особисто контролював, щоб прикордонники пропускали ці автомобілі без перевірки документів у пасажирів та огляду транспортного засобу. Згідно з показаннями свідків, за кожен переправлений кордон України особа платила не менше 20 тисяч доларів США. Ми встановили 20 осіб, яких переправила ця організована група, загально – 400 тисяч доларів США незаконного збагачення», – говорить під час судового засідання прокурор Офісу Генпрокурора Роман Крупка.

Кожна гривня може стати нашим новим розслідуванням. Приєднуйся до «Слідство-клубу». Підтримай нашу роботу!

Дзвінки з різних регіонів України доходили в Берегове до Яна Мікші від чоловіків, які шукали способів виїзду з України або від їхніх рідних, додає прокурор, про це свідчать дані мобільних операторів зв'язку. Окрім того, слідство посилається на інформацію: від свідків, з відео з камер спостереження на пунктах пропуску «Косино» та «Лужанка», а також підтвердження від угорської сторони про в'їзд чоловіків мобілізаційного віку після початку повномасштабного вторгнення Росії.

Натомість адвокат поліцейського Яна Мікші вважає, що доказів і обґрунтування підозри недостатньо.

«Факту передачі грошових коштів, на які посилається сторона обвинувачення, 20 тисяч доларів або інших сум – немає. Немає будь-яких доказів, окрім показів осіб, які свідчать зокрема і виключно про те, що вони передавали грошові кошти особам, яких вони впізнати не можуть. Немає жодних доказів, що доводили б який-небудь зв'язок між підозрюваним та особами, які перетинали кордон. Щодо обґрунтування і формування підозри ми вважаємо, що вона необґрунтована і відсутні кваліфікуючі ознаки за цією статтею», – виступає на засіданні адвокат Роман Свистович.

Ян Мікша на запитання про причетність до переправлення осіб через державний кордон сказав журналістці «Слідства.Інфо»: «Абсолютно ні». Від решти коментарів він відмовився.

Поліцейському обрали запобіжний захід у вигляді тримання під вартою або внесення застави у розмірі 2 млн 200 тис. грн. Джерела журналістів у правоохоронних органах кажуть, що за Мікшу внесли заставу орієнтовно через тиждень після обрання запобіжного.

На період розслідування Мікша усунутий від роботи, про це повідомили у пресслужбі поліції Закарпатської області. Коментувати справу там не стали.

«КЛІЄНТИ» ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Суддя, депутати часів Януковича і їхнє оточення, а ще бізнесмени – вони за перші місяці повномасштабного вторгнення з'явилися у контактах Яна Мікші.

Як тільки схема незаконного перетину запрацювала, одним з перших до Мікші, за даними слідства, звернувся київський дизайнер Гайк Аванесян.

6 березня 2022-го дружина Гайка – Юлія Пирха виїжджала за кордон: вона, мама чоловіка і його сестра перетинали пункт

пропуску «Лужанка», що в Закарпатській області. Цікава деталь: у «Лужанці» пункт пропуску перетнули лише троє цих жінок. А в Угорщину в'їхали вже четверо людей. Четвертим пасажиром був чоловік Юлії – той самий 33-річний дизайнер Гайк Аванесян. Юлія у соцмережах публікує фото та відео з різних країн після лютого 2022 року: Польщі, Італії, Австрії, Вірменії, останнім відео поділилася рік тому – з Йорданії, на ньому поруч з жінкою позує і сам Аванесян.

Мобільний оператор, кажуть прокурори, зафіксував у день виїзду за кордон розмову Аванесяна з поліцейським Мікшею. Той, ймовірно, привіз його до села неподалік від пункту пропуску «Лужанка». Потім телефон Гайка був у роумінгу.

У цей же день, 6 березня, через сусідній пункт пропуску «Косино» на Закарпатті з України в Угорщину виїжджав Ігор Юшко – міністр фінансів в уряді Кінаха і радник Януковича, останнє українське місце роботи – голова правління «Сбербанку Росії» в Україні. Йому на момент перетину кордону виповнився 61 рік, і чоловік мав право на виїзд. Однак український кордон на власному авто Юшко перетнув один, а на угорський в'їхав з ще двома пасажирами – сином Станіславом, якому 33 роки, та своїм 48-річним охоронцем Дмитром.

У Юшка-молодшого є бізнес – студія 3D-візуалізації, адреса розташування офісу, яка зазначена на сайті компанії, – Прага. Журналісти «Слідства.Інфо» зателефонували Станіславу під легендою клієнтки студії з проханням про особисту зустріч у Празі.

«Я зараз живу в Барселоні, за особистими обставинами, проте у Празі я буду десь через 2-3 тижні. Я не знаю, наскільки у вас тиснуть терміни, наскільки це важливо», – каже Станіслав Юшко.

Через декілька днів журналісти зателефонували до Юшка-молодшого ще раз, вже без легенди, для того, щоб отримати коментар:

– Як ви виїхали за кордон під час повномасштабного вторгнення?

– Я виїхав набагато раніше і чому я взагалі маю вам щось відповідати.

– Стосовно вашого батька Ігоря Юшка є підозра, що він незаконно вивіз до Угорщини вас та свого охоронця у березні 2022 року.

– Прошу вибачення, це всього лише підозри.

У цей пізній вечір поза своєю робочою зміною на пункті пропуску «Косино», як зазначають прокурори, був прикордонник Роман Макух. Він дав вказівку іншому прикордоннику, який офіційно працював у цей день, – не оглядати автівку Юшка старшого.

Макух, ймовірно, взяв документи у водія – Юшка-старшого і відніс до паспортиста, потім повернув. Ймовірно, молодшого Юшка і охоронця Дмитра, які теж були в автівці, не обліковували. Прикордонника Макуха підозрюють у тому, що він так «не помітив» 17 чоловіків мобілізаційного віку, які виїжджали з України в Угорщину.

Під час обрання запобіжного заходу прикордонник Роман Макух та його захисники відмовилися коментувати справу. Через тиждень вони теж не були готові до спілкування з журналістами.

Мобільні оператори, як кажуть прокурори, зафіксували дзвінок сестри футболіста Андрія Шевченка – Олени до поліцейського Мікші за кілька днів до виїзду за кордон. Вона одружена з Андрієм Васюренком, у 2022-му чоловікові було 50 років. Офіційне слідство стверджує, що 20 березня Олена Шевченко зі своєю матір'ю перетнули український кордон. Васюренко теж покинув Україну, але як «невидимка» в авто, яким кермувала його дружина. «Видимим» він став того ж дня вже на угорському пункті пропуску.

Журналістам Олена Шевченко сказала, що не знайома з Яном Мікшею:

– Взагалі не можу зрозуміти, про що ви мене питаєте. Я нікуди не виїжджала. Я вдома. У Києві, в Україні. Я не можу зрозуміти, звідки у вас взагалі така інформація. Я і мій чоловік – ми в Україні.

– І ви не виїжджали 20 березня 2022 року?

– Ми нікуди не виїжджали взагалі.

Брат Олени – футболіст Андрій Шевченко у травні 2022 року опублікував на своїй інстаграм-сторінці фотографію з Оленою. Відмітку локації вказав Мілан, Італія. І підписав: «Нарешті зустрілися з родиною. Мама з сестрою місяць з початку війни залишалися в Києві. І потім подолали довгий і складний шлях до Італії (бо в Велику Британію не пускали з собаками, а їх у нас дві). Щасливий їх обійняти! Віримо, що дуже скоро зберемося вдома у рідному Києві».

Орієнтовно через хвилину розмови, Олена Шевченко вже припускала думку, що її чоловік Андрій Васюренко все ж перетинав

кордон і для того мав відповідні документи: «До чого тут мій чоловік, який не є державним службовцем, ніколи в житті не обіймав ніяку посаду, які до нього можуть бути запитання? Якщо мій чоловік перетинав кордон, то у нього були усі документи для того, щоб це зробити».

«ЦЕ ВСЕ З ОДНОГО ПОМИЙНОГО ВІДРА»

До умовного списку потенційних «клієнтів» поліцейського Яна Мікші потрапив колишній голова Конституційного Суду Олександр Тупицький, щодо якого відкрита кримінальна справа за фактом про підкуп свідка та надання наперед неправдивих свідчень. Він зараз перебуває у Відні.

Обвинувачення стверджує, що в березні 2022-го троє чоловіків: Олександр Тупицький, Іван Бондаренко та Дмитро Омельчук приїхали на Закарпаття зі своїми родинами. 17 березня усі троє зустрілись у селі Яноші Берегівського району біля готелю «Гелікон». Туди ж приїхав місцевий водій і два поліцейські – один з яких Ян Мікша.

Цього ж дня колишній голова Конституційного суду приїхав на український кордон у пункт пропуску «Косино» на білому автомобілі «Тойота».

В авто за даними слідства був водій, та троє пасажирів – вже відомі нам Тупицький, Бондаренко та Омельчук. Згідно з відомостями державної прикордонної служби України на пункті пропуску, було фактично обліковано лише водія автомобіля, без пасажирів. Натомість трьох пасажирів зареєструвала угорська сторона.

Дружина Тупицького разом із дітьми, як зазначили прокурори у залі суду, дочекалася, поки її чоловік пройде кордон, і після цього залишила Україну на своїй машині разом з дітьми та їхньою нянею.

Олександра Тупицького підозрюють у незаконному переправленні осіб через державний кордон України у співучасті з учасниками організованої групи. Натомість екссуддя вважає, що кордон він перетнув законно та ніяких чоловіків мобілізаційного віку «не переміщав». Журналістам «Слідства.Інфо» вдалося ексклюзивно поспілкуватися з Олександром Тупицьким телефоном:

– Зараз триває слідство і я не знаю, яку інформацію можна говорити. Я не допитаний.

– Щодо вас є підозра, що ви незаконно перетнули кордон і з вами ще було двоє чоловіків мобілізаційного віку.

– Підозра вручена у незаконний спосіб, поза порядком міжнародної допомоги, як цього передбачає Кримінальний процесуальний кодекс України. Цього злочину я не скоював. Усе, що можу пояснити, це абсолютні видумки, вони абсолютно безглузді. Дістаються ці справи з одного й того ж самого помийного відра, де вони фальсифікуються спочатку. Перетин кордону – це адміністративна відповідальність. А ось, що я переміщував двох осіб, – це все вигадки, у мене не було потреби. Ми з дружиною одномоментно перетинали кордон, яка різниця, машиною чи не машиною».

З 2022 року і дотепер Тупицький перебуває у Відні: «Я у Відні, всі знають мою адресу».

Досі залишається відкритим запитання: якого рівня посадовці залучені до схеми незаконного виїзду чоловіків за кордон, адже поки що офіційно підозрюють лише районного поліцейського та рядових прикордонників.

Каріна Бугайченко, «Слідство.Інфо».

Проаналізуйте цей матеріал. Визначте його жанр, жанровий підвид, композиційну побудову.

АнтиЗалужний?

Для чого Андрій Білецький вилазить з окопу

Публічна активізація засновника легендарного «Азова» породила нову хвилю чуток про «скоро вибори».

У великому інтерв'ю американському подкастеру Лексу Фрідману Володимир Зеленський вкотре повторив: проведення виборів у нинішніх умовах не є можливим. Утім невизначена перспектива не заважає соціологам і псевдосоціологам брати замовлення зацікавлених гравців і робити електоральні заміри і... вдаватися до скандальних маніпуляцій. Деякі політики з осені минулого року також увімкнули «лайтовий» передвиборчий режим.

Усім очевидно, що на майбутніх парламентських виборах шанси вистрілити мають політичні проекти військових. Знакових людей у пікселі «хантять» до своїх рядів й діючі партії. У 2014 році цей досвід, скоріше, був невдалим, але зараз обставини геть інші.

На цьому тлі багато хто звернув увагу на велике інтерв'ю командира Третьої штурмової бригади та засновника полку «Азов» Андрія Білецького журналістці Наталії Мосейчук. Білецький – одна з найбільш медійно розкручених персон серед військових: він регулярно фігурує у різноманітних електоральних рейтингах, хай поки що у третьому-четвертому ешелоні.

Але стартова впізнаваність та базова підтримка, з якою можна надалі працювати, у нього, безумовно, є. Як і харизма – Білецький виглядає елегантно що у військовій формі, що у піджаку з краваткою.

У своєму, без перебільшення, програмному інтерв'ю Білецький розповів про своє дитинство у Харкові, початок «руської весни» у місті, недовге депутатське минуле... Але найрезонанснішими стали його висловлювання щодо «здачі Криму у 2014-му» та можливе перемир'я.

«Якщо буде перемир'я на будь-яких умовах, у цьому немає нічого поганого, якщо ми займатимемося модернізацією країни та силового блоку, – заявив засновник «Азова».

І така миролюбива позиція для багатьох стала несподіванкою. Водночас тут же Білецький зауважив, що постійні розмови про перемир'я є небезпечними, бо демотивують бійців на фронті. Трансляція світоглядних роздумів Білецького супроводжується масивною рекламною кампанією «Азова»: білборди з логотипом якого та гаслом «Важливі дії, а не слогани» помічені по усій країні. Рекламу зі слоганом «Азова» розповсюджується також через популярні Telegram-канали.

В «Азові» позиціонують рекламну активність, що привернула загальну увагу, як рекрутингову кампанію без маркетингових хитрощів і закликають не шукати в ній політичних меседжів.

«Не шукайте тут прихованих меседжів: політики чи знецінення рекламних кампаній інших підрозділів. Ми всі зараз робимо одну справу. Просто кожен шукає свій шлях достукатися до сердець українців. Наш шлях – це чесність і простота. Бо жодні креативи не змусять людину ризикнути життям. Це рішення може прийти лише зсередини», – пише заступник командира «Азову» Святослав «Калина» Паламар.

Варто зауважити, що і «Азов», і «Третя штурмова» давно є взірцями грамотного рекрутингу як через зовнішні носії, так і через Інтернет. Тож креативників, які вміють працювати з різною аудиторією, у цій команді вистачає.

Сам засновник «Азова» дуже розпливчато коментує перспективу виборів: «Вважаю, що ми повинні все це (виборчий процес – ред.) дуже швидко пройти, нам зараз не до розмаїтої політичної культури, більше стоїть питання про національну єдність. Я намагаюся зосереджуватися виключно на військових проблемах».

Утім в соцмережах після цього інтерв'ю, яке збіглося у часі з масованою піар-кампанією «Азова», одразу запідозрили Білецького в підготовці до чогось більшого. Принаймні, політичні амбіції у нього були раніше, але виразно реалізувати їх поки не судилося.

Політолог Володимир Фесенко згоден, що інтерв'ю Білецького – це нагадування про нього і як про військового, і як про політика.

«Насправді багато хто дивиться у бік «Азова», бо є попит на прихід до політики героїв війни, – вважає експерт. – І оскільки громадська думка та соціологічні дослідження фіксують такі тенденції, то постає питання: хто з відомих людей з відповідними амбіціями та політичним досвідом може уособлювати таку пропозицію. Їх насправді не так багато – Валерій Залужний, Кирило

Буданов, а далі починаються відомі люди з війська. І оскільки Білецький має політичний досвід, він – один з перших, кого згадують».

Андрій Білецький. Політична біографія

Дебютний похід Білецького у політику відбувся у буремному 2014 році. На момент першого вторгнення Росії в Україну він був відомим як член декількох націоналістичних організацій у Харкові та керівник організації «Патріот України». Пережив кілька арештів та замахів.

У 2013 році члени цієї організації увійшли до «силового крила» Євромайдану – «Правого сектора», який взявся буквально нізвідки, але за короткий час став відомим на всю країну. На той час Білецький сидів за звинуваченням в екстремізмі і замаху у Харківському СІЗО, де провів загалом 2,5 роки. Вийшов на волю одразу після втечі Януковича, коли Верховна Рада прийняла постанову щодо звільнення політ'язнів.

На сході України тоді підбурювані Росією сепаратисти намагалися захоплювати адмінбудівлі. І Білецький був призначений керівником силового блоку «Правого сектору»-Схід». До його зони відповідальності входили найбільш вразливі області, які росіяни обрали для встановлення там маріонеткових «органів влади» – Донецька, Луганська та Харківська. Також Білецький керував загоном «Чорний корпус», який у 2014-му брав участь в обороні Бердянська, аби не допустити захоплення міста проросійськими бойовиками. У тому ж Бердянську у травні Білецький заснував та очолив батальйон тероборони «Азов», який згодом стане відомим далеко за межами України.

Саме «Азов» у червні взяв ключову участь у звільненні Маріуполя, причому майже без втрат. Білецький отримав орден «За мужність» III ступеня з рук тодішнього президента Петра Порошенка та звання «Почесного громадянина Маріуполя». У вересні батальйон було розширено до полку, а Білецький став командиром «Азова».

На парламентських виборах-2014 мілітарний напрям осідлав нашвидкоруч склеєний проєкт «Народний фронт» на чолі з тодішніми першими особами – прем'єром Арсенієм Яценюком та головою Верховної Ради Олександром Турчиновим. Білецький разом із командирами добровольчих батальйонів увійшов до Військової ради «Народного фронту», проте далі співпраця не пішла. Командир

«Азова» балотувався до Верховної Ради та пройшов як самовисуванець по 217-му округу на столичній Оболоні.

«Коли я заходив на депутатство, була офіцерська нарада і ми голосували, що робити: можливо, когось підтримати, щоб людина любила інтереси добровольчих підрозділів, але зупинилися на тому, що я піду, – згадував Білецький в інтерв'ю Мосейчук. – Усі якраз боялися переслідувань добровольців після першого «Мінська» – було зрозуміло, що є бажання просто розігнати всі ці підрозділи. Я цей папірець бачив особисто, аби розігнати «Азов» по міліцейських підрозділах, хоча всі розуміли, що ніхто не буде служити в поліції, відповідно всі розійдуться по домах. Це була одна з умов пропозицій на дорожній мапі трьох партій, які створювали коаліцію».

Але полк «Азов» таки був переведений у склад Національної гвардії в структурі МВС. Міністерством протягом кількох років незмінно керував міністр з «Народного фронту» Арсен Аваков, з ім'ям якого довгий час пов'язували і «Азов», і Білецького. Останній був не надто сумлінним народним депутатом, у Верховній Раді майже не з'являвся, проте виділявся неабиякою громадською активністю. З отриманням мандату він пішов з «Азова», але очолив правий громадсько-політичний рух «Цивільний корпус «Азов», який згодом трансформувався у партію «Національний корпус».

«Цивільний корпус «Азов» займався різноманітними акціями: боротьбою з незаконними забудовами, «наливайками», блокував адмінмежу з окупованим Кримом... Але основним стратегічним завданням Білецького було формування «бойового активу» молодих та завзятих прихильників через організацію таборів, спортивних змагань тощо. Власне, коли у 2016-му справа дійшла до формування власної партії, її кістяк вже був створений.

Про патронат Авакова над новим проєктом не казав тільки ледачий, і подальші події тільки додавали впевненості в підозрах стосовно такого зв'язку. У тодішнього шефа МВС та його соратників з «Народного фронту» все більше псувалися стосунки з партнерами по коаліції, і так вже збіглося, що «Нацкорпус» взявся методично пити кров з президента Петра Порошенка, з рук якого свого часу Білецький отримував орден.

Особливо діставалося Порошенку за скандал з його близьким соратником – експершим секретарем РНБО Олегом Гладковським та його сином Ігорем, які підозрювалися у корупційних оборудках в

«Укроборонпромі». Акції протесту «Нацкорпусу» «Свинарчуків – за ґрати» починалися з жорсткого «Дня гніву» на Банковій, а продовжилися пікетуванням садиб Порошенка та Гладковського в Іспанії та переслідуванням Петра Олексійовича під час його передвиборчого туру Україною на виборах-2019. Особливо жорстко зустріли чинного президента у Черкасах, коли активісти прорвали кордон поліції – внаслідок сутичок тоді постраждали 22 поліцейських.

Білецький попереджав, що влада готує фізичне знищення лідерів «Національного корпусу» та «Національних дружин». Телеканали, що симпатизують Порошенку, натомість демонстрували фільми про «страшних націоналістів» з «Нацкорпусу» та стверджували, що у минулому Білецький притримувався дуже сумнівних маргінальних ідеологій.

Справедливості заради, після того, як Порошенко програв вибори, «Нацкорпус» став виступати і проти нової влади: брав участь в акціях «Ні капітуляції» проти розведення військ на Донбасі та «формули Штайнмайера», протестував проти відкриття ринку землі тощо, не обходилося без вже традиційних зіткнень з правоохоронцями. Команду Зеленського Білецький, зокрема, називав «шоуменами, зацикленими на рейтингах, а не на справах держави».

У 2019 році «Нацкорпус» брав участь у парламентських виборах у складі єдиного списку зі «Свободою», «Правим сектором», Українською добровольчою армією, ОУН і Конгресом українських націоналістів (всі вони йшли під брендом ВО «Свобода»). Білецький був другим у списку. У цій «збірній солянці» були свої внутрішні тертя, і подолати виборчий бар'єр націоналістам не вдалося – вони набрали лише 2,15%.

Перешкода для Залужного?

З початком великої війни «Національний корпус» фактично припинив партійну діяльність та політичну активність – за адресою колишнього сайту партії зараз відкривається ресурс з live-результатами футбольних матчів. Білецький заснував Третю штурмову бригаду, яка вже стала легендарною через свої успіхи на полі бою та елітний імідж. І ось – маємо обережні заявки на політичне лідерство, які виходять далеко за межі окремої бригади. «У Білецького могли лишитись політичні амбіції, які не отримали розвитку і повної реалізації в його минулому політичному житті, – каже Володимир Фесенко. – «Нацкорпус» був помітний, але він

навіть до рівня «Свободи» не дотягував і не став повноцінною політичною силою, тим більше популярною. А зараз війна дає Білецькому новий шанс і йому цим треба скористатися. Думаю, він буде зараз формувати певну політичну програму і в останньому інтерв'ю натяки на це є. Ця програма полягатиме у тому, що нам треба розвиватися за моделлю Ізраїлю, який постійно живе з ризиками нової війни. Білецький може відпрацьовувати цю модель мобілізованої країни, яка буде постійно напоготові, і з такою програмою повертатися до політики».

Політолог бачить кілька варіантів політичного майбутнього Білецького: «Перший варіант – повернутися як самостійна політична фігура, зробивши ребрендинг «Нацкорпусу», можливо, використавши розкручений бренд «Азова».

Другий варіант – спробувати вийти на Залужного і працювати разом з ним. Бо якщо Залужний піде у політику, то шукатиме відомих людей, які б підсилювали імідж його потенційної партії героїв війни, що готові змінити країну.

Або третій варіант – прямо протилежний другому: відбирати голоси у Залужного, граючи з ним на одному полі. І на цей момент, можливо, більше підстав думати про те, що хтось за лаштунками може навіть втемну використовувати політичні амбіції Білецького, щоб він розмив монополію Залужного для тих, хто подає запит на військових».

Якщо вважати останню версію найбільш ймовірною, то очевидним вигодоотримувачем від такого розпорошення має бути Офіс президента. Давній принцип «розділяй та володарюй» ніхто не скасовував. Відповідно нинішня активізація Білецького відкриває широкий простір для конспірології.

Павло Вусць, «Главком».

У чому особливість цього матеріалу як огляду? Проаналізуйте його.

Театральний огляд: прем'єри, що надихають і провокують

Театральний бум активно шириться країною: глядачі хочуть і йдуть до театру. Навіть, якщо вистави проходять в укритті або треба кожного «полювати» на квитки. Вимкнути телефон, захопитися новими емоціями і надихнутися нашими талановитими митцями – це мотивує і заохочує українців бути в тренді.

Отже, добірка атмосферних прем'єр у київських театрах, а також – що подивитися у театрах поза межами столиці. Читайте також попередню статтю Ірини Голіздри про театральний бум під час війни.

Київ. «Самотній Захід» у Театрі на лівому березі

Якщо ви дивилися «Три білборда за межами Еббінга, Міссурі» відомого ірландського режисера і драматурга Мартіна Макдона, то вистава «Самотній захід» за його п'єсою з категорії must see. Цю прем'єру презентували у столичному Театрі драми і комедії на лівому березі Дніпра у березні для глядачів 16+. До речі, Мартін Макдона надав право безкоштовно робити постановку за його п'єсою протягом дії воєнного стану та грати її протягом 90 днів після його припинення/скасування.

У виставі мова йде про двох братів Валена і Колмана, які ненавидять один одного, а помирити їх намагається священик отець Велш. Вистава насичена алюзіями на біблійські міфи, сучасні метафори у контексті філософських питань про віру, цінності, родину і любов.

Завдяки технологічним засобам вистава, як пазл: майже кожна деталь «грає» на результат. Гра з світловими ефектами, музикою, костюмами – надихаючий вайб для глядачів, які обожають сучасний концептуальний театр. Але головне – актори, які органічно і з драйвом грають свої персонажів без кліше. Так, тут повно чорного гумору, а також не дуже приємних меседжів, які можуть тригернути дуже консервативних глядачів. Невипадково жанр вистави – bad/good trip.

Київ. «Чоловік моєї мрії» та «100 тисяч» у Театрі Драматургів

«Бабуня з дідунею займаються сексом». Саме таку назву мала вистава на прем'єрному показі у столичному Театрі Драматургів про про аб'юзивні стосунки. Наразі назва вистави більш маркетингова: «Чоловік моєї мрії». Це режисерський дебют Роба Фельдмана, якого глядачі вже знають за ролями у «Дикому театрі» та кіноролями.

Спектакль за п'єсою Поліни Положенцевої, де головна героїня – жінка, яка навіть не знає, де в неї клітор і йде на аборт за вказівкою чоловіка й свекрухи, бо дитина «не на часі».

Вистава не транслює страждання, але крізь гумор показує, як маніпуляція знецінює людську сутність – жіночу самооцінку. Режисер дає глядачу можливість посміятися над застарілими стереотипами, тиском суспільної думки і нав'язаними «правилами» успішної жінки.

На жаль, у квітні ви не знайдете цю виставу в афіші. Але у театрі обіцяють, що вже найближчим часом квитки на «Чоловіка моєї мрії» знов будуть продаватися, тому слідкуйте за анонсами.

Театр Драматургів – це новий театральний майданчик, який було засновано у 2020 році, а відкриття планувалося у березні 2022-го. Попри всі труднощі, театр відкрився і репертуар – на будь-який смак.

До речі, у квітні театр випустив прем'єру «100 тисяч» – за п'єсою Катерини Пенькової у режисурі відомого кінопостановника Аркадія Непиталюка. Комедія, з тонким тролінгом і чорним гумором, дуже «заходить» глядачам. Варто подивитися, бо наразі побачити справді смачну комедію – занадто рідка розкіш з багатьох причин. Спойлер – у виставі мова йде нелегальні копанки на Донеччині.

У вищезгаданих виставах лексика і тематика більш для дорослої аудиторії, а дрес-код – абсолютно вільний. До речі, одного разу серед глядачів затесався собака, тому театр ще й pet friendly.

Київ. «Тренди Твіттера» у Дикому театрі

Перед початком вистави засновниця і керівниця Дикого театру Ярослава Кравченко питає глядачів: хто ж цього разу вперше завітав до Дикого? І досить часто – це чисельне коло, а тому їхня реакція вкрай важлива, бо від цього залежить, чи прийдуть вони ще раз. Вистава «Тренди Твіттера» містить маркировку 12+, а отже можна піти й цілою родиною.

На мою суб'єктивну думку, ця вистава – більш лояльна і актуальна за інші спектаклі з репертуару Дикого театру. І напевно,

що «Тренди Твіттера» вельми підходяща вистава для знайомства з Диким театром взагалі (для тих, хто ще там не був).

Отже, у виставі йдеться мова про вимушене існування трьох сусідів, а, точніше, очікуючи на ДСНС, у режимі онлайн після чергового «прильоту».

Автор тексту і режисер – Слава Юшко крізь побутові деталі, громадянську позицію і поведінку кожного з героїв показує тренди сьогоднішніх реалій українців. На фоні хештегів: «бавовна, стефанія мама, контраст на харківщині, танец венсдей, росія держава терорист, «free azovstal» люди продовжують сваритися, пригощають один одного смачною вечерею, показувати світові російський терор, а тим часом «11% українців продовжують ностальгувати по срср». Але оливки і Ремарк допомагають пережити найтемніший час в очікуванні порятунку та відмовитися від чужих наративів.

Ця трагікомедія – результат стійкості і, як би це пафосно не звучало, незламності українців, які навіть у такі моменти жартують і тролять один одного. Вистава сочиться гострим сарказмом і гумором, перезавантажує мозок на інший рівень сприйняття, а також показує один з можливих варіантів трансформації отих самих 11%.

На мою суб'єктивну думку, ця вистава – більш лояльна і актуальна за інші спектаклі з репертуару Дикого театру. І напевно, що «Тренди Твіттера» вельми підходяща вистава для знайомства з Диким театром взагалі (для тих, хто ще там не був). Дрес-код – абсолютно вільний.

Київ. «Люби мене не покинь» у театрі «Золоті ворота»

Вистава у театрі «Золоті ворота» режисерки Тані Губрій за п'єсою драматургині Ольги Анненко «Люби мене не покинь» – надчутлива і надважлива. І вона є дуже тригерною, тому глядачів попереджають, що мова піде про теми, пов'язані з війною. Якщо комусь це заважко, то він може обрати іншу виставу. Такий підхід цілком виправданий з поваги до глядача.

Це моновистава, де відома акторка Віталіна Біблів у ролі біженки Каті, яка працює квіткаркою у німецькій крамниці. Вона – матір, яка очікує на дзвінок свого сина-волонтера, який вже кілька днів не виходить на зв'язок.

У виставі образ матері-землі, материнської любові актриса розкриває з беззаперечною повагою до всіх, хто живе надією і вірою. Саме тому вистава є дуже тригерною для глядачів, які переживають

ці болісні страждання. Водночас вистава сприймається, як присвята матерям.

Хоча й вистава орієнтована для глядачів віком 12+, на мій погляд, краще йти з дітьми більш старшого віку. І безумовно, слід зважати, на тему вистави, що може викликати болісні емоції. Найближча вистава – 17 травня.

Київ. «Процес» у Театрі на Подолі

Прем'єра Театру на Подолі «Процес» у режисурі Давида Петросяна, без перебільшення. Одна з потужних вистав на театральній мапі, принаймні, Києва.

Роман Франца Кафки «Процес» розповідає про чоловіка Йозефа К., якого переслідує невідома сила правосуддя. Герой намагається з'ясувати причину обвинувачення, разом з цим не в змозі протистояти силі такого дивного і таємничого правосуддя. У виставі увага фокусується на тому, як абсурдна система правосуддя ламає людину, втручається на всіх рівнях у приватне життя героя, позбавляючи його сил і людського життя.

Це історія про боротьбу людини за свою сутність, право на життя. І тому марні спроби протистояти цій жорсткій системі призводять до самознищення. У цьому вбачається паралелі з реаліями, коли сторіччями нам нав'язували наративи чужої культури, піддавали репресіям українських діячів.

Вистава привертає увагу і тим, що чоловічу роль – Йозефа К. виконує акторка Ольга Голдис. Її пластику можна вважати справжнім концентратом вистави, де кожен рух означає певний стан героя.

Це ще й потужна сценографія, крізь яку звучать меседжи про загрозливий вплив старих ілюзорних цінностей, які сьогодні несуть лише руйнацію.

«Процес» рекомендовано для глядачів віком 16+, але квитків навіть на травень вже немає.

Рівне. «Зернохосовище» у Муздрамтеатрі

Виставу Рівненського муздрамтеатру «Зернохосовище» поставив ще 2022 року Максим Голенко. А 2023 році вистава стала триумфатором Всеукраїнського театального фестивалю-премії «ГРА», здобувши перемогу у чотирьох номінаціях. У березні 2024 вистава гастролювала Україною: у Львові, Києві та Житомирі.

Важка тема колективізації, репресій радянських часів, колонізації, врешті решт – спроб тотального знищення, що відбувається й сьогодні, зачіпає дуже потужно.

Івано-Франківськ. «Кайдашева сім'я» у Драмтеатрі

Вистави Івано-Франківського театру вартують окремого огляду (який буде згодом), але якщо є можливість, то не прогавте її. Такі вистави, як «Кайдашева сім'я» режисера Ростислава Держипільського. У головних ролях – Олексій Гнатковський та Ірма Вітовська. Але на квітень й травень вже sold out. Є шанс у червні подивитися.

Львів. «Земля» та інші вистави у Театрі ім. Заньковецької

У Національному драмтеатрі ім.Марії Заньковецької у Львові можна подивитися нещодавні прем'єри: «Вороги. Історія Любові» режисера Максима Голенко, «Земля» Давида Петросяна, «Доця» Ігоря Білиця. Безумовно, вартують уваги вистави театру ім.Леся Курбаса й Театру ім.Лесі Українки. Ми підготуємо огляд львівських вистав окремо.

Вистави Харкова

У надскладних умовах працюють театри у Харкові, а тому вистави проходять в укриттях і підвальних приміщеннях. Зокрема у культурному центрі ART AREA відбувається мистецькі події, читання, вистави. Це приміщення – у підвалі і має статус укриття. Зокрема, тут проходять вистави (як для дітей, так і дорослих) Харківського театру ляльок ім. Афанасьєва.

Харківський оперний театр працює на двох майданчиках. Половина колективу знаходиться у Словаччині, неподалік Братислави – у містечку Габчіково поблизу Братислави (Словаччина). А решта – працює у Харкові.

До речі, харківський незалежний театр «Нафта» 28 квітня випускає прем'єру: режисерка та хореографка Ніна Хижна підготувала моновиставу-танець, присвячену впливу війни на тіло та свідомість «Хтось такі, як я». У планах показ вистави у Києві (30 квітня) і Львові (4 травня).

Театри Одеси, Херсону, Миколаєва

Через безпекові ризики непростою залишається ситуація у південних областях, але театри намагаються випускати прем'єри.

Одеський театр ім. Василька, Миколаївський драматейний театр працюють і допомагають колегам з Херсону.

Херсонський театр, який проводить заходи у власному безпечному просторі, також презентує прем'єри на сцені у Миколаєві, Києві та інших містах. Така вимушена мобільність і професійна міграція – можливість для глядачів підтримати театр.

Ірина Галіздра, «Espresso.tv».

Визначте жанр матеріалу. Які головні складові авторської майстерності Ви б виділили в ньому?

Усім хороший хлопець з Чурубуско

У якісь дні Джон Крігер – поліцейський офіцер, затримує поганих хлопців. У якісь – він пожежник або лікар, рятує людські життя.

У якісь дні він – страховий агент. Ще у якісь дні він допомагає в магазині чи у перукарні, у ресторані чи у місцевій газеті. А ще в якісь дні він проповідує в церкві.

І завжди – як проголошує його візитівка – він «Усім Хороший Хлопець з Чурубуско», якого цінують не за те, що він робить, а за те, хто він є. А ось хто він є: 63-річний чоловік з синдромом Дауна, у нього поганий зір і слабкі ноги, коли говорить, він плямкає, і розуміти його тяжко. Десь в іншому місці люди, можливо, його б уникали, цурались би його кривляння і смикання. Але це – Чурубуско, де Джон прожив усе своє життя. У цьому містечку, де живе 1800 осіб і яке знаходиться за 15 миль на північний захід від Форт-Вейна, його люблять і поважають. «Що в ньому може не подобатися? Я скажу, що як буду старший, то буду точно такий самий, як він, – каже перукар Норм Декер, стрижучи Вейна Гейра. – Звичайно, скоро це не буде». «Із Джоном все гаразд. Він свої справи знає», – каже Гейр. «Та ти тільки подивись, скільки їх у нього», – відповідає Декер. Кожного дня Джон звітує про роботу у Нормі, або у магазині Діффендарфера, чи у магазині госптоварів Шроєра, чи ще у півдужині закладів на Головній вулиці Буско. Він допомагає і прибирає, а вони платять йому по 5-10 доларів на тиждень або просто дають содової. Але коли ви наймаєте Джона, ви даєте йому більше, ніж віника й совка. Ви даєте йому ще одне поле для його фантазій. Минулого вівторка Джон допомагав у господарчому магазині. В якийсь момент він кинувся до дверей. Побіг у сусідній будинок, у приміщення редакції «Чурубуско Ньюз», а потім до гаража. Він щось схвильовано говорив в уявну поліцейську рацію,

яку тримав у руці, а потім почав, жваво жестикулюючи, проводити арешт. «Ведіть його до в'язниці», – говорить Джон.

А в газеті відповідальний редактор Вів Росварм запитує Джона, що відбувається. Той пояснює, що комусь двічі поцілили в серце з рушниці. Секретарка Марсія Гоффман здивована. «День убивств зазвичай по понеділках», – каже вона. Джон завжди знаходить спосіб схвилювати редакцію. Як розповідає пані Росварм, якось він повідомив, що «хтось з Форт-Вейна сюди приїхав і підкинув малюка. Ненавиджу, коли вони це роблять».

Люди в Чурубуско звикли до поліцейської роботи Джона; протягом багатьох років Джон приїжджав на велосипеді до початкової школи під час перерви і проводив арешт.

Тоді мешканці міста час від часу збиралися, купували Джонові новий велосипед і прикрашали його кольоровими лампочками. То була його поліцейська машина, і коли він знаходив порушника – наприклад, який зробив недозволений поворот – він починав голосно густити, зображаючи сирену, і притискував порушника до узбіччя. «Багато чужих він налякав», – каже пані Росварм. Потім «машин на дорозі стало більше, а зір у Джона погіршився», – розповідає Дуг Арнольд, який працює з Джоном у господарчому магазині. Джона на велосипеді кілька разів збивали, і його забиравала швидка. «З ним нічого поганого не сталося. Він любить хвилювання, вогні», – каже страховий агент Чак Джонс.

Тож вже кілька років Джон на велосипеді не їздить, а ходить на поліцейську роботу пішки.

Джонова пристрасть до поліції походить від його батька – «поліція», як каже Джон, який працював на неповну ставку в поліції Чурубуско. Коли Джон народився, лікарі казали його батькам, що його потрібно віддати до притулку. Він може дожити до чотирнадцятого дня народження, але набагато довше не проживе, казали вони. Він буде тягарем. Без нього їм буде краще. Батьки сказали: «Ніколи».

«Це ж їхня дитина. Вони не збиралися її віддавати, – каже його сестра Біверлі Девіс – Свого власного ви не віддасте». Якби він народився сьогодні, каже Девіс, його б навчили краще, навчили б, як себе обходити. Та він прийшов у світ, де мало чого очікували від таких, як Джон, і уникали їх, як парій.

Коли Джонові було 20, він почав кожного дня виходити до міста. Кларенс Рейпол, власник заправки, відчув до нього симпатію і

взяв на роботу. Потім хлопець, який тримав фордівське СТО прямо за заправкою, попросив Джона допомагати і йому.

Через якийсь час Рейпол помер, але з роками інші крамарі зайняли його місце. «Вони просто за ним дивилися», – каже Девіс. Коли у Чурубуско був ураган – а Джона не було вдома – його сім'я злякалася.

«Та ми знали, що у місті хтось є, хтось про нього потурбується», – розповідає Девіс. І правда, працівник заправочної станції сидів з Джоном у своїй будці, поки вітер не стих.

Джон жив з матір'ю, Гейзл, до її смерті 1989 року, а потім із сестрою Філіс. Але коли два роки тому померла й вона, до редакції «Чурубуско Ньюз» почали дзвонити люди.

«Що буде з Джонні? – запитували вони. – Не віддавайте його до притулку».

Ім не треба було турбуватися. Його взяв до себе племінник, Дон Фергюсон. «Якщо його кудись заберуть, кудись, звідки він не зможе виходити, щоб щось робити, він довго не витримає», – каже Філіс Фергюсон, Донова дружина.

Він має власну кімнату, в ній панує надзвичайний порядок. Тут він тримає найдорожчі для себе речі, наприклад, фото з автографом тренера баскетбольної команди університету Пардью Джіна Кіді («Якщо хочете його розлютити, скажіть щось погане про Пардью або про «Чикаго Кабс», – каже Дон Фергюсон).

Він сам готує собі сніданок, а потім кожного ранку по буднях іде до магазину Джона Діффендарфера і приходять туди точно о дев'ятій. Він підмітає підлогу, розкладає все по місцях, виносить сміття. «Коли була снігова буря, він не приходив, – розповідає Діффендарфер. – То тут було дуже брудно».

Об 11.15, коли Джон іде додому, щоб помитися, Ротарі-клуб готується до щотижневого зібрання, яке проходить на першому поверсі місцевої церкви святого Івана.

Вони разом обідають шинкою, макаронами, сиром і желе, а потім починають збори піснями – «Це маленький світ» та «Посміхнись» – й молитвою. Гостей просять сказати кілька слів, планується провести великий аукціон, щоб зібрати гроші на стипендії. Це – справжня американська глибинка. Джо Діксон, голова клубу, каже, що «те, що громада, місто невеликі, усі усіх знають», почасти пояснює, чому про Джона турбуються.

Але є ще дещо. Чак Джонс, колишній голова клубу, каже: «Джонні тягнеться до вас. Багато було разів, коли у мене був поганий день, а Джонні приходив о чверть на п'яту і піднімав мені настрій». «Він – як душа міста, серце міста», – каже він.

Він невгамовно бадьорий. Його жвавість поширюється на всіх; коли він грає лікаря, він часто робить працівникам уявні щеплення. Хто назвав його «Усім хороший хлопець з Чурубуско»? «Я», – каже Джон, посмішка відкриває його єдиний зуб. Він часто керує дорожнім рухом під час похоронів. Він все ще ходить мало не на всі похорони; у списку відвідувачів він пише великими літерами «ДЖОН».

«Він – справжній городянин, – каже Грег Чайлдз, директор похоронного бюро Шітса. – Джон для нас – справжній подарунок. Це його розуміння життя. Він дуже добрий. Він завжди знаходить у людях хороше».

Він завжди дивиться за дітьми. «Він кожного дня приглядав за нами, – згадує 27-річний офіцер поліції Чед Фалкерсон. – Якщо ми переходили вулицю не на переході, хіба не ти на нас кричав?» Джон знову усміхається, чухаючи сиву щетину.

Він п'є дієтичну кока-колу з Фалкерсоном й офіцером Кліффордом Смітом (разом вони становлять дві третини поліцейського підрозділу, який затримав п'ятьох злочинців за весь 1998 рік) та заступником шерифа Тоні Гелфрічем.

Кліфф – найкращий Джоновий приятель. Кожного дня під час обідньої перерви, поки Джон ще не пішов на одну із своїх численних робіт, Кліфф забирає його поліцейською машиною і везе у кафе «Рембл Інн». Джон показує своє посвідчення почесного заступника шерифа. Поліцейські дали йому рацію з обмеженою дією, настроєну на частоти, які можуть чути тільки вони. Його позивний – «Сержант». За столом вони немилосердно жартують з нього. Вони запитують, скільки у нього подружок (за його словами, 244). Вони називають його «волохатий» і «жирний».

«То в тебе ще є та шарманка для труни?» – запитує Кліфф. «Вони мають його за рівного, – каже пастор Денніс Шок. – Вони розмовляють з ним так, наче це їхній брат або найкращий друг». Шок – священник міської Об'єднаної методистської церкви, в якій Джон молиться, точніше, в якій Джон проповідує. Кожного недільного ранку, перед службою, що починається о 10.30, Джон стає за кафедру.

Багато віруючих – зокрема й Шок – не розуміють, що він каже. Невдовзі після того, як чотири роки тому Шок приїхав до Чурубуско, він почув скарги від декого з парафіян, що Джон заважає їхньому духовному зосередженню та що вони непокояться, що можуть подумати немісцеві люди. Шокові не було з чого особливо радіти.

«Він залишався за кафедрою дедалі довше і говорив дедалі голосніше, – розповідає Шок. – Іноді я вже починав боятися, що він звідти не зійде».

Тож Шок підійшов до Джона і порадив йому піти на відпочинок. Наступної неділі Джон не проповідував. Але минув ще тиждень, згадує Шок, і «він знову був тут, проповідував, як звичайно». Шок здався. Ясна річ, мало що він міг зробити, щоб відмовити Джона від сповідуння свого особливого різновиду Євангелія. Крім того, деякі парафіяни казали йому, що їм ПОДОБАЄТЬСЯ бачити Джона за кафедрою.

«Він знає про Христа, він молиться. Він знає, що таке Біблія і вірить у Бога. Це я знаю напевно», – каже Шок.

«Це Джон, – розповідає пастор. – Він ніби зв'язує нашу громаду певним чином. Всі ставляться до нього, як до свого сина або батька. Я ніколи не бачив нічого подібного, а я був у кількох таких містечках». Його теперішня родина непокоїться за Джона, бо він старіє; недавно у нього був не дуже сильний серцевий напад, і ще йому оперували катаракту.

Багато років тому, до того, як винайшли антибіотики, вважалося, що діти з синдромом Дауна помирають після 10 років. Сьогодні середня тривалість їхнього життя становить 55 років, проте багато хто – так, як Джон – живе довше.

У певному сенсі його життя за останні роки стало багатшим. Коли він почав жити у племінника, перед ним відкрилися нові можливості: іноді сім'я ходить до ресторанів, і йому це подобається. А ще він з ними їздив до Пенсильванії.

Вони їхали вночі, думаючи, що він спатиме, та він не зімкнув очей. «Він не хотів пропустити жодної хвилини», – каже Фергюсон. Його день народження у квітні – велика подія. «Ми все кажемо йому, що Марсія ось-ось вискочить з торта. Йому це дуже подобається», – каже міс Росварм, редактор місцевої газети. Марсія, секретарка, енергійно киває на підтвердження.

Потім, у червні, приходить ще один головний момент Джонового року: Дні Черепахи.

П'ятдесят років тому Чурубуско потрапив до новин. Повідомлялося, що тут у ставку живе 500-фунтова черепаха на прізвисько Оскар; новину підхопили національні ЗМІ.

Оскар так і не показався. Та Чурубуско і досі називають «Черепашаче Місто, США», тут досі кожного року святкують Дні Черепахи і влаштовують Черепашачий Парад.

І кожного року «Усім хороший хлопець з Чурубуско» їде на пожежній машині і махає руками усім 244 своїм подружкам, друзям-поліцейським, своїм парафіянам, всім чоловікам, жінкам і дітям – своїм друзям.

«Коли Джонні ховатимуть, – каже Чак Джонс, – це буде найбільший похорон, який коли-небудь був у місті».

Джеррі Шварц. Чурубуско, Індіана (АП).

Назвіть головні жанрові риси поданого нижче матеріалу. До якого різиду фейлетону ця публікація належить?

Сповідь поштової скриньки (фейлетон)

Отже, почнемо!.. Коли ми дочитаємо цю розповідь до кінця, то будемо знати більше, ніж тепер. А тим часом – жив собі один лихий троль. Він був злючий-презлючий, наче сам чорт! Але якось і він був у чудовому гуморі, бо зробив собі дзеркало, у якому все добре і прекрасне здавалося гидким, а все негідне й погане виглядало прекрасним.

І в тому дзеркалі він вирішив провести експеримент. Поставив навпроти звичайну поштову скриньку і... Лишенько, який жаж стався! Колись лискуча синя шафки з дверцятами для різних абонентів перетворилася на гидке іржаве каченя, яке лякало всіх перехожих і листонош «одзяпляними» отворами та мокрими від дощу газетами...

Лихий троль радісно потер руки і перетворив це бридке зображення на реальність. В усіх містах і селах Волинської області.

А тим часом у великому місті мешкало двоє бідних дітей. Хлопчик і дівчинка дуже любили бігати в гості одне до одного по даху й сидіти на маленьких стільчиках під трояндами. Там вони так гарно гралися! Та взимку ці розваги припинялися.

Бабуся розповідала дітям про Снігову Королеву, яка пролітає вулицями міста й заглядає у вікна, – від того вони вкриваються крижаними візерунками, наче квітами.

– А Снігова Королева може зайти сюди? – спитала якось дівчинка.

– Нехай спробує! – відказав хлопчик. – Я посаджу її на нову поштову скриньку, і вона розтане!..

– Дуже добре! – відповіла бабуся. – Може, потім суцільне чортовиння з поламаними поштовими скриньками припиниться?

Мужній хлопчик Кай вирішив піти прямісінько до Снігової Королеви, щоб допомогти і бабусі, і всім мешканцям міст і сіл, які втратили колись гарні та справні поштові скриньки. А чому це сталося?

Звичайно, не лихий троль перетворив їх на купи металобрухту. Пошта, яка ними опікувалася, скинула з себе зайвий тягар і відмовилася від експлуатації. Місцеві чиновники погано вчилися в

початковій школі, а тому як слід не вміють ні читати, ні писати. Відтак, їм ні листи, ні газети з журналами зовсім не потрібні. Як і поштові скриньки, від яких відцуралися...

Маленький Кай, сам того не помічаючи, з холоду аж посинів, потрапивши в полон Снігової Королеви в Крижаному Палаці. Поцілунки холодної жінки зробили його нечутливим до морозу, а його серце перетворилося на крижинку. Кай мудрував над плескатими гостроокими крижинами, складаючи з них різні фігури й слова. Проте він ніяк не міг скласти слово, якого йому особливо хотілося – «Поштова скринька». Адже Снігова Королева сказала: «Коли ти складеш це слово, то станеш сам собі господар, і я подарую тобі увесь світ і новенькі ковзани». Та це слово ніяк йому не давалося...

Тоді Герда, яка прийшла в Крижаний Замок на порятунок братика, заплакала, і її гарячі сльози впали йому на груди. Вони пронизали його до самого серця і розтопили крижану скалку чарівного дзеркала, змайстрованого лихим тролем.

Хлопчик ожив! І промовив: «Поштова скринька!».

Ураз палац Снігової Королеви рухнув. Зник у безвість і лихий троль.

Потім Кай із Гердою покрокували додому, на Волинь, тримаючись за руки. І там, де вони проходили, розквітали квіти й зеленіла трава... Там начальники з пошти і сільради (а до них прийшли й мери міст) нарешті зібралися за круглим столом та вирішили, хто створюватиме нові поштові скриньки, хто ремонтуватиме старі, і хто, нарешті, допоможе бабусі Кая і Греди, як і десяткам тисяч інших людей, отримувати листівки, листи і передплачені журнали з газетами цілими і неушкодженими.

За мотивами казки Ганса-Крістіана Андерсена «Снігова Королева» записав.

Дмитро Забалканський, «Волинська газета»

Від автора. Ця новітня казочка насправді – суцця правда. Разом із «другими совами» в безвість відійшла система поштового зв'язку, яка замикалася на поштові скриньки біля кожної волинської оселі. Виявилося, що нині ніхто не опікується ними: ні пошта, ні влада, ні майдан, ні антимайдан. От і бовваніють іржаві сині конструкції на наших вулицях як німий докір безгосподарності і безвідповідальності. Доти, доки їх узагалі не відправлять на металобрухт?

Визначте жанрові особливості листа-памфлета Івана Багряного.

«Чому я не хочу вертатись до СРСР?»

Я вернусь до своєї Вітчизни з мільйонами своїх братів і сестер, що перебувають тут, в Європі, і там, по сибірських концтаборах, тоді, коли тоталітарна кривава більшовицька система буде знесена так, як і гітлерівська, коли НКВС піде вслід за гестапо, коли червоний російський фашизм щезне так, як щез фашизм німецький...

Автор

Я один із тих сотень тисяч людей-українців, що не хочуть вертатися додому, під більшовизм, дивуючи тим цілий світ.

Я є українець, робітник з походження, маю 35 років, уроджений на Полтавщині (тепер Сумщина), зараз живу без сталого житла, в вічній нужді, никаючи, як бездомний пес, по Європі, утікаючи перед репатріаційними комісіями з СРСР, що хочуть повернути мене на «родіну».

Я не хочу вертатись на ту «родіну». Нас тут сотні тисяч таких, що не хочуть вертатись. Нас беруть із застосуванням зброї, але ми чинимо скажений опір, ми воліємо вмерти тут, на чужині, але не вертатись на ту «родіну». Я беру це слово в лапки, як слово, наповнене для нас страшним змістом, як слово чуже, з таким незрівнянним цинізмом нав'язуване нам радянською пропагандою. Більшовики зробили для 100 національностей єдину «совітську родіну» і навязують її силою, цю страшну тюрму народів, звану СРСР.

Вони її величають «родіна» і ганяються за нами по цілому світу, щоб на аркані потягти нас на ту «родіну». При одній думці, що вони таки спіймають і повернуть, в мене сивіє волосся, і вожу з собою дозу ціанистого калію, як останній засіб самозахисту перед сталінським соціалізмом, перед тою «родіною».

Для європейців і для громадян всіх частин світу (крім СРСР) дивно й незрозуміло, як-то може людина утікати від своєї Вітчизни і не хотіти вертатись на неї. То, мабуть, великі злочинці, що бояться кари за великі гріхи перед своєю Вітчизною?

Мабуть, тому до нас ставляться з такою ворожістю.

Дійсно, тут є чому дивуватися для тих, для кого слово «Вітчизна» наповнене святим змістом. Що може бути милішого за

Вітчизну, за ту землю, де народився і ходив по ній дитячими ногами, де лежать кості предків, де могила матері.

Для нас слово «Вітчизна» також наповнене святим змістом і може більшим, як для будь-кого іншого. Але не сталінська «родіна». Мені моя Вітчизна сниться щоночі. Вітчизна моя, Україна, одна з «рівноправних» республік в федерації, званій СРСР.

Я не тільки не є злочинцем супроти своєї Вітчизни, а, навпаки, я витерпів за неї третину свого життя по радянських тюрмах і концтаборах ще до війни.

Вона мені сниться щоночі, і все ж я не хочу нині вертатись до неї.

Чому?

Бо там більшовизм.

Цивілізований світ не знає, що це значить, і може навіть не повірити нам. Та, слухаючи нас, мусить поставитися до того уважно. Ми прожили там чверть століття, а, говорячи тепер страшно правду про тамтешній світ, ми робимо це з повною свідомістю, що ставимо під загрозу смерті-терору і каторги всіх наших близьких і рідних, що ще залишилися там і що на них Сталін буде виміщати свою ненаситну злобу і кровожерну зненависть до нас, українців.

Однаке це не спиняє нас від бажання розказати світові хоч частину тієї страшної правди, що жене нас по світах крізь нужду, холод і голод геть далі, як страшна примара, правди про «родіну», про країну сталінського соціалізму і про нашу українську трагедію в ній. Отже:

I

Візьміть Малу Радянську Енциклопедію видання 1940 р. розкрийте її на букву «у» і прочитайте в рубриці «УРСР», що там написано.

Це документ. А написано там чорним по білому, хоч і дрібним друком, що Радянська Україна за переписом 1927 р. мала українського населення 32 мільйони, а в 1939 р., цебто по 12 роках... 28 мільйонів.

Всього лише 28 мільйонів! Де ж ділися 4 мільйони людей проти 1927 р.?

А де дівся приріст, що за 12 років мав бути щонайменше 6-7 мільйонів?

Разом це становить понад десять мільйонів. Де ж вони ділися, ці 10 мільйонів українського населення? Що з ними сталося в країні «цвітучого соціалізму»?

Ось через це я не хочу вертатись під більшовизм.

Я пройшов увесь тернистий шлях зі своїм народом і був живим свідком, де поділися ті мільйони. Того не можна розповісти в короткій статті докладно, але я хочу хоч стисло про те розказати.

Причому підкреслюю, що я робітник (пролетар), цебто представник «панівного» в СРСР класу, іменем якого Сталін і його партія здійснюють т. зв. «пролетарську диктатуру». Але я є сином українського пролетаря, а, крім того, мати моя селянського походження – дочка селянина Івана Кривуші з села Куземин на Полтавщині – ось це є нещастя цілого мого життя в «найдемократичнішому» СРСР.

І саме через те я був не тільки свідком, де ділися 10 мільйонів українського населення, а й часткою тих мільйонів, що разом з нами була мордована і знищувана послідовно через усі роки більшовизму.

II

Я був ще малим 10-річним хлопцем, як більшовики вдерлися в мою свідомість кривавим кошмаром, виступаючи як кати мого народу. Це було 1920 року. Я жив тоді в дідуся на селі, на пасіці. Дідусь мав 92 роки і був однорукий каліка, але трудився на пасіці, доглядаючи її. Він нагадував мені святих Зосима і Саватія, що були намальовані на образку, який висів під старою липою посеред пасіки.

Аж ось одного дня надвечір прийшли якісь озброєні люди, що говорили на чужій мові, і на моїх очах та на очах інших онуків, під наш несамовитий вереск замордували його, а з ним одного сина (а мого дядька). Вони довго штрикали їх штиками і щось допитували, стріляли в лежачі скривавлені тіла з пістолів і реготались... Вони всі гидко лялялись, і під старою липою посеред пасіки, коли ікони святих Зосима і Саватія, все було забризкане кров'ю. Кров все життя стоятиме мені в очах. Це так починалася «Варфоломійівська ніч» в тім селі. Таких ночей було багато в Україні, й я, маленький, чув, як люди говорили про них з жахом, але не бачив. А тоді побачив. В ту ніч було вимордовано в селі всіх стареньких господарів й священика, і організував ту ніч (як безліч таких ночей) більшовизм в особі представників чека та більшовицького «істреботряду». Я не знав, що

то було прелюдією до всього його радянського життя і символом долі, приготованої більшовизмом для цілого мого народу.

Замучили вони мого діда за те, що він був заможний український селянин (мав 40 десятин землі) й був проти «комуни», а дядька за те, що він був за часів національної визвольної боротьби – в 1917-1919 рр. – вояком національної армії Української Народної Республіки. За те, що боровся за свободу і незалежність українського народу.

Другого мого дядька, що врятувався тоді від смерті втечею, пізніше заарештували й без суду заслали на Соловки (радянське Дахау) на 10 років, потім добавили ще 10 років, і він там загинув.

Пізніше тими самими шляхами пішов і я, і вся моя родина.

Ось так я вперше побачив зблизька більшовизм. Це було на світанку мого життя і на початку існування УРСР, цебто України, підгорненої під радянський режим, колонізованої червоним московським імперіалізмом.

Пізніше таким кривавим і жорстоким бачив я його все життя там.

III

Підгорнувши Україну, більшовизм поставив своїм завданням зденаціоналізувати її, знищити її духовно й національно, прагнучи зробити з багатонаціонального СРСР єдину червону імперію. А через те, що Україна була найбагатшою в СРСР республікою й другою по величині після Росії, – більшовизм прагнув утримати її за всяку ціну. А через те, що добровільно народ того не хотів, то московський більшовизм став на шлях провокацій, терору і фізичного винищення цілих людських мас, що й робив упродовж всього свого панування й робить тепер. Це знищення провадилося в грандіозних масштабах, як і личить режимові, опанованому манією великості.

IV

В 1929–1932 рр., в так званій «колективізації», більшовизм виповів війну заможному селянству гаслом «знищення куркуля як класу». В практиці це означало фізичне винищення колосальної маси людей, чесних трударів-хліборобів. І насамперед винищення українського селянства. Це знищення «куркуля як класу» в дійсності було для нас знищенням України як нації, бо вона на 70 % селянська. Під цим гаслом фізичного знищення винищено буквально мільйони українського народу. І не т. зв. «куркулів», а бідняків, інтелігентів і робітників.

Бо на Україні це знищення проводилось не в соціальному плані, а в політичному і національному. Куркулів знищували за те, що вони заможні, за те, що вони «куркулі». Бідняків, інтелігентів і робітників знищували за те, що вони співчували «куркулям», а значить були «підкуркульниками». В цю категорію вносили всіх тих, хто був проти радянської влади і колективізації.

Всі ті маси людей, приречених на жертву, засилали в сніги Сибіру і Крайньої Півночі на смерть, де вони й загинули від голоду, холоду, хвороб, позбавлені всіх, навіть найелементарніших людських прав.

Ось чому я не хочу більшовизму і соціалістичної «родіни»

Ні, автор є лише українським митцем з вищою освітою й ніколи не різав навіть курчати. Але ціле нещастя в тім, що він в тій Україні «сталінського соціалізму» й найширшої в світі «демократії» насмілювався сказати слово протесту, й те замасковане в езопівську форму. За це він провів молодість по тюрмах і на каторзі й заздирив навіть бандитам, бо вони мали легший режим і мали пільги, а митці не мали пільг, як «політичні злочинці», тому що вони були патріотами свого народу й своєї Вітчизни.

Отже, парадокс!

Висилали їх геть з усім, вириваючи з коренем, цебто зі стариками і з маленькими дітьми. А женучи через цілий СРСР етапами, цькували їх, як тільки могли, живим словом і в пресі. А догнавши десь до понурої Печори чи Мурманська, кидали там напризволяще. Хто не вмер в дорозі, той загинув і на місці. Маленьких дітей, що вмирали в дорозі, матері не мали як хоронити й загрибали в снігу без священика і без домовини. А невдовзі і самі лягли там же. Кістями цих українських дітей і матерів Сталін вимостив усі шляхи й нетрі тої «необ'ятної родіни».

Так загинуло й чимало з моєї рідні. Але від того в Україні нікому не стало легше жити.

V

В 1933 році більшовики організували штучно голод в Україні.

Перед очима цілого світу українське селянство вимирало цілими селами й районами, понад 5 мільйонів українського селянства згинувло тоді страшною голодною смертю. Допомогу, яку zorganizовано було в Західній Україні під проводом митрополита Шептицького, братню допомогу від тієї частини українського народу, що жила поза межами СРСР, під Польщею, Сталін відкинув і

навіть нічого не сказав про це вмираючим українцям в СРСР. Навіщо? То небезпечно, бо то є національна солідарність, така страшна для більшовизму. Сталін прирік українське селянство на наглядну смерть свідомо, щоб змусити його до покірності, до примирення з заведеним колгоспним рабством.

Елеватори в цілому СРСР тріщали від українського хліба запрацьованого українським народом, і здобутками того народу більшовики завоювали за безцінь світові ринки, створюючи демпінг, постачали ним китайську революцію тощо... В цей час умираючих українських селян, що їхали до столиць просити на вулицях милостиню, виловлювала червона жандармерія, звана робітничо-селянською міліцією, і викидала геть за місто вмирати на шляхах.

Український народ в цій страшній трагедії був доведений до людоджерства, до найвищого ступеня людської трагедії. Збожеволілі від голоду матері з'їдали своїх дітей...

Ви, матері цілого світу, чи можете уявити собі такий стан і такий режим, коли б ви могли з'їсти власну дитину?

Ні!

Ви не можете цього навіть збагнути, ані в це повірити!

А це було в Україні в 1933.

Адже ви не думаєте, що наші матері, наші жінки й сестри з племені ботокудів, чи бушменів, чи інших диких племен Африки?

Ні, наші матері й сестри є зі Східної Європи, з роду великої княгині Ольги, що насаджувала християнство ще на світанку європейської цивілізації.

Наші матері й сестри є з одного найшляхетнішого слов'янського племені, з України, і вони такі ж шляхетні й предобрі, як матері й дівчата Італії або Франції, або Англії. Але... До того ступеня трагізму вони були доведені більшовизмом. До найвищого ступеня трагедії, що не піддається навіть охопленню нормальним розумом. Вони були поставлені перед жахливою альтернативою: або страшна голодна смерть, або... і це друге «або» було вже вислідом божевілля вмираючого. І за цим «або» все одно стояла смерть. І поставив її більшовизм. І сам він став її символом. І людоджерство – його породження і його суть. Він є його символом. Тут можна зібрати таку силу фактів, і матеріалів, і живих свідків, що висвітлили б цю жахливу сторінку нашої історії. Щоби лише тим, хто поцікавився. Та ніхто в світі тим не поцікавився, і в цьому наша, українського народу, ще більша трагедія.

Цей штучно створений голод забрав колосальні жертви від народу, що нічого не хотів, крім свободи й незалежності.

Ось чому я ненавиджу більшовизм і не хочу вертатись на «родину».

VI

В роках 1932–1939 більшовизм знищив усю українську інтелігенцію: вчених, письменників, митців, військових, політичних діячів – тисячі і десятки тисяч людей, що становили собою верхівку народу. Багато серед них було комуністів, тих, що героїчно боролися в Жовтневу революцію за її гасла про свободу і справедливість, про рівність і братерство і були весь час вірні тим гаслам.

Сталін, потоптавши всі ті гасла своєю антинародною політикою, нищив і тих людей, що були їм до кінця вірні.

Більшовизм винищив їх саме для того, щоб позбавити український народ духовної верхівки, що змагалася до свободи й соціальної справедливості.

А винищив він їх, спершу піддавши страшній інквізиції, таким катуванням, що його знали лише часи середньовіччя, потім постріляв та позасилав на каторгу: в далеку Колиму, Соловки, на землю Франца-Йосифа і т. д., і т. д.

Так загинуло багато моїх друзів і товаришів, так загинули письменники: Григорій Косинка, Д. Фальківський, Б. Антоненко-Давидович*, Є. Плужник, Б. Тенета, Д. Загул, М. Йогансен, М. Куліш, С. Пилипенко, О. Слісаренко, М. Драй-Хмара, Г. Брасюк, М. Івченко, Г. Шкурupий, О. Влизько, Ю. Шпол, Гр. Епik, В. Підмогильний, М. Вороний, М. Зеров і інші... і інші...

Художники: І. Падалка, Седляр, І. Врона і інші...

Полководці: Якiр, Дубовий, Тютюнник тощо...

Так загинули професори: Гермайзе, С. Єфремов, О. Дорошкевич...

Цей реєстр такий довгий, цей реєстр такий безконечний, як безконечна наша трагедія. Багато українських діячів-комуністів покінчили життя самогубством, як Скрипник, письменник-комуніст Хвильовий, голова Раднаркому УРСР Любченко тощо.

Серед усіх замучених діячів українського мистецтва, літератури й науки багато великих імен, непересічних талантів, знаних і шанованих в Україні.

Багато з них було моїх товаришів і друзів, і я можу запевнити, що вони не були ворогами народу, а навпаки – були популярними

патріотами, високоінтелектуальними, порядними синами робітників і селян і бездоганно чесними людьми. За це їх знищено.

З ними я пройшов тернистий шлях більшовицьких тюрем і таборів.

З багатьма сидів в одній камері, був однаково битий і катований...

До речі – до уваги канадців, американців, а особливо тамошніх українців-комуністів.

Так загинув в числі інших і відомий ваш письменник-комуніст М. Ірчан! Так загинули й всі українці-комуністи галичани, що повірили Сталінові й пішли до СРСР будувати радянську Україну в «братнім союзі» з червоною Москвою. Вони були знищені за те, що були українські комуністи й, повіривши в облудні більшовицькі кличі про право націй на свободу аж до «відокремлення», сподівалися те «право» здійснити.

Багато живих свідків можуть сказати всім, де лежать їхні кості, таких як Грицай, Бадан, Крушельницький тощо.

І коли канадські та американські українці-комуністи виступають сьогодні проти нас, утікачів від більшовизму, домагаючись повернути нас назад, то вони виконують каїнову роль.

Хай вони поїдуть лише самі до того сталінського «раю» та побудуть там пару років. А тоді вже, якщо вціліють, хай забирають слово.

Крім високої інтелігенції з іменами, в ці два роки було вимордувано безліч інтелігенції безіменної.

І все за те, що вони були українці й десь бодай словом й будь-коли (навіть 20 років тому) заявили про свою нелюбов до московського окупаційного режиму. За це їх усіх названо ворогами народу і вимордувано в таких спосіб, що й Гітлер міг би позаздрити й навчитись. Страхіття Дахау і Бухенвальда не перевищують страхіття безлічі енкаведистських катівень та концтаборів в ті роки.

Внаслідок всіх тих знущань над українським народом загинуло, навіть за радянською статистикою, про яку було згадувано вже, між 1927–1939 роками понад 10 мільйонів населення.

Але радянська статистика не заслуговує на довір'я. Перепис в кінці 30-х років починався двічі. Раз, в 1937 році, після закінчення перепису все було зліквідовано й запроектовано перепис наново, віддаливши його на довший час, бо наслідки першого перепису були жахливі.

Відклавши перепис, вжито було негайних заходів, щоб сяк-так виправити трагічний стан з кількістю населення в окремих республіках, а особливо в Україні. Негайно було проголошено закон про заборону абортів, про нагороду за многородність тощо, щоб збільшити приріст.

А тоді приступлено до перепису в 1939 р. Причім переписувано навіть по камерах смертників, затримавши виконання смертних вироків до закінчення перепису. І все ж на Україні не вистачало кілька мільйонів проти 1927 р., й то за даними цього, перепрошую, «перепису». Ось чому я не хочу вертатись під більшовизм й ніколи не дамся живим, щоб мене сталінські сатрапи везли на «совітську родіну»

VII

Тую «родіну» я пройшов від Києва до Чукотки, до Берингової протоки й назад. Пройшов під опікою опричників з ДПУ-НКВС, переходячи поступово через всі митарства, поки не втік сюди, в Європу. Це тривало вісім років: цебто половина мого свідомого життя проведена в тюрмах і концтаборах большевії. Ціла молодість похоронена там. А решта життя прожита в загальному концтаборі, ім'я якому СРСР, де така категорія людей (а саме категорія політично неблагонадійних) позбавлена права голосу й приречена на стан моральної депресії, не кажучи вже, що вона часто позбавлена праці й життєвих засобів і вічно загрожена новими арештами та ув'язненнями.

Недарма там виховався тип людини, такий поширений там, – людини заляканої, підозрілої, мовчазної і фатально настроєної. Європейець або американець, почувши, що автор пробув 8 років по тюрмах в країні «соціалізму», подумає, що він є принаймні убивцем-рецидивістом або гвалтівником малолітніх дітей, або бандитом з великої дороги, коли заслужив такої кари.

VIII

Я не хочу вертатись до своєї Вітчизни саме тому, що я люблю свою Вітчизну. А любов до Вітчизни, до свого народу, цебто національний патріотизм в СРСР є найтяжчим злочином. Так було цілих 25 років, так є тепер. Злочин цей зветься на більшовицькій мові – на мові червоного московського фашизму «місцевим націоналізмом».

Чому це вважається за найтяжчий злочин? СРСР, як відомо, є федерацією рівноправних республік. Рівноправних народів, що по «сталінській конституції» мають право на національну свободу аж до відокремлення від СРСР. А значить, кожний представник від кожної нації нібито має право на свій патріотизм і на любов до свого народу.

Однак це лише в теорії.

А насправді, коли б якась республіка захотіла вийти з федерації, вона була б задавлена вогнем і залізом своїм «рівноправним» союзником – більшовицькою Росією. І була б весь час наставлена і утримувана терором у тім вільнім союзі. Більшовизмові залежить на створенні єдиної тоталітарної червоної імперії з єдиною адміністрацією, єдиною мовою, єдиною культурою, єдиною ідеологією й політикою.

Тому найменший прояв власної волі будь-якої з «рівноправних» націй в СРСР (окрім Росії) здушується страшним моральним і фізичним терором.

Тим терором російський червоний фашизм (більшовизм) намагається перетворити 100 національностей в т. зв. «єдиний радянський народ», щоб фактично в російський народ.

Ось тому патріотизм «місцевий», щоб патріотизм кожного з представників отих 100 національностей – прагнення до національної свободи й незалежності – вважається за найтяжчий злочин й так тяжко карається.

Щоб любов до свого народу й до Вітчизни (не до тюрми народів – СРСР, а, скажімо, до Грузії, до України, до Білорусії і т. д.) вважається за найтяжче зло. Ось чому українцям навіть поза межами СРСР не дають спокою й намагаються силою й провокаціями затягти їх назад і знешкодити.

А щоб світ не обурювався, а, навпаки, помагав більшовизмові в його роботі, більшовизм намагається довести всім, що українці є «воєнними злочинцями», ворогами більшовизму.

Так, українці є ворогами більшовизму, але не є воєнними злочинцями. Бо вони боролися однаково проти Гітлера й проти Сталіна.

Вони боролися проти обох ще до цієї війни, так само боролися проти обох у цій війні.

Багато з нас після тюрем і концтаборів у Сталіна пройшли через концтабори гестапо – через Дахау, Белз, Бухенвальд, Авшвітц тощо. А ще більше повішено і закатовано Гітлером – Сталіновим

союзником з 1939 р. Більшовизм це знає. Але він нас намагається оганьбити в найпідліший спосіб, щоб ніхто в світі не співчував і не захищав нас.

Чому?

Тому що ми являємо для нього небезпеку – ми є носіями тієї правди, про яку не знає світ, але мусить знати, – цього боїться більшовизм.

IX

Я не хочу вертатись на сталінську «родину» тому, що підлість, цинізм і жорстокість більшовиків не знає меж. Партійна кліка, яка дотримується гасла «мета виправдовує всі засоби», дійсно не перебирає ніякими засобами. А через те, що мета більшовиків мінялася кілька разів за роки їх панування (від мети будування соціалізму з культом Карла Маркса до мети створення російської імперії з культом царя Петра I, або від мети безбожництва до мети попирання російської православної церкви і т. д.), не важко уявити, скільки найпротилежніших засобів застосовували більшовики. Раз для того, щоб ту мету будувати, а раз для того, щоб її руйнувати; раз, щоб викорінювати релігію, як «опіум для народу», стріляючи священників та руйнуючи храми, а раз для реставрації російської церкви, стріляючи безвірних (як-от Ярославського) і засилаючи на каторгу представників інших церков. Або раз караючи за виступи проти Єжова і «єжовщини», а раз за підтримку того самого Єжова і «єжовщини» і т. д., і т. д.

І все це робилось з одвертим цинізмом і холодною жорстокістю і все в «Грандіозних» масштабах. А людина під тим режимом позбавлена людської гідності й найелементарніших людських прав. Коли громадянина (і то незалежно від його віку, стану та будь-яких заслуг перед народом) брано НКВС під арешт, то ніхто його не міг ані заступити, ані захистити. Інститут заступників на Сході (адвокатів) фактично не існував. Як не існували і відкриті суди для політичних. Мільйони людей знищено так, що невідомо, де вони ділися.

Відповідальність за батька (і не тільки тоді, як він був дійсно злочинцем, а вже тоді, коли він був дійсно заарештований) зразу ж перекладалась на дітей і на всю родину, їх піддавано переслідуванням терорів.

Наприклад: Беручи до в'язниці батька (а брали там всіх, причім раніше ламали ребра і викручували на допитах суглоби, а тоді вже пред'являли – часто через два роки – ордер на арешт і обвинувачення, зроблені заднім числом, щоб сьак-так формально закінчити справу; а було так, що раніше людину розстрілювали, а тоді вже встановлювали, що розстріляли не того, кого мали розстріляти, а випадково однофамільця) – отже, беручи до в'язниці батька родини і ще не вияснивши його провини, викидали його родину геть на вулицю, таврували їх ворогами народу, організовували цькування їх в суспільстві, позбавляли праці і засобів існування.

Так загинули мої діти, як і діти багатьох моїх колег по тюрмах.

Або мстилися на дітях за батьків і навіть за дідів, не приймаючи їх до вищих шкіл чи на виробництво тільки тому, що його дід був колись куркулем чи офіцером або навіть рядовим вояком армії Української Народної Республіки чи якої іншої.

Це було стилем підрадянського життя.

Так потерпав довго я сам. Так само по відношенню до матерів. Мати може вмерти під дверима НКВС, благаючи про звістку про сина, але їй не скажуть нічого і не дадуть побачення, а ще будуть свердлити її рану в серці брудними інсинуаціями й погрозами й вимагатимуть від нещасної матері признатися, з ким був знайомий син, тощо... І тероризуватимуть темну неписьменну стареньку жінку, зганяючи її зі світу. Так загинула моя мати. Або скалічивши в'язня на допиті і пхнувши його в камеру, йому не дають ніякої медичної допомоги. Лікар-енкаведист ставить напівбожевільний від мук жертві таку умову: «Або підпишете усе, що вимагає слідчий, і тоді я вас буду лікувати, або здихайте». А до цього треба ще взяти під увагу, що тая жертва ні в чім не повинна.

Я не хочу вертатись до СРСР тому, що там людина не варта й того, що комаха. Знищуючи людей за ніщо: за дрібниці, за сказане слово, за анекдот, за скаргу на погане життя та ще й роблячи це з одвертим цинізмом, більшовики виставляють таку формулу: «В СССР людей хватіт і нечово церемонітса» та «ліпше поламати ребра сотні невинних, як пропустити одного винного».

Тож не дивно, що по тюрмах і таборах в СРСР в 1936–39 рр. сиділи коло 11 мільйонів людей. Тюрми були так переповнені, що в одиночних камерах, цебто з площею на одного чоловіка, сиділи по 25–30 людей і так сиділи, вірніш стояли, по 10–11 місяців і більше

«під слідством», цебто ще до вияснення. Чи вони дійсно в чомусь винні. І нікого те не обходило, що люди загинали живцем... Крім того кожного з них мордовано на допитах.

І все те робилося за придуманим планом і за вказівками з Кремля. Тобто була т. зв. «п'ятилетка реконструкції челавека». То ж його реконструювали так. Одне, коли процес дійшов до абсурду, коли не лишалось родини в СРСР, яка не була б зачеплена терором, бо в ній знаходився ворог народу, коли море заяв і писаних благань дітей і матерів ув'язнених і засуджених ворогів народу залило Кремль, а особливо Н. Крупську (дружину покійного Леніна), тоді Сталін, щоб заспокоїти громадську думку, виголосив на XVIII партз'їзді, що вороги народу пролізли в НКВС, перебили чесних «партійних більшовиків»... Цебто впродовж декількох років і з таким розмахом били... А сказавши так, велів зняти Єжова і відправити його в відпустку.

Чи може бути більший цинізм і глум над людиною? Глум над мільйонами людей... А провокаційне вбивство Кірова? Цей другий «підпал рейхстагу» інспірований для того, щоб виправити невдалий терор проти всіх опортуністів і всіх незадоволених.

Кірова убив ніби правий опортуніст Ніколаєв. Але то був лише Вандерлюб ч. 2.

В «помсту за Кірова» розстрілювали людей «правих, лівих» і всіх інших масово, і то не тільки партійних опортуністів, а й тих безліч (і то найбільше) людей, які ніколи жодного відношення до партії і до опозиції не мали.

Так порозстрілювали українських митців і письменників.

Хвиля масових розстрілів прокотилася від Одеси до Владивостока, а кількість розстріляних така велика, що не тільки за Кірова, а й за самого Сталіна то була б зависока ціна. І то не рахуючи засланих на каторгу.

Прикладом такого глуму, цинізму, підступу, провокації, садизму, нічим не виправданої жорстокості ряєніє ціла 27-літня більшовицька практика. І то не з випадку і «плями на сонці» – то є стиль більшовизму, його природи.

Х

Я не хочу вертатись під більшовизм тому, що я сидів у тюрмах із священиками різних церковних напрямків і бачив, як їх бито і мордовано. За наказом Сталіна їх винищено в СРСР, а церкви

порушено, і цілих 25 років вибивано з людських душ найменші ознаки християнської релігії. В брутальний, підлий спосіб. І ось 1943 р. більшовизм вдався до релігії і став виступати в ролі захисника православної церкви.

Європа і весь світ може в це вірити – в те, що Сталін дійсно насаджує християнство, а його партія щиро вернулася до релігії. Але ми ніколи в це не повіримо. Тіні замучених священників стоять в нас перед очима, їхні кості ще не встигли зітліти.

Скоріше біблійний цар Ірод може навернутись до християнства, як його наступник XX ст. Сталін зробив з релігії знаряддя своїх політичних махінацій і тільки. А релігія як була викорінювана в СРСР, так і буде викорінювана.

Я не хочу вертатись до СРСР, тому що сталінський соціалістичний СРСР

– то є суцільний концтабір поневолених людей всіх 100 національностей

– людей безправних, стероризованих, голодних, вбогих.

За чверть століття вони від більшовизму нічого не дістали, крім тюрем, річок крові і сліз... І вони нічого не дістануть, доки існує більшовизм.

Більшовизм – це є насильство над людиною, це є рабський труд, це є сваволя політичної кліки, це є новітнє кріпацтво, це є терор фізичний і духовний, це є злидні, це є голод, це є війна.

XI

Я не хочу вертатись на свою Вітчизну, доки там панує більшовизм, тому що Сталін нищив Україну в парі з Гітлером. Сталін є союзником Гітлера з 1939 р. Але для нас, українців, він є союзником Гітлера ще з раніших часів. Гітлер мав за мету винищити нас в ім'я панування фашистської Німеччини на нашій землі. Сталін нищив і нищить нас в ім'я панування своєї партії і її т. зв. «марксо-ленінської доктрини», а фактично в ім'я панування російського червоного фашизму на нашій землі і в цілому світі.

Сталін поміг Гітлерові і вимордував нас по Сибірах і по казематах. Гітлер допоміг Сталінові, вимордувавши нас по Дахау та в тяжкій неволі. Ми не складали зброї в боротьбі проти своїх напасників і не складемо її, хоч нас, 40-мільйонний український народ, вже майже стерто з лиця землі. Ось чому я і сотні тисяч нас не хочемо вертатись додому в «країну соціалізму».

ХІІ

Я вернусь до своєї Вітчизни з мільйонами своїх братів і сестер, що перебувають тут, в Європі, і там, по сибірських концтаборах, тоді, коли тоталітарна кривава більшовицька система буде знесена так, як і гітлерівська, коли НКВС піде вслід за гестапо, коли червоний російський фашизм щезне так, як щез фашизм німецький...

Коли нам, українському народові, буде повернено право на свободу і незалежність в ім'я християнської правди і справедливості.

Людині, що виросла в нормальних людських умовах, тяжко повірити у все, що діялось там, на одній шостій частині світу, за китайським муром.

Нам світ може не повірити! Добре!

То нехай нам влаштують суд. Нехай нас судять, але в Європі, перед лицем цілого світу. Нехай нас обвинувачують, у чому хочуть, але нехай нас судять представники цивілізованого світу. Всі оті сотні тисяч нас, утікачів від більшовизму, сядуть на лаву підсудних.

Нехай нам влаштують суд.

Але на такий суд Сталін не піде!

Ми того суду не боїмося, але він його боїться – «сонцеподібний», «батько народів», «наймудріший з мудрих», «найдемократичніший з демократичніших» боїться такого суду, бо то був би суд над ним і над цілим більшовизмом, то був би небувалий і найцікавіший скандал в історії.

Сталін це знає і поспішає вихопити нас найшвидше, а іноді застосовуючи і методи викрадання і фізичного знищення окремих осіб у руїнах гітлерівського рейху.

Злодій є злодій і такі його методи.

Примітка. Посилаючи це до публікації в світ, я свідомий того, що, в разі появи цього листа в пресі, більшовики руками НКВД замордують решту моєї рідні, якщо там ще хтось живий. Одначе я прошу його видрукувати і підписати повним ім'ям. Все, що я мав до страчення, вже стратив.

1946 р.

Іван Багрянний.

ЗМІСТ

Вступна частина	3
Тематика лекційних і лабораторних занять	5
Список пропонованої літератури до курсу	24
Короткий словник найчастіше вживаних термінів	29
Оцінювання знань	52
Питання для екзаменаційного розгляду	55
Перелік типових тем для студентських наукових робіт	58
Хрестоматійний практикум	59

**Теорія і практика друкованої журналістики: Жанрологія.
Навчально-методичний посібник із курсу
для студентів, які опановують журналістський фах.
Ужгород: ПП Наумченко Н. В., 2024. 112 с.**

Навчально-методичне видання

Автор
кандидат філологічних наук, доцент
Тарасюк Володимир Юрійович

Коректура: авторська.

Віддруковано ПП Наумченко Н. В.

Україна, Закарпатська область, Ужгород, вул. Великокам'яна, 31.

Тел.: +30(050) 372-03-75. Email: naumchenko.natalia@gmail.com.

Формат 60х84/16.

Замовлення № 12-15. Друк офсетний

Гарнітура Times

Ум. друк. арк. 5,46.

Наклад 30 прим.